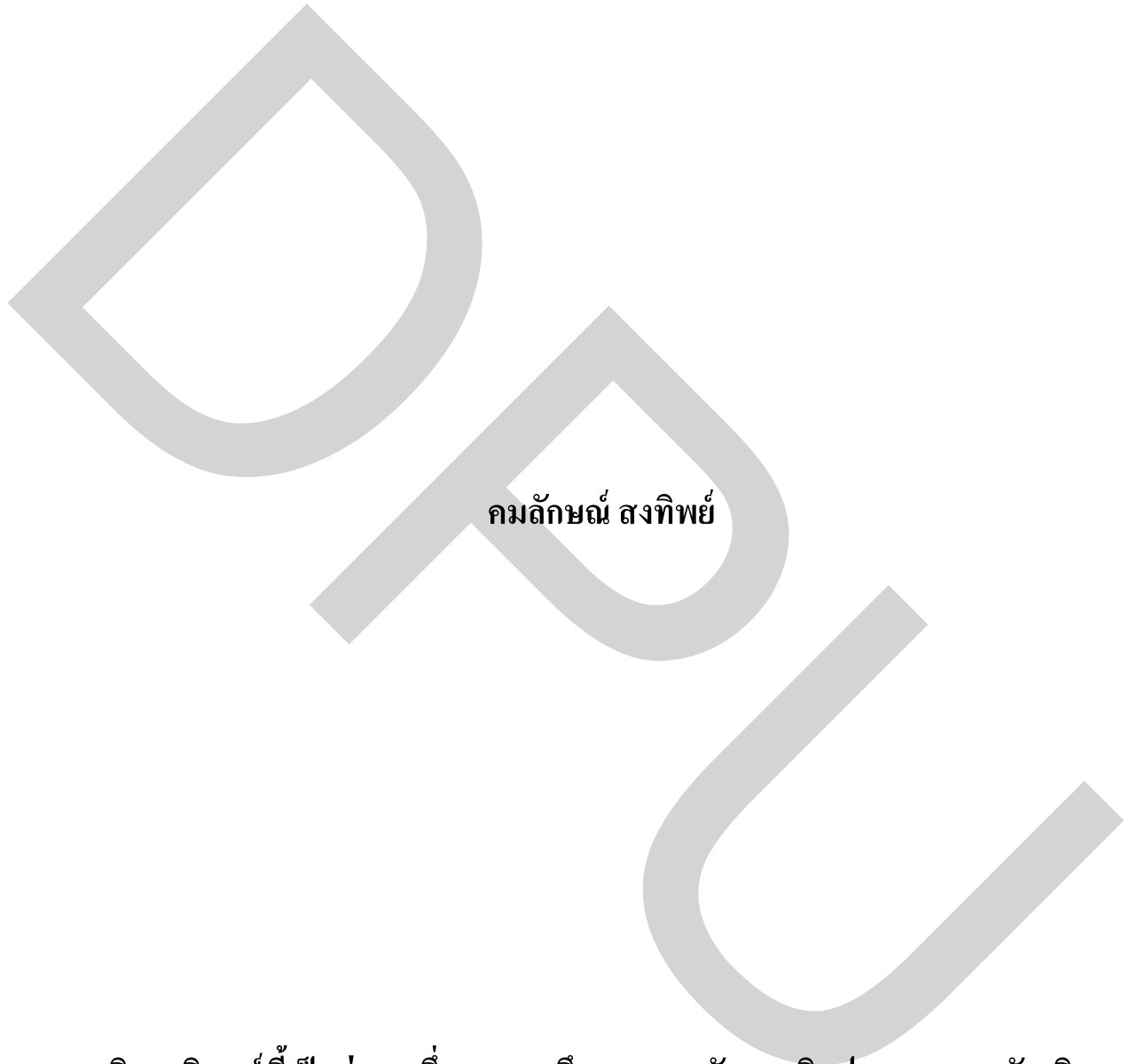

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2557

**People's Participation in Conservation Tourism Management :
A Case Study of Wat Takien Floating Market, Bangkruay District,
Nonthaburi Province**

Komlak Songthip

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts**

Department of Tourism Management

Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
ชื่อผู้เขียน	คมลักษณ์ สงทิพย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อศวิณ แสงพิกุล
สาขาวิชา	การจัดการการท่องเที่ยว
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 2) สืบหาความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน การวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามประชาชนทั่วไปในพื้นที่ตำบลบางคูเวียง จำนวน 400 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกกลุ่มตัวอย่างประชาชนโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 5 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ผล ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบผลต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ประชากร (t-test) และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ตำบลบางคูเวียง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย มีอายุ 36 – 50 ปี สถานภาพสมรส โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พักอาศัยมากกว่า 10 ปี และไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กรใด

ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านของการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด โดยรวมอยู่ในระดับ

มาก รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ในด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.28 (ระดับความรู้ความเข้าใจมาก)

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน พบว่า เจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นตัวกลางระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ โดยปฏิบัติงานมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าทางภาครัฐมีงบที่ช่วยเหลือทางวัดและทางชุมชน ผู้ประกอบการตลาดน้ำวัดตะเคียนจะช่วยกันดูแลด้านความสะดวก ความปลอดภัยบริเวณร้านค้าของตนเอง และบริเวณตลาดน้ำวัดตะเคียนอยู่ตลอด ผู้นำชุมชนจากทางพระวัดตะเคียนเป็นผู้บริหารดูแลรับผิดชอบตลาดน้ำวัดตะเคียน การก่อสร้างตลาดน้ำวัดตะเคียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวบางคูเวียงใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งซื้อขายอาหารและสินค้าต่างๆ ของชาวบ้าน โดยเป็นการเปิดโอกาสและสร้างอาชีพให้กับชาวบ้าน ในด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนทั้ง 3 กลุ่มให้ความคิดเห็นเหมือนกันว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การอนุรักษ์ประเพณี และวิถีชีวิตในชุมชนไว้ดั้งเดิม เช่น การขายของบนเรือ การนำของที่ผลิตเองมาจำหน่าย ซึ่งถือเป็นธุรกิจท้องถิ่น ในด้านปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ทั้ง 3 กลุ่มไม่พบปัญหา หรืออุปสรรคอะไร ขึ้นอยู่กับทางวัดว่าจะให้ทางภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ช่วยสนับสนุนด้านใดบ้าง เนื่องจากทางวัดเป็นผู้บริหารจัดการดูแลตลาดน้ำวัดตะเคียนด้วยตัวเอง ส่วนข้อเสนอแนะ เช่น ควรจัดกลุ่มสินค้าที่จำหน่ายเพื่อให้สะดวกกับนักท่องเที่ยว ควรรักษารูปแบบเดิมของวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวสินค้าท้องถิ่นเอาไว้ เป็นต้น

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ ทางวัด ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์ โดยมุ่งให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ ถ้ามีส่วนร่วมในประเด็นต่างๆ มิใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายวัด และภาครัฐเท่านั้น ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาและทุกฝ่ายเข้าใจในบทบาทและหน้าที่เป็นอย่างดี โดยเข้าไปส่งเสริมให้มีการปฏิบัติและการทำกิจกรรมร่วมกันให้มากขึ้น

Thesis Title	People's Participation in Conservation Tourism Management : A Case Study of Wat Takien Floating Market, Bangkruay District, Nonthaburi Province
Author	Komlak Songtip
Thesis Advisor	Asst. Prof. Dr. Aswin Sangpikul
Department	Tourism Management
Academic Year	2014

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study level of people's participation in conservation tourism management : Wat Takien floating market, Bangkruay district, Nonthaburi province 2) to survey knowledge and understanding of people in conservation tourism 3) to study problems, obstacles and suggestions towards people's participation in conservation tourism management. The sample was divided into two groups : people live in Bang Khu Wiang sub-district, Bangkruay district, Nonthaburi province and stakeholders regarding tourism of Wat Takien floating market, Bangkruay district, Nonthaburi province. This research is the quantitative research by using questionnaires to collect 400 people in Bang Khu Wiang sub-district by quota sampling. In the qualitative approach samples are selected by purposive sampling through in-depth interviews. Descriptive and inferential statistics (Percentage, frequency distribution, Mean, Standard Deviation, t-test and One-way ANOVA) are employed to analyze data.

The results showed that the most samples who were women more than men and had average age between 36-50 years. Most of them were entrepreneurs (local vendors) with bachelor degree. They had monthly income between 10,000-20,000 baht, and have been living there more than 10 years.

In terms of people's participation the finding showed that most people had participated to manage conservation tourism at moderate level. When considering in each side of the participation, it was found that most people participated in conservation tourism at high level because of benefit, followed by the participation in operation at moderate level and the participation in evaluation at low level. It was also the participation in decision making at low

level. In terms of knowledge and understanding of people in conservation tourism, the study showed that most people have knowledge and understanding of conservation tourism at high level.

The results of the in-depth interview with stakeholders regarding tourism of Wat Takien floating market, Bangkruay district, Nonthaburi province showed that the local state performance importantly focused on responding the needs of the community. The entrepreneurs of Wat Takien floating market usually keep their stores clean. Community leader (monk) is the responsible administrator and takes care of Wat Takien floating market. In terms of knowledge and understanding of conservation tourism of 3 stakeholder groups, they had the same comments that conservation tourism was the tradition such as sales on the boats. Most participation of community depended on the needs of temple. The suggestions from 3 stakeholder groups were on managing products for tourist's convenience and conserving local culture and local products.

It's suggested that temple, government and private sector have to encourage people to realize the benefit received from participation. This can lead to the development and understanding of the roles and responsibilities of all parties by encouraging people to practice and do activities together.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ธรรมชาติศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อศวิน แสงพิกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ คำคัดเตือน และข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย ทั้งยังตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง และเลขานุการหลักสูตรปริญญาโทการจัดการการท่องเที่ยว ที่กรุณาให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยมาโดยตลอด รวมทั้งผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลปลายบาง เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนนทบุรี ครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี พระวัดตะเคียนที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณประชาชนทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม และให้ความอนุเคราะห์ในทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัย ขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูลงานวิจัยทั้งหมด และขอขอบคุณเพื่อนๆ การท่องเที่ยวทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา และต้องขอขอบคุณข้อมูลทุกประเภทจากแหล่งที่มาของข้อมูลทุกแห่งทุกบุคคลที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาและนำมาใช้ประโยชน์ในงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ และขอมอบความสำเร็จของการศึกษานี้ให้กับทุกคนในครอบครัว “สงทิพย์” ที่คอยให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัยและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา จนประสบความสำเร็จหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คมลักษณ์ สงทิพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๙
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ตัวแปรของการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	18
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	23
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ.....	30
2.5 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาแผนสามปีของเทศบาลตำบลปลายบาง.....	34
2.6 ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางคูเวียง.....	36
2.7 ข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียน.....	38
2.8 ข้อมูลทั่วไปของตลาดน้ำวัดตะเคียน.....	39
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.10 กรอบแนวคิดงานวิจัยท่องเที่ยว.....	50
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	52
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
3.2 เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
3.3 การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	56
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	61
4.2 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของประชาชน.....	64
4.3 การทดสอบสมมติฐาน.....	75
4.4 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	111
5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	120
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	120
5.2 อภิปรายผล.....	125
5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	128
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	130
บรรณานุกรม.....	131
ภาคผนวก.....	138
ก ตลาดน้ำวัดตะเคียน.....	139
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	161
ประวัติผู้เขียน.....	176

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ท่านพักอาศัยในชุมชน และการเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กร.....	61
4.2 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวม.....	64
4.3 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	65
4.4 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ.....	67
4.5 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์.....	69
4.6 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	71
4.7 แสดงร้อยละของประเด็นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ของประชาชน.....	73
4.8 ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยรวม.....	75
4.9 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามเพศ.....	76
4.10 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอายุ.....	77
4.11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	78
4.12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	79
4.13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	80
4.14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่...	81
4.15 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอาชีพ.....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่....	84
4.17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	86
4.18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่...	87
4.19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.	89
4.20 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	91
4.21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	92
4.22 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	93
4.23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	94
4.24 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	95
4.25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	96
4.26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.27 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	98
4.28 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน.....	100
4.29 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	101
4.30 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	102
4.31 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	103
4.32 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามเพศ.....	104
4.33 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอายุ.....	105
4.34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่.....	106
4.35 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอาชีพ.....	107
4.36 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา.....	108
4.37 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	109

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.38 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน.....	110
4.39 สรุปประเด็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง.....	111

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แผนที่ตลาดน้ำวัดตะเคียน.....	40
2.2 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	51

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

วิถีการดำรงชีวิตในสังคมไทยได้แสดงออกถึงความเจริญของสังคมตามยุคตามสมัยที่มีมาอย่างช้านาน แม้ว่าจะมีการวิวัฒนาการตัวเองเกิดขึ้นในกลุ่มของสังคม แต่ก็ยังมีสิ่งที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันอยู่เรียกการปฏิบัติที่สืบทอดกันมานี้ว่า “วัฒนธรรม” การเพิ่มขึ้นอย่างทวีคูณของจำนวนประชากร หรือแม้แต่การเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้เท่าเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ทำให้วิถีการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสาร การคมนาคมได้มีการพัฒนามากขึ้นจะเห็นได้จากความสามารถในการติดต่อสื่อสารกันได้ไม่ว่าจะอยู่ไกลกันเพียงใดก็ตาม รวมทั้งสื่อต่างๆ ที่ปัจจุบันนี้มีการเข้าถึงตัวได้ง่ายในการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ และที่ขาดมิได้ก็คือวัฒนธรรมของต่างประเทศที่หลั่งไหลเข้ามาในประเทศ และเป็นที่ยอมรับอย่างมากในหมู่วัยรุ่นซึ่งสามารถซึมซับกับวัฒนธรรมเหล่านี้ได้ง่ายจนทำให้เห็นถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมที่เข้ามาและพร้อมที่จะแทนที่วัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่อิงตามเอกลักษณ์แบบไทยที่บรรพบุรุษยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน

การพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดการขยายตัวทางการเกษตร อุตสาหกรรม คมนาคม การท่องเที่ยว การค้าและบริการ ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม อาทิ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ที่เกิดจากการใช้อย่างสิ้นเปลืองและขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีความขัดแย้งระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่คำนึงถึงผลในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าสมดุลของระบบนิเวศ ตลอดจนการแพร่กระจายของภาวะมลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ ปัญหาเสียงและกลิ่นในชุมชน ปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปัญหาการกำจัดของเสียอันตราย ซึ่งมีแนวโน้มของการเกิดมลพิษในสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของคนไทยเราก่อนได้ทำมาและผูกพันกับท้องถิ่นได้ถูกบั่นทอนลงทุกขณะ สถานการณ์เหล่านี้ได้ปรากฏขึ้นแล้วในทั่วทุกภูมิภาค (อนุชาติ พวงสำลี, 2540)

เช่นเดียวกันกับ ในยุคเริ่มแรกของการพัฒนา ประเทศที่ด้อยพัฒนาทั้งหลายต่างแข่งขันกันพัฒนาประเทศ โดยไม่คำนึงถึงทรัพยากรภายในประเทศที่อาจถูกทำลายลงไปจนกลายเป็น

ปัญหาตามมา ทำให้หลายประเทศเล็งเห็นถึงความสำคัญและส่งเสริมการพัฒนาควบคู่กัน ไปด้วยกับการอนุรักษ์ระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน และภายใต้ความต้องการของประเทศในการสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้วยการอนุรักษ์และการเสริมสร้างประชาธิปไตยที่มาจากรากหญ้าให้มากที่สุด ประกอบกับกระแสของโลกในการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากการประชุม Earth Summit ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2535 มีส่วนผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งระบบและกระบวนการเพื่อการประสานการพัฒนาอย่างยั่งยืนตั้งแต่ในระดับการตัดสินใจและการระบุแนวทางในการปฏิบัติที่จำเป็นซึ่งปรากฏอยู่ใน Agenda 21 ส่วนที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ กระแสความต้องการตลาดการท่องเที่ยวในด้านการเรียนรู้ กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มาจากรากหญ้า อันจะเป็นหลักประกันที่จะให้มีการพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้องมีการกระจายรายได้ที่เหมาะสมเป็นไปตามความต้องการของผู้ที่อยู่ในพื้นที่มากขึ้น (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540, น. 1-2)

ประเทศไทยก็ได้นำแนวคิดที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากำหนดเป็นนโยบาย โดยได้มีการตระหนักถึงการดูแล ทำให้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืนโดยการเปิดโอกาสให้กับทางภาคเอกชน เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชน และประชาชนได้เข้ามามีบทบาทการมีส่วนร่วมในเรื่องของกระบวนการด้านการพัฒนาต่างๆ มากขึ้น โดยเห็นได้จากตัวอย่างในปี พ.ศ. 2538 - 2539 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านของการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทั้งในด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี โบราณสถานโบราณวัตถุ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีในประเทศไทย ได้มีการจัดให้เกาะเกร็ดนั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีประวัติความเป็นมาในด้านวัฒนธรรมชาวมอญ วิถีชีวิต ที่สำคัญสถานที่ตั้งก็ติดต่อกับกรุงเทพฯ โดยได้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวให้รับทราบมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 จนถึงฉบับปัจจุบัน ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ยังคงมีแนวคิดและเนื้อหาที่สำคัญคือการยึดหลักตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคน การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ ขณะเดียวกันการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 จำเป็นต้องพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศอย่างรอบด้านและวางจุดยืนการพัฒนาในระยะยาว ภายใต้วิสัยทัศน์ประเทศไทยปี พ.ศ. 2570 ซึ่งพิจารณาถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และทุกภาคส่วนในสังคมไทยได้เห็นพ้องร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ปี พ.ศ. 2570 ไว้ดังนี้

“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรม ประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสถานะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 18) อีกทั้งได้มีการกำหนดทิศทางของการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวและมุ่งผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอาศัยเงื่อนไขด้านภูมิศาสตร์และทางด้านการพัฒนาเครือข่ายการคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้สามารถเชื่อมโยงกันได้โดยสะดวกพร้อมกับการรักษาคุณภาพและความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวให้คงไว้ ตลอดจนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ได้มาเยือนเพื่อให้ได้มีการกระจายรายได้ภายในประเทศมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงได้มีการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อผลักดันให้มีการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน โดยเฉพาะในท้องถิ่นนั้นๆ ได้เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในเรื่องของการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนเองให้อยู่ในสภาพที่ดีตลอดไป โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวทางเลือกเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้เกิดความรู้ในการอนุรักษ์ที่ถูกต้องแก่ทุกคน รวมทั้งการประสานงาน การปรึกษาหารือตั้งคณะทำงานร่วมกันกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยทั้งในด้านของนโยบายและหลักปฏิบัติกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อวางแผนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นอย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่นมีความรู้สึกในการเป็นเจ้าของซึ่งมีความรัก ความหวงแหน การพึ่งพิง และใช้ประโยชน์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนแก่ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวได้ โดยชุมชนจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนเอง และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ควบคู่ไปกับการเจริญเติบโตของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อที่จะคงสภาพความสมบูรณ์ต่อไป

นอกจากนั้น แนวโน้มทางการตลาดการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นไปยังชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากขึ้น ประกอบกับกระแสความนิยมและความต้องการย้อนกลับไปหาอดีต เมื่อครั้งสมัยวัยเยาว์ สมัยคุณปู่คุณย่า หรือที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบถวิลหาอดีต” (Nostalgia Tourism) การเข้าไปสัมผัสวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชน อยู่กับชนชาตินั้นจึงมีมากขึ้น ซึ่งจากการจำแนกจังหวัดตามกลุ่มท่องเที่ยว 8 กลุ่มท่องเที่ยวของประเทศไทย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554) พบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะการท่องเที่ยวแบบถวิลหาอดีต สัมผัสวิถีชีวิตชนบท และชนชาตินั้นส่วนใหญ่ถูกจัดไว้ในกลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง ซึ่งในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวได้อย่างชัดเจนนั้น คือ “ตลาดน้ำ”

ตลาดน้ำจึงจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของวิถีชีวิตที่มีเสน่ห์ความเป็นไทยของคนในสมัยก่อนที่ผูกพันกับสายน้ำตลอดมา โดยเฉพาะการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยที่นิยมการตั้งบ้านเรือนตามแหล่งน้ำลำคลอง (สุมณฑา หลบภัย, 2543)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการทำวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยได้เลือกพื้นที่ที่ศึกษาเป็น ตลาดน้ำวัดตะเคียน ตลาดน้ำแห่งใหม่ที่เกิดขึ้น เมื่อปี 2552 ซึ่งเป็นตลาดน้ำเพียงแห่งเดียวที่ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยตลาดน้ำวัดตะเคียนแห่งนี้ผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าสนใจอย่างยิ่ง และควรร่วมกันดูแลรักษา อนุรักษ์พื้นที่ตลาดน้ำและบริเวณโดยรอบไว้ เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวในหลายด้าน อาทิเช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต พิธีกรรมความเชื่อ สินค้าของร้านค้า และสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น ประกอบกับตลาดน้ำแห่งนี้ตั้งอยู่ในจังหวัดนนทบุรีซึ่งนับว่าเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานคร การเดินทางไปมาสะดวก มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ยาวนาน พร้อมทั้งมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และเพียบพร้อมไปด้วยทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ดังนั้น จึงเป็นที่มาของงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยคาดว่าผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

1.4 ตัวแปรของการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ มีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน
2. ตัวแปรตาม
 - 2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
 - 2.2 ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตทางด้านพื้นที่ที่ศึกษา พื้นที่ที่ทำการศึกษามีดังนี้ 1) ตำบลบางคูเวียงอยู่ในเขตเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ พื้นที่บริเวณภายในและบริเวณโดยรอบตลาดน้ำวัดตะเคียนและวัดตะเคียน โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี สำนักงานเทศบาลตำบล

ปลายบาง โรงเรียนวัดสิงห์ แหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งชุมชนในตำบลบางคูเวียง 2) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนนทบุรี อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

2. ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชาชนทั่วไปในตำบลบางคูเวียงซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน 2) ผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน 3) ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหาที่ศึกษา เนื้อหาที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยมีกระบวนการต่างๆ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในประเมินผล

3.2 ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

3.3 ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

2. ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

3. ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนให้มีความสอดคล้องเหมาะสมตามความคิดเห็นของประชาชน

4. ทำให้เพิ่มจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน และเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลของตลาดน้ำวัดตะเคียนให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.7 นิยามคำศัพท์เฉพาะ

ประชาชน หมายถึง คนในชุมชนที่พักอาศัยอยู่ในตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนทั้งภายในและภายนอกตำบลบางคูเวียง

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทของภาคประชาชนในกระบวนการมีส่วนร่วม ตั้งแต่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยผ่านการร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอแนะแนวทางต่างๆ ร่วมตัดสินใจในประเด็นที่นำไปสู่การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ตลอดจนการร่วมลงทุนลงแรง ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามและประเมินผลจากการดำเนินงานการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดตะเคียน

การจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามแผน โครงสร้างและเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยผ่านขั้นตอนการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการติดตามผล ซึ่งมีความสอดคล้องเหมาะสมตามหลักการ สภาพที่แท้จริง และข้อจำกัดต่างๆ ของสังคม ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นด้านการเรียนรู้และเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและความสามัคคีของผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เกิดความเคารพ และเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน ระหว่างเจ้าบ้าน ทรัพยากร และผู้มาเยือน ตลอดจนก่อให้เกิดการกระจายรายได้และมอบประโยชน์คืนกลับสู่ชุมชน อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสสภาพที่แท้จริงของพื้นที่ซึ่งประกอบไปด้วย ธรรมชาติ วัฒนธรรม สิ่งปลูกสร้างวิถีชีวิตคนในชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้จริงๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสถานที่ท่องเที่ยว ประเภทของที่พัก บริษัทนำเที่ยวและการจัดการ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) จะเป็นไปในลักษณะเพื่อศึกษาวิถีชีวิตและสัมผัสวัฒนธรรมชุมชน เพื่อการผจญภัย รวมถึงการท่องเที่ยวในชนบทเพื่อศึกษาธรรมชาติ สภาพแวดล้อม หรือกิจกรรมต่างๆ ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวทางเลือกจะต้องมีส่วนช่วยเหลือรักษาสภาพแวดล้อม มรดกทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวบ้านในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างดีโดยมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งนี้จะเน้นที่จำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย ไม่เหมือนกับการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) (สุวรรณชัย หวนนากลาง, 2548, น. 5-6)

ตลาดน้ำ หมายถึง ตลาดรูปแบบย้อนยุคที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตที่อยู่คู่กับสายน้ำมาโดยตลอด เนื่องจากในสมัยก่อนย่านชุมชนมักอาศัยอยู่ริมน้ำและเดินทางสัญจรทางน้ำเป็นส่วนใหญ่ การค้าขายทางน้ำจึงเกิดขึ้น ตลาดน้ำเป็นตลาดที่พ่อค้าแม่ค้านำสินค้าทางการเกษตร และสินค้าอื่นๆ มาขายโดยใช้เรือแพเป็นพาหนะแทนร้านค้า เนื่องจากตลาดน้ำมีพื้นที่จำกัด ปัจจุบันตลาดน้ำในหลายแห่งได้รวมตลาดบกหรือตลาดที่ขายบนบกซึ่งสามารถขยายพื้นที่ได้เข้าไว้ด้วยกัน ในที่นี้หมายถึง ตลาดน้ำวัดตะเคียน

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อาทิ เช่น การล่องเรือชมวิถีชีวิตของชาวบ้าน การจับจ่ายซื้อสินค้าท้องถิ่น การชมการแสดงและการสาธิตการทำผลิตภัณฑ์ การเดินลอดโบสถ์ ไหว้พระ นอนโลง สะเดาะเคราะห์ การร่วมงานประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น

ปัญหาอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง ข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินงาน การบริหารและการจัดการ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของตลาดน้ำวัดตะเคียน

แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสม หมายถึง วิธีทาง รูปแบบ วิธีการแผนงาน การบริหารงาน การจัดการ การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลกระทบต่อพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวน้อยที่สุด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ
- 2.5 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาแผนสามปีของเทศบาลตำบลปลายบาง
- 2.6 ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางคูเวียง
- 2.7 ข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียน
- 2.8 ข้อมูลทั่วไปของตลาดน้ำวัดตะเคียน
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.10 กรอบแนวคิดงานวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

นิคม จารุมณี (2536, น. 1) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

นิตา ชัชกุล (2542, น. 1) กล่าวว่า iva การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกิจกรรมการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนปลายทางจะต้องประกอบด้วยปัจจัยสามประการเป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักผ่อน และการกินอาหารนอกร้าน

มูทิตา ปิ่นสุนทร (2542, น. 16) กล่าวว่า iva ถ้าไม่มีการเดินทางก็ไม่มีการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อผ่อนคลายร่างกายและจิตใจจากกิจกรรมต่างๆ เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศทางสิ่งแวดล้อมของ

มนุษย์ มีการประกอบกิจกรรมที่สนุกสนาน ทั้งการกีฬา การพักผ่อน ทักษะศึกษา และการสร้างสรรค์
อย่างไรก็ดีความหมายของการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ 3 ประการ คือ

- 1) เดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว
- 2) เดินทางด้วยความสมัครใจ
- 3) เดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดๆ ก็ได้ที่มีไว้เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

ชนิศา ครุจิรานูวัฒน์ (2546, น. 39) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว (Tourism) คือ กิจกรรม
อย่างหนึ่งของมนุษย์นอกเหนือจากการดำเนินชีวิตประจำวัน และการกระทำกิจกรรมเพื่อ
ตอบสนองความต้องการพื้นฐานอื่นๆ (Basic Need) เป็นกิจกรรมที่มนุษย์กระทำเมื่อมีเวลาว่าง
(Leisure) และจัดอยู่ในประเภทกิจกรรมนันทนาการ (Recreation) อย่างหนึ่ง ทั้งนี้กิจกรรมส่วนใหญ่
ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวมักมีการเดินทาง (Travel) พร้อมกันไปด้วย

กล่าวโดยสรุปความหมายของการท่องเที่ยวได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทาง
ด้วยความสมัครใจในช่วงเวลาว่างของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลไปยังสถานที่แหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีความ
แตกต่างจากที่อยู่อาศัยเดิมของตนเอง โดยการเดินทางจะไม่คำนึงถึงระยะทางที่เดินทางไปว่าจะใกล้
หรือไกล และต้องพักค้างระหว่างเดินทางหรือไม่ และในช่วงระหว่างการเดินทางดังกล่าวจะมีการ
ประกอบกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นร่วมด้วย อันเป็นการตอบสนองความต้องการและวัตถุประสงค์ใน
การเดินทางของแต่ละบุคคล โดยทั้งนี้การเดินทางไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพและการไปอยู่เป็น
การประจำ สำหรับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนจัดเป็นลักษณะการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มี
กิจกรรมต่างๆรองรับนักท่องเที่ยวไว้เพื่อตอบสนองความต้องการและวัตถุประสงค์ในการเดินทาง
มาท่องเที่ยว

2.1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

เสรี วังสีไพจิตร (2533, น. 189-214) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ และลดปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลชำระเงินของ
ประเทศโดยนำเงินตราต่างประเทศซึ่งมาจากการใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้า บริการด้านการท่องเที่ยวของ
นักท่องเที่ยว (Tourist Expenditure) เข้าสู่ประเทศเช่นเดียวกับการส่งสินค้าออกและจากรายได้นี้
สามารถนำไปทดแทนค่าใช้จ่ายในการนำสินค้าซึ่งผลิตเองไม่ได้ และเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการ
พัฒนาประเทศเข้ามาจากต่างประเทศ รวมทั้งนำไปช่วยในการชำระเงินกู้จากสถาบันการเงิน
ระหว่างประเทศด้วย

- 2) การท่องเที่ยวเป็นการกระจายรายได้สู่ภูมิภาคของประเทศ เนื่องจากประกอบธุรกิจ
ขนาดเล็กจำนวนมาก รายรับจากการท่องเที่ยวจึงกระจายสู่ประชาชนอย่างรวดเร็วทั้งระบบ

เศรษฐกิจทำให้เกิดการหมุนเวียนการใช้จ่ายภายในประเทศ และส่งเสริมการลงทุนเพื่อการสร้างปัจจัยพื้นฐานรวมถึงปัจจัยเสริมต่างๆ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

3) การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้จากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องจ่ายภาษีต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ภาษีเมื่อซื้อสินค้าและบริการ ภาษีศุลกากร ค่าธรรมเนียมการประทับตราหนังสือเดินทาง ส่วนภาษีที่ธุรกิจท่องเที่ยวต้องจ่าย เช่น ค่าธรรมเนียมโรงแรม ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายอาหาร สุราและเครื่องดื่ม ซึ่ง (สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์, 2526, น. 148 อ้างถึงในเสรี วังส์ไพจิตร, 2533) ได้ศึกษาพบว่าธุรกิจโรงแรมเสียภาษีเฉลี่ยแห่งละ 9.20 ล้านบาทต่อปี และเสียภาษีการค้าแห่งละ 30 ล้านบาทต่อปี ส่วนบริษัทนำเที่ยวเสียภาษีเฉลี่ยรายละ 3 ล้านบาทต่อปี

4) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานและสร้างอาชีพ ทั้งแรงงานทั่วไป (Unskill) และแรงงานที่มีความชำนาญ (Skill) โดยในปี พ.ศ. 2535 เกิดการจ้างงานในระบบท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากถึง 1,114,000 คน จำแนกเป็นแรงงานทางตรง 757,520 คน และแรงงานทางอ้อม 356,480 คน

5) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัด (Limitless Boundary Industry) ไม่มีปัญหาเรื่องการกำหนดโควตาการจำหน่าย กล่าวคือ การท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแล้วแต่ความสามารถในการใช้กลยุทธ์เพื่อพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสภาพของแต่ละประเทศเอง

นอกจากนี้ สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์ (2546, น. 6) ยังได้กล่าวว่า การพิจารณาความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถพิจารณาได้ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ดังนี้

ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1) การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งในการสร้างรายได้เข้าประเทศ (Source of Foreigner Exchange) ได้เป็นจำนวนมากต่อเนื่องเสมอมา จนกระทั่งในปี 2525 ก็สามารสร้างรายได้เข้าประเทศได้เป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้จากการส่งสินค้าประเภทต่างๆ ไปจำหน่ายในต่างประเทศและครองลำดับความสำคัญอยู่อันดับต้นๆ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้รายได้สุทธิในรูปแบบเงินตราต่างประเทศจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยให้ดุลการชำระเงินของประเทศเกินดุลอีกด้วย

2) รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีผลกระทบทวีคูณ (Multiplier Effect) ในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งนับจากการพัฒนาสำรวจติดตามประเมินผลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่าปกติประมาณ 2 เท่าตัว

3) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียนและกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวในชนบท การพัฒนาความเจริญก็จะเข้าไปถึงภูมิกษณนั้นๆ ก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ในท้องถิ่น เช่น โรงแรม กัตตาคาร ร้านค้า สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีผู้ลงทุนในหลายๆ รูปแบบ ทำให้เกิดการสร้งงาน สร้างอาชีพอย่างกว้างขวาง เป็นการกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างแท้จริง

4) การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราที่สูง ในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมือง และสินค้าของที่ระลึก ตลอดจนการให้บริการในท้องถิ่นนั้นๆ

5) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ทุกเวลาสุดแล้วแต่ความเหมาะสม และความสามารถของผู้ขาย

6) การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตเป็นวงจรหมุนเวียนในประเทศทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นการลดการว่างงานลง ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลได้รับรายได้ในรูปของภาษีอากรประเภทต่างๆ

ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสังคม

1) การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้าน และผู้มาเยือนเกินดุลอีกด้วย

2) การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนา สรรสร้างสรคความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่นทำให้มีการก่อสร้างสิ่งใหม่ๆ มีการลงทุนทางด้านการผลิตเพื่อรองรับบริการแก่ผู้มาเยือนท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีรายได้จากการมีงานทำ จึงทำให้อยู่ดีกินดีมีความสุขโดยทั่วกัน

3) การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ก่อให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหน และรักแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน

4) การท่องเที่ยวช่วยจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ช่วยจัดปัญหาการหลังไหลและเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำหรือเสียดัง โชนในเมืองของประชาชนในชนบท

5) การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิต และประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึกไว้สำหรับผู้มาเยือน เป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพิ่มขึ้น

6) การท่องเที่ยวช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างสมประสบการณแก่บุคคล อันเป็นผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์

ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อการเมือง

1) การเดินทางท่องเที่ยวก่อให้เกิดภาพลักษณ์และความรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัยของสถานที่นั้น เพราะการที่มีนักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไปเยือนที่ใดที่หนึ่งนั้นจะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ

2) การท่องเที่ยวเป็นวิถีทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะ รู้จัก ทำความเข้าใจกัน การเดินทางไปมาหาสู่กันภายในประเทศทำให้ได้รู้จัก คู่ขนาน รู้ปัญหา พึ่งพาอาศัยกันเป็นการสร้างความสามัคคี สมานฉันท์ของคนในชาติ เสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกที่จะช่วยสร้างสรรค์สัมพันธไมตรี และความสงบสันติสุขในโลก

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในด้านต่างๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ เช่น การกระจายรายได้ การเสริมสร้างรายได้หลักและรายได้เสริมให้คนในชุมชน ด้านสังคม เช่น ความใกล้ชิดของคนในครอบครัวเนื่องจากไม่ต้องทำงานต่างถิ่น ด้านวัฒนธรรม เช่น ความรู้สึกเคารพและหวงแหนภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การหันมาเอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้อุณหภูมิชีวิตดีขึ้น ด้านการเมือง เช่น การสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อสายตานักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนจึงมีบทบาทและมีสำคัญต่อทุกด้านที่กล่าวมาเป็นอย่างมาก เพราะส่งผลดีและเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดน้ำวัดตะเคียน ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยวที่เป็นแขกผู้มาเยือน

2.1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การพิจารณาการท่องเที่ยวในเชิงระบบจะเห็นว่าทำให้สามารถเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริง และการเปลี่ยนแปลงของการท่องเที่ยวได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้หมายถึง การพิจารณาระบบย่อย ในองค์ประกอบหน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบและความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้นก็จะมีลักษณะแตกต่างกันออกไป โดยจะต้องมีการพิจารณาไปถึงสิ่งแวดล้อมของระบบท่องเที่ยวด้วย ซึ่งอาจเป็นระบบนิเวศวิทยา หรือระบบการบริหาร และการปกครอง เป็นต้น จำแนกได้ 3 ระบบย่อย คือ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2540, น. 50)

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) อันประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยส่วนใหญ่จะหมายถึงสภาพกายภาพของทรัพยากรนั้นๆ ซึ่งอาจเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งทีมนุสรณ์สร้างขึ้น ตลอดจนวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) ได้แก่ การบริการเพื่อการท่องเที่ยวต่างๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่หรือที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่

3) ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market) เป็นส่วนของอุปสงค์ (Demand) ในการท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การตลาดอาจพิจารณาได้ทั้งตัวนักท่องเที่ยวเอง และกิจกรรมรูปแบบ หรือกระบวนการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่มีสาเหตุที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้น มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่

1. อุปสงค์ในการท่องเที่ยว (Tourism Demand) หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการซื้อสินค้ายังสถานที่ท่องเที่ยว หรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว โดยที่นักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความต้องการ มีความสามารถ และมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าราคาสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้นด้วย

2. อุปทานในการท่องเที่ยว (Tourism Supply) หรือการเสนอขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยว หมายถึง สินค้าและบริการทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวจะต้องจัดให้เป็นให้มี เพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ปรากฏในลักษณะที่เป็นรูปธรรมนามธรรม หรือสิ่งที่มีอยู่ เป็นอยู่ตามธรรมชาติ รวมทั้งสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้น อุปทานเป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

จากองค์ประกอบของการท่องเที่ยวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทุกๆ องค์ประกอบมีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กันหมด ซึ่งการท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ทุกองค์ประกอบเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถทำงานเป็นระบบต่อเนื่องกันไป เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการนำทุกองค์ประกอบมาใช้ องค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีในทุกการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นที่แห่งใดก็ตาม เช่นกันกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน จำเป็นต้องมีองค์ประกอบทั้งหลายอัน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยว บริการการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อให้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จและสร้างผลประโยชน์อย่างยั่งยืน

2.1.4 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

แต่แรกนั้นการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่โดยธรรมชาติก่อน และต่อมาก็มีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นอุตสาหกรรมชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourist Industry) และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่อย่างมากมาย จนสามารถแบ่งเป็นประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะกำเนิด ระยะเวลาที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ได้มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น และตามลักษณะอันโดดเด่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้นๆ ได้ดังนี้ (ชนิศา คุรุจิรานูวัฒน์, 2546, น. 43-44)

1) ลักษณะการกำเนิดแหล่งท่องเที่ยว แบ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์มิได้สร้างขึ้น ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศาสนา และทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น อาจมีจุดประสงค์เพื่อการศึกษาหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจก็ได้ เป็นแหล่งที่ดึงดูดผู้มาท่องเที่ยวได้เช่นกัน ได้แก่ ศูนย์การค้า สถานเริงรมย์ สวนสัตว์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และพิพิธภัณฑ์

2) ระยะเวลาที่แหล่งท่องเที่ยวมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นนั้นแบ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวถาวร คือแหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นเสมอตลอดปี แต่อาจมีช่วงที่ผู้มาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น เช่น ในวันหยุดพิเศษ วันนักขัตฤกษ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์

2. แหล่งท่องเที่ยวชั่วคราว คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเฉพาะวัน หรือเฉพาะช่วงระยะเวลาสั้นๆ มักจะเป็นวันที่มีการเฉลิมฉลองหรือวันที่มีเทศกาลต่างๆ อาจเป็นทางศาสนา การแข่งขัน การประกวดหรืออื่นๆ เช่น เทศกาลหุ่นฟางนก จังหวัดชัยนาท, เทศกาลหมุย่าง จังหวัดตรัง

3) ลักษณะอันโดดเด่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ สถานที่ที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ เช่น ภูเขา น้ำตก ถ้ำ บ่อน้ำพุร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนสัตว์เปิด อุทยานแห่งชาติ สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ทะเลสาบ เกาะ อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) เป็นต้น

2. แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นประเภทประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชน โบราณ พิพิธภัณฑ์ ภูเมือง ศาสนสถาน กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ได้แก่ งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ไร่สวน พืช ผัก ผลไม้ และเหมืองแร่ เป็นต้น

4. แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า และตลาดนัด เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว สามารถแบ่งประเภทได้หลายลักษณะ เช่น ตามลักษณะการกำเนิดแหล่งท่องเที่ยว ตามระยะเวลาที่แหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้น และตามลักษณะโดดเด่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว โดยตลาดน้ำวัดตะเคียน ผู้วิจัยเห็นว่า

สามารถแบ่งประเภทได้ทั้ง 3 ลักษณะ เช่น หากแบ่งประเภทตามลักษณะโดดเด่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดตะเคียน และพื้นที่ในเขตวัดตะเคียนโดยรอบ จะประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

2.1.5 ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว มีดังนี้ ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2538 อ้างถึงใน ชนิศา ครุจิรานุวัฒน์, 2546, น. 43)

1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ได้แก่ ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ที่กล่าวข้างต้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่ทำให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวก มีอยู่ด้วยกัน 4 ข้อ คือ

1. ที่พักซึ่งต้องเช่าอาศัยอยู่ชั่วคราวในแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท
2. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม
3. สถานบริการ เช่น ร้านขายของใช้ ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด
4. ปัจจัยพื้นฐานทางการท่องเที่ยว เช่น โทรศัพท์ และระบบการสื่อสารต่างๆ

3) การเข้าถึง (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง (Transportation) ประเภทต่างๆ

4) การต้อนรับ (Hospitality) ได้แก่ อหยาศัยไมตรีอันดีของผู้คนท้องถิ่นในสถานที่ท่องเที่ยว เจ้าของธุรกิจ และพนักงาน

สรุปได้ว่า ปัจจัยต่างๆ ข้างต้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในเรื่องปัจจัยเหล่านี้ และยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความประทับใจต่อการที่จะกลับมาเที่ยวอีกในโอกาสต่อไป โดยเฉพาะในข้อที่ 4 การต้อนรับของเจ้าบ้าน เจ้าถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว นับว่ามีส่วนสำคัญมากในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ของนักท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน ผู้วิจัยเห็นว่า จำเป็นต้องมีปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นให้พร้อมตามความเหมาะสมเพื่อที่จะได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอยู่เสมอ

2.1.6 ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยว และผู้นำทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ พบว่าการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในปัจจุบัน ผู้มาท่องเที่ยวมักประสบปัญหาดังนี้ สุนิสา โพธิ์เตี้ย (2535 อ้างถึงในชนิศา ครุจิรานุวัฒน์, 2546, น. 46-47)

1) ขาดการบอกทิศทางในแหล่งท่องเที่ยว และส่วนบริการต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งควรมีการบอกทิศทางที่ชัดเจนขึ้น อาจเป็นในรูปแบบของป้ายบอกทางด้วยอักษรด้วยแผนที่ รูปภาพหรือการออกแบบสถานที่ให้สามารถสื่อสารการเข้าถึงจุดต่างๆ ได้โดยง่าย

2) ขาดความสะดวกสบายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากในกิจกรรมการท่องเที่ยว นั้น ผู้มาท่องเที่ยวต้องการสิ่งบริการอื่นๆ ประกอบในการท่องเที่ยวด้วย เช่น บริการด้านห้องน้ำ ห้องส้วม ศาลา หรือบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจกลุ่มท่องเที่ยวของตน เป็นต้น ซึ่งบริการเหล่านี้มักมีจำนวนไม่เพียงพอ หรือไม่ก็คุณภาพไม่ดีพอ

3) การที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นขาดเอกลักษณ์ เนื่องจากถูกทำลายเพราะการเข้าชมของผู้มาท่องเที่ยวหรือผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ประพฤติตามใจชอบในการแสวงหาผลประโยชน์ของตนเอง จนทำให้เกิดผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยวและสภาพธรรมชาติบริเวณโดยรอบ เช่น การปลูกสร้างอาคารสูงบดบังวัด โบราณสถานที่สวยงาม มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ทำให้เสียทัศนียภาพ หรือการทิ้งขยะเกลื่อนกลาด การขูดขีดผนังกำแพง หรือต้นไม้ของผู้มาท่องเที่ยว และการปล่อยน้ำเสียจากกิจกรรมของคนลงในแม่น้ำลำคลองของบรรดาผู้ประกอบการ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวบริเวณโดยรอบเสื่อมสภาพ สูญเสียเอกลักษณ์ที่เคียงคงาม เป็นต้น

4) ความไม่สะดวกในการเข้าถึงจุดต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นเพราะถนนที่มีความคับแคบเกินไป เกรงจะเกิดอันตรายระหว่างคนเดินเท้ากับผู้ใช้รถยนต์ขึ้นได้

5) แหล่งท่องเที่ยวมีความแออัด หรือขาดการระบายอากาศที่ดี เนื่องจากมีผู้มาท่องเที่ยวเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวที่แน่นหนาเกินไปจนเกินกว่าที่ความสามารถของสถานที่นั้นๆ จะรองรับได้

6) ขาดความต่อเนื่องของเส้นทางในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้การเข้าชมสถานที่ที่น่าสนใจสำหรับผู้มาท่องเที่ยวไม่อาจกระทำได้ เนื่องจากไม่มีทางเดินที่ต่อเนื่องกันหรือบาทวิถีคับแคบเกินไป

7) อากาศร้อน มีฝุ่นมาก และเสียงดังหนวกหูจากยวดยานพาหนะ ทำให้บรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยวไม่สงบ ไม่ร่มรื่น ไม่น่าเข้าสู่เข้าชม

จากปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ข้างต้น เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้มาท่องเที่ยวเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้น อาจไม่ต้องการกลับมาเที่ยวอีกในโอกาสต่อไป โดยเฉพาะในข้อที่ 3 การขาดเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว นับว่ามีส่วนสำคัญมาก เพราะส่งผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมโดยรอบ เช่นเดียวกันกับ การท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน ผู้วิจัยเห็นว่าข้อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ข้างต้นเป็นเรื่องสำคัญที่ควรทำการศึกษา สร้างความเข้าใจและเป็นการเพิ่มองค์ความรู้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางประกอบการทำวิจัยในประเด็นการพิจารณาปัญหาและอุปสรรค

กล่าวโดยสรุปจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวได้ว่า การท่องเที่ยวมิได้หมายถึงการเดินทางพักผ่อนหย่อนใจเพื่อความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายประชากรจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่งทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเมื่อมีการเดินทาง การทำกิจกรรมต่างๆ เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว ย่อมมีการจับจ่ายซื้อสินค้าและบริการตามมา ซึ่งทำให้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างการกระจายรายได้สู่ชุมชน เกิดประโยชน์แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อันนำมาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาระบบ และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่างมีทั้งทางบวกและทางลบ หากเกิดปัญหาหรือมีข้อผิดพลาดในการบริหารจัดการองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเพียงด้านใดด้านหนึ่งก็ตาม ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อทางด้านลบต่อภาพลักษณ์ เกิดความรู้สึกในด้านที่ไม่ดีหรือไม่พอใจจากนักท่องเที่ยว ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นต้องรีบดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว แต่ทั้งนี้การท่องเที่ยวก็ยังคงสรรค์สร้างประโยชน์มากมาย โดยเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความรู้ ได้เพิ่มประสบการณ์ใหม่ ให้ความเพลิดเพลิน เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกัน และยังมีส่วนช่วยในการกระตุ้นให้มีการอนุรักษ์ธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนอีกด้วย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.2.1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การประชุมมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว (2544 อ้างถึงใน พรทิพย์ วีระสวัสดิ์, 2551, น. 55) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีความหมายในลักษณะเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) และคำอื่นๆ เช่น Green Tourism, Conservation Tourism, Community Tourism และ Eco-Tourism โดยมีปรัชญารากฐานอยู่ที่การเพิ่มรายได้ในการท่องเที่ยวควบคู่กับการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ดังนั้น ความหมายของการท่องเที่ยวจึงสามารถมองได้ 2 ด้าน คือ

1) แนวคิดแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หมายถึงการท่องเที่ยวที่แม้จะมีการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และประสานผลประโยชน์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับทรัพยากรและชุมชนที่อาศัยอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกันจะต้องคำนึงถึงผลสำคัญที่ควรจะได้จากการท่องเที่ยวคือประสบการณ์ในทางที่เป็นคุณค่าต่อนักท่องเที่ยวทุกๆ และสิ่งแวดล้อมไม่เสื่อมโทรมลง ซึ่งแนวคิดนี้มักเป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง ที่คงความสมดุลระหว่างรายได้ของชุมชนท้องถิ่น และประสบการณ์อันดีที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบนี้ เช่น

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (History Tourism) หรือการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นต้น

2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและไม่ทำลายระบบนิเวศวิทยา การท่องเที่ยวแบบนี้จึงมักเป็นการท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติและสร้างสรรค์ และไม่ทำลายแต่ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และให้ชุมชนได้ประโยชน์ ในขณะที่นักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ธรรมชาติและเป็นคุณค่าของการรักษาธรรมชาติไว้ การท่องเที่ยวแบบนี้ส่วนมาก มักมอบการจัดการให้กับชุมชน (Community Base Eco-Tourism) เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะชุมชนที่มีความพร้อม ทั้งนี้เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ทั้งในแง่ของเม็ดเงิน เครื่องมือในการพัฒนา รวมทั้งความภาคภูมิใจของคนในชุมชนเอง

ในด้านของนักท่องเที่ยว ก็จะได้สัมผัสธรรมชาติและได้รับประสบการณ์ธรรมชาติอย่างแท้จริง ภายใต้รูปแบบการบริการที่เหมาะสม ซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของชุมชน รูปแบบการท่องเที่ยวแบบนี้ เช่น การพักแรมร่วมกับชุมชน การเดินพักค้างแรมในป่า เพื่อศึกษาธรรมชาติ การดำน้ำ ใต้เขา ล่องแพ จักรยานไปตามเส้นทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวดูพิธีกรรม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตชาวบ้าน เป็นต้น

เสรี เวชบุษกร (2538, น. 37) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมซึ่งหมายถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย

จากความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนรูปแบบหนึ่งที่คำนึงถึงคุณค่าและความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น วัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่่มักมอบการจัดการและการพัฒนาให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และให้ชุมชนได้รับประโยชน์เกิดความภาคภูมิใจของคนในชุมชนเอง

2.2.2 หลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีหลักการที่สำคัญคือ (Environmet, ม.ป.ป.)

1) จะต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด ไม่ถูกทำลายไป

2) กระตุ้นจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้พยายามดูแลรักษา และปกป้องทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้น โดยไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน

3) ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ที่ตนเดินทางเข้าไปเยือน และให้ความร่วมมือแก่ชุมชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อันเป็นมรดกตกทอด ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ให้คงสภาพที่ดีต่อไป นานๆ

ขณะที่สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส และดร.ชนิ เอ็มพันธ์ (2538, น. 30) ได้กล่าวถึงแนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสรุปได้ดังนี้

1) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และทรงคุณค่าในพื้นที่นั้น

2) เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ และมีการจัดการอย่างยั่งยืนไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ และช่วยส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป

3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ และการให้การศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความประทับใจและประสบการณ์ที่มีคุณค่า ซึ่งจะสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องทางด้านการอนุรักษ์ทั้งต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น ตลอดจนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4) เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในภาคบริการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากกว่าการท่องเที่ยวที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งมักจะเป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะใหญ่ๆ ที่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับผู้ประกอบการหรือบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น

จากหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและทรงคุณค่าในพื้นที่ โดยนำการจัดการอย่างยั่งยืนและการมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อมาใช้เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่เดินทางไป อีกทั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ ชื่นชมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ อันส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่น รวมถึงการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและให้ประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าวข้างต้นมาเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย

2.2.3 องค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ดร.รชนี เอมพันธ์ และสุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2539, น. 30) ได้กล่าว โดยทั่วไปการวางแผนการท่องเที่ยวซึ่งรวมไปถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้น จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Nature Resource Tourism) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังดำรงไว้ซึ่งสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศน์ (First Hand Ecosystem) และวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่จึงมักปรากฏอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540, น. 7) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ว่าเป็นแหล่งที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (Nature Attractions) และตัดขาดจากโลกภายนอก (Solitude) ซึ่งนักท่องเที่ยวจะไม่ได้สัมผัสที่บ้าน นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวว่า หมายถึงแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดเด่น (Destination) ของการท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่รองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจเหล่านั้นอาจเป็นความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่อาจไม่เป็สิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ดังนั้นสภาพทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากความดึงดูดใจในทรัพยากรแล้ว ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้น ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายถึงรวมถึงศักยภาพในการประกอบกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature Destination) และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Destination) แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา ประวัติศาสตร์ และ โบราณคดี (Historical, Archaeological and Religious Destination) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมและประเพณี (Art, Culture and Traditional Destination)

2) นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540, น. 4-6) ระบุว่านักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ

ประเภทที่ 1 นักท่องเที่ยวแบบหัวกะทิ (Hard-Core Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าขณะที่เที่ยวชมธรรมชาติ

ประเภทที่ 2 นักท่องเที่ยวธรรมชาติแบบอุทิศตน (Dedicated Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นเจาะจงไปเที่ยวสถานที่ธรรมชาติโดยเฉพาะ เพื่อจะได้รู้ได้เข้าใจในธรรมชาติหรือประเพณีท้องถิ่น

ประเภทที่ 3 นักท่องเที่ยวธรรมชาติเป็นหลัก (Mainstream Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบไปสถานที่แปลกๆ ที่ไม่เคยไปมาก่อน เช่น ไปเยือนลุ่มน้ำอเมซอน (Amazon) อุทยานกอริลลาในรวันดา (Rawanda Gorilla Park) หรือจุดหมายปลายทางอื่นๆ ที่เป็นการริเริ่มสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ

ประเภทที่ 4 นักท่องเที่ยวธรรมชาติตามโอกาส (Casual Nature Tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติเพราะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมที่ตนได้เลือกไป นอกจากนี้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2539, น. 29) ได้กล่าวถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า จะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

3) การตลาด การตลาดนับเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยวโดยเป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งในเชิงการตลาดจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีลักษณะอย่างไร โดยให้ข้อมูล และสิ่งที่คาดหวังจากการท่องเที่ยว (Expectation) อย่างถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะเช่นนี้เหมาะสมกับความสนใจ และตรงตามความต้องการของตนเองหรือไม่ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าการตลาดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเลือกสรรประเภทและคุณภาพของนักท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ (Quantitative Tourism) อันจะเป็นหนทางนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งส่วนใหญ่งานด้านการส่งเสริมการตลาดเป็นหน้าที่ของภาครัฐหรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4) การบริหาร การท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็นต่อการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในขณะที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องการบริการที่เน้นการให้ข้อมูลข่าวสาร และบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น บริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในภาคบริการ

จากการศึกษาองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้ง 4 ประการข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจภาพรวมของลักษณะของแต่ละองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าต่างมีความเชื่อมโยงและมีความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษาองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้ง 4 ประการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ และเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การปรับปรุงแก้ไขและการพัฒนาสิ่งต่างๆ ที่สำเร็จเกิดขึ้นได้ในทุกยุคสมัย เกิดขึ้นจากการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน โดยได้มีการนำแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อมุ่งเน้นที่จะให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

2.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

United Nations (UN, 1981 อ้างถึงในพิเชษฐ ไพบุลย์ศิริ, 2544, น. 7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาว่า คือการที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตนและจัดอันดับความสำคัญการเข้าร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้นเป็นไปโดยการเน้นที่ให้อำนาจการตัดสินใจแก่ประชาชนในชนบท

เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี (2536, น. 14) กล่าวว่าในการพัฒนาชุมชน หมายถึง การร่วมคิดแก้ไขปัญหา การดำเนินงานและกิจกรรมในชุมชน ร่วมวางแผน วางโครงการ ร่วมปฏิบัติงานในรูปของการเสียสละแรงงาน การบริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของ และร่วมติดตามผลงานบำรุงรักษาสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน ทั้งนี้การแสดงออกในการมีส่วนร่วมอาจเป็นการแสดงออกของบุคคลโดยตรง หรือโดยผ่านตัวแทนองค์กร ประชาชนในชุมชนนั้นๆ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2537, น. 17) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการ ควบคุมการใช้ การกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะของสมาชิกของสังคม ซึ่งในการมีส่วนร่วมนั้นประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดวิถีชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

Payakapan (1980 อ้างถึงในวิวรรณ ชันช โภคัย, 2544, น. 43) ได้สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของหลักการพัฒนาชุมชนซึ่งนำประชาชนให้บังเกิดการพึ่งตนเอง และเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงาน โครงการพัฒนาต่างๆ ในชุมชนทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527, น. 6) ได้เสนอความหมายและหลักการสำคัญของเรื่องนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ประชาชนทั้งในรูปส่วนบุคคลและกลุ่มคนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อการพัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องร่วมกัน โดยเริ่มตั้งแต่การร่วมคิดแก้ไขปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมคิดตามประเมินผล เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.3.2 รูปแบบ ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

Fomaroff (1980, p.104) กล่าวว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อการกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย กลวิธี ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล

2) การดำเนินงาน

3) การใช้บริการจากโครงการ

4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

Cohen and Uphoff (1981, p. 6) การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึงการที่สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร

2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ

3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค

สุชาดา จักรพิสูทธิ์ (2547) การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยการเปิดโอกาสให้สังคม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิ หน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติและการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2) ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541, น. 38) กล่าวว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในอีกมุมมองหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ถ้าหากไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่ง และได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจไปปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโดยการให้การสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมดและเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป รูปแบบในการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นมาก ซึ่งจะบ่งบอกถึงลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนตามรูปแบบต่างๆ ที่แตกต่างกัน

อินทิรา มณีคุณ (2540, น. 16-18) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน คือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การตัดสินใจเป็นศูนย์กลางของการเกิดความคิดที่หลากหลาย มีการกำหนดทางเลือก การประเมินทางเลือกและการตัดสินใจเลือกทางเลือก เปรียบได้กับการวางแผนเพื่อนำทางที่เลือกมาสู่การปฏิบัติ สามารถแบ่งการตัดสินใจนี้ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.1 การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น (Initial Decisions) โดยเริ่มจากการค้นหาความต้องการจากคนในท้องถิ่นและวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือวินิจฉัยโครงการที่สำคัญ เช่น การตัดสินใจว่าควรจะเริ่มโครงการต่อไปหรือไม่ เริ่มที่ใด จะได้รับเงินและแรงงานจากที่ใด วิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนทำอย่างไร การมีส่วนร่วมในช่วงนี้เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญที่สุดในการที่จะเลือกรับเอาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคนและมีความเป็นรูปธรรมมาใช้ โดยผ่าน

กระบวนการตัดสินใจ การเข้าไปมีส่วนร่วมยิ่งเร็วเท่าไรก็จะได้ข้อมูลทางเลือกที่มากขึ้นมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จได้มากและสามารถป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้

1.2 การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ (Ongoing Decisions) คนในท้องถิ่นที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น อาจจะถูกชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วมภายหลังจากที่นำโครงการเข้ามาแล้ว การมีส่วนร่วมในขั้นนี้อาจมีผลต่อความสำเร็จของโครงการมากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วงเริ่มต้น ซึ่งโครงการจะต้องค้นหาความต้องการของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในภายหลังนี้

1.3 การตัดสินใจในช่วงปฏิบัติงาน (Operational Decisions) เป็นความเกี่ยวข้องในองค์กรเมื่อโครงการเข้ามามีการเชื่อมโยงโครงการเข้ามาสู่คนในท้องถิ่น โดยมีการร่วมขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์สำหรับทำกิจกรรมในโครงการกำหนดกรอบที่จะให้สมาชิกยึดถือ มีการประชุม คัดเลือกผู้นำที่จะเข้าไปมีอิทธิพลในองค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ คนในท้องถิ่นสามารถมีส่วนร่วมในการปฏิบัติได้ 3 วิธีคือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร (Resource Contribution) ซึ่งสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่ การสละแรงงาน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการให้ข่าวสาร ทั้งหมดนี้เป็นแหล่งทรัพยากรหลักที่สำคัญซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น นำมาใช้เพื่อการพัฒนาโครงการส่งเสริมโดยใช้แรงงานท้องถิ่นที่สิ่งที่ดี การบริจาคเงินและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และอื่นๆ

2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและการประสานงาน (Project Administration and Coordination) คนในท้องถิ่นสามารถรวมตัวกันในการปฏิบัติงาน โดยการเป็นลูกจ้างหรือสมาชิกทีมที่ปรึกษาหรือเป็นผู้บริหารโครงการ เป็นสมาชิกอาสาหรือทำหน้าที่ประสานงานกิจกรรมของโครงการ โดยมีการฝึกอบรมให้รู้เทคนิคการปฏิบัติงานในโครงการ วิธีนี้นอกจากจะเพิ่มความไว้วางใจให้กับคนในท้องถิ่นแล้วยังช่วยให้เขาเกิดความตระหนักถึงปัญหาของตนเสียอีกด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือ (Enlistment) การขอความร่วมมือไม่จำเป็นต้องมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้อง แต่มักจะพิจารณาถึงผลเสียที่ตามมาภายหลังจากที่นำโครงการเข้ามาและผลที่เกิดกับคนในท้องถิ่นที่เข้าร่วมโครงการ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานและมีผลทางเศรษฐกิจซึ่งไม่ควรมองข้าม ซึ่งได้เป็น 3 ชนิดคือ

3.1 ผลประโยชน์ด้านวัตถุ (Material Benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคลทำให้เพิ่มการบริโภค เพิ่มรายได้และมีทรัพย์สินมากขึ้นซึ่งควรวิเคราะห์ให้ได้ว่าใครคือผู้มีส่วนร่วมและดำเนินการให้เกิดขึ้น

3.2 ผลประโยชน์ด้านสังคม (Social Benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข ได้แก่ การได้รับบริการหรือความพึงพอใจจากสาธารณสุขปโภคทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ทั้งในเรื่องปริมาณ การแบ่งผลประโยชน์ คุณภาพของบริการ และความพึงพอใจ

3.3 ผลประโยชน์ด้านบุคคล (Personal Benefits) เป็นผลประโยชน์สำคัญที่ได้จากโครงการ คือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง (Self - Esteem) พลังอำนาจทางการเมือง (Political Power) และความรู้สึกว่าตนเองมีประสิทธิภาพ (Sense of Efficacy)

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อาจทำได้ 2 รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางตรง และการมีส่วนร่วมทางอ้อม ในการประเมินผลนั้นควรประเมินว่าใครบ้างที่มีส่วนร่วมและก่อให้เกิดความต่อเนื่องได้อย่างไร มีข้อเสนอแนะที่จะนำไปสู่การปฏิบัติอันจะก่อให้เกิดความสำเร็จได้อย่างไร มีการให้คำปรึกษาอย่างไรเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเป็นผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบงบประมาณประจำปี ส่วนคนในท้องถิ่นอาจมีส่วนร่วมได้โดยฝ่ายกิจกรรมทางการเมือง จากการคัดเลือกตัวแทนเข้าไปในรัฐสภาแล้วเรียกร้องหรือให้ข้อเสนอแนะผ่านทางช่องทางนี้ โดยแสดงถึงการได้รับหรือไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการก็แสดงความรู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในโครงการ ในการประเมินผลนั้นมีบ่อยครั้งที่มีการใช้สื่อ เช่น การส่งจดหมายถึงบรรณาธิการ เพื่อแสดงความคิดเห็นว่า พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ การให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง ซึ่งวิธีนี้มีผู้นิยมใช้และได้รับความสนใจมากขึ้น เนื่องจากเป็นรูปธรรมของการมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่ดีกว่าการไม่มีส่วนร่วมเลย

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ (2545, น. 115) กล่าวว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วม มีดังนี้ การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่าหรือมีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่า เป็นต้น การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) รัฐเป็นผู้กำหนดนโยบายลงมาว่าต้องการอะไร โดยที่รัฐไม่รู้ความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นการมีส่วนร่วมก็เพียงแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดปัญหา ความต้องการการตัดสินใจในแนวทางการแก้ปัญหาและความเท่าเทียมกันของทุกฝ่าย

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2526, น. 10) และไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527, น. 6) ซึ่งเสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของชุมชน

2) ร่วมคิดหาสร้างแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

3) ร่วมวางแผนนโยบายหรือวางแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน

4) ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีการจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6) ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและ หน่วยงาน

7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำ ไว้กับเอกชน และรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

จากแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะและขั้นตอนการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น ส่วน ใหญ่จะมีรูปแบบ ลักษณะและขั้นตอนที่ไม่แตกต่างกันมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสรุปแนวคิดของ บุคคลต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาขั้นตอนการมีส่วนร่วม และการ ออกแบบสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในงานวิจัย โดยมีการนำแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1981, p.6) ข้อมูลจาก สุภราภรณ์ ธรรมชาติ (2541, น. 38) และข้อมูลจาก อินทรา มณีคุณ (2540, น. 16-18) ที่ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบในการศึกษา ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การแสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะแนวทาง วิธีการ ตลอดจนการตัดสินใจและการวางแผนในการอนุรักษ์และปรับปรุงพัฒนาสิ่งแวดล้อมใน พื้นที่

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เช่น การเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในรูป ของตัวเงิน ทรัพย์สิน แรงงาน และอื่นๆ ตามรูปแบบแผนวิถีชีวิตในสังคมและวัฒนธรรมนั้น หรือ ตามแผนนโยบายหรือแผนงานของท้องถิ่นที่วางไว้

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เช่น ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและ วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยผลประโยชน์ที่ได้รับต่างมีคุณค่าทางวัตถุและทางจิตใจแก่ผู้ได้รับ

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เช่น การให้ความสนใจติดตามสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.3.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม

Kaufman (1949, น. 7 อ้างถึงใน พรทิพย์ ตังคณานุกูลชัย, 2541, น. 35) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ
- 2) ปัจจัยด้านสังคมเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา ขนาดครอบครัว อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม และความยาวนานในการอาศัย
- 3) ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อสื่อสารทั้งทางการสื่อสารมวลชนและสื่อบุคคล

World Health Organization (WHO อ้างถึงใน วิวรรณ ชันชโกทัย, 2544, น. 44)

ได้เสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม 3 ประการ คือ

- 1) ปัจจัยของสิ่งจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้นจะมีเหตุผลที่สำคัญ คือ ประการแรก มองเห็นว่าตนจะได้ตอบแทนในสิ่งที่ทำไป และประการที่สอง การได้รับการบอกเล่าหรือได้รับการชักชวนจากบุคคลอื่นให้เข้าร่วม โดยมีสิ่งจูงใจเป็นตัวนำ

- 2) ปัจจัยโครงสร้างของโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วม หมายถึง การมองเห็นช่องทางในการมีส่วนร่วม และมองเห็นประโยชน์ที่จะได้รับหลังการมีส่วนร่วม ดังนั้นพื้นฐานทางด้านโครงสร้างของช่องทางการมีส่วนร่วม จึงควรมีลักษณะดังนี้คือ

- 2.1 เปิดโอกาสให้ทุกๆ คนในชุมชนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

- 2.2 มีการกำหนดเวลาที่ชัดเจนแน่นอนเพื่อผู้ที่เข้าไปมีส่วนร่วมจะสามารถกำหนดเงื่อนไขตามสภาพที่เป็นจริงของตนได้

- 2.3 มีการกำหนดลักษณะของกิจกรรมที่แน่นอนว่าจะทำอะไร

- 3) ปัจจัยด้านอำนาจในการส่งเสริมกิจกรรมของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนสามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และผลประโยชน์ของกิจกรรมได้นั้น จะขึ้นอยู่กับ การกำหนดและการจัดสรรของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งไม่อาจจะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงได้

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะของการเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยของสิ่งจูงใจ ปัจจัยโครงสร้าง โอกาส และปัจจัยด้านอำนาจซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเลือกเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากเอาไว้ใช้พิจารณาควบคู่กับประโยชน์ ผลตอบแทน และการมีอำนาจหากเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมที่กล่าวข้างต้น มาใช้เป็นแนวทางการสร้างคำถามในเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลต่อไป

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำ

ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นการท่องเที่ยวตลาดน้ำโดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือสารคดีชีวิตไทยในแม่น้ำลำคลอง ตลาดน้ำ (สมัย สุทธิธรรม, 2539) ไว้ดังนี้

2.4.1 คนไทยกับสายน้ำ

สยามเป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารมาตั้งแต่อดีตกาล จวบจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ดังนั้น ในวิถีชีวิตของคนไทยจึงมีความเกี่ยวพันอยู่กับน้ำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ตลอดมาอยู่เสมอตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงชีวิตจะหาไม่ และไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวของพิธีกรรมต่างๆ งานวรรณกรรม งานจิตรกรรม งานประติมากรรม และสถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้นก็ตาม ล้วนแต่มีรูปแบบสัญลักษณ์ซึ่งมีความเกี่ยวพันอยู่กับน้ำแทบทั้งสิ้นแม้ว่าจะมีชีวิตอยู่บนบกแล้วก็ตาม

แต่ความทรงจำและสัญชาตญาณที่สืบทอดกันมานานแต่ครั้งบรรพกาลนั้นก็ยังสามารถที่จะบ่งบอกถึงพฤติกรรมทางน้ำของคนไทยได้เสมอ เช่น การนำปลาตะเพียนสามมาแขวนไว้ที่เปลเด็ก หรือการสักรอยสักของคนไทยโบราณที่นิยมสักรูปพญานาคไว้ตามขาหรือส่วนอื่นๆ ของร่างกาย ซึ่งตำนานจีนและญวนได้กล่าวถึงเผ่าไทยเหล่านี้ว่า "จีนหม่าน" อันมีความหมายว่า งูใหญ่หรือพญานาคนั่นเอง สิ่งเหล่านี้ได้แสดงออกถึงวัฒนธรรมไทยของเรามีสภาพแวดล้อมในชีวิตเป็นเช่นไร ความรู้สึกที่เกี่ยวกับน้ำจะถูกบันทึกฝังอยู่ในจิตสำนึกตั้งแต่เล็กจนโตไม่ว่าคนเหล่านั้นจะมีถิ่นฐานอยู่ในน้ำหรือบนบกก็ตามนอกจากที่ได้กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น ความรู้สึกของคนไทยที่มีความผูกพันอยู่กับน้ำในปัจจุบัน เราจะเห็นได้จากการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้โดยทั่วไปเช่น ค้ำกระบวยตักน้ำ หัวเรือรูปพญานาค ราชรถ เกวียน หรือแม้กระทั่งรถบรรทุกสิบล้อต่างๆ ยังปรากฏมีภาพแกะสลักเป็นรูปของพญานาคติดอยู่เสมอ

ครั้นเมื่อประมาณ 200 ปีต่อมาลักษณะของการอยู่อาศัยตามแม่น้ำลำคลองของคนไทยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ก็ยังมีอยู่มากมายคล้ายกับในสมัยกรุงศรีอยุธยา เพราะว่ามีลักษณะของพื้นที่กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่ราบเช่นเดียวกับกรุงศรีอยุธยา ซึ่งชาวต่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์หลายคนมักจะกล่าวว่า "พื้นที่ราบจนสุดลูกหูลูกตาเหมือนกับในประเทศฮอลันดา..สภาพสิ่งแวดล้อมเช่นนี้ทำให้ผู้คนมีชีวิตอยู่อย่างสะเทินน้ำสะเทินบก" "...เช่นเดียวกับเมื่อในสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงเทพฯ ในอดีตส่วนใหญ่มักจะเห็นภาพที่จ่อแจกันอยู่ตามแม่น้ำลำคลอง จะไปไหนต่อไหนก็เจอแต่เรือแน่นไปหมด จนไม่สามารถแหวกทางผ่านกันไปได้หากไม่ชำนาญแต่นี้แหละพวกนี้เขาชำนาญพายเรืออย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะเป็นชาวสะเทินน้ำสะเทินบก และอยู่กับน้ำมาตั้งแต่เกิดเขาให้เด็กพายเรือตั้งแต่อายุไม่ถึง 10 ขวบ รวมทั้งเด็กผู้หญิงด้วย ทั้งที่เรือจ่อแจแน่นขนาดนี้ก็ไม่ปรากฏว่ามีอุบัติเหตุเกิดขึ้นแต่อย่างใดซึ่งเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ยิ่ง.."

นอกจากชีวิตของผู้คนที่อาศัยในเรือหรือตามเรือแพ อีกส่วนหนึ่งของผู้คนในกรุงเทพฯ สมัยนั้นก็ใช้ชีวิตอยู่บนบก โดยการปลูกเรือนยกพื้นสูงบนเสาไม้ แต่ในด้านสัญชาตญาณทางน้ำแล้วถือว่าชีวิตของผู้คนในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ก็ได้แสดงให้เห็นว่า น้ำเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของพวกเขา ไม้แพชีวิตของผู้คนในสมัยกรุงศรีอยุธยาเช่นกัน

2.4.2 อดีตของตลาดน้ำ

การติดตลาดน้ำ ถือเป็นกิจกรรมการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่เป็นลักษณะเด่นของกิจกรรมตลาดในภาคกลาง เนื่องจากในครั้งอดีตกาล ชุมชนส่วนใหญ่อาศัยการสัญจรทางน้ำ และพึ่งพาแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นเส้นเลือดหลักหล่อเลี้ยงชีวิต ก่อนที่เส้นทางติดต่อคมนาคมทางบกจะเกิดขึ้นมากมายอย่างในปัจจุบัน

ในอดีต ตลาดน้ำที่มีชื่อเสียงได้แก่ตลาดน้ำในย่านเมืองอยุธยาเนื่องจากเป็นแหล่งการค้าที่เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ มีแม่น้ำลำคลองล้อมรอบหลายสาย เกิดเป็นย่านตลาดน้ำหลายต่อหลายแห่งด้วยกัน เช่น ตลาดคูไม้ร้อง ตลาดปากคลองวัดเดิม และตลาดหัวรอ

กาลเวลาที่ผันเปลี่ยนไปพร้อมกับก้าวเข้ามาของเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกเส้นทางสัญจรทางบกมาแทนที่เส้นทางคมนาคมทางน้ำ ชุมชนที่เคยเป็นสังคมน้ำก็กลายเป็นชุมชนที่อาศัยเส้นทางท่ามาหากินทางบกมากขึ้น หลายสิ่งที่เคยพัฒนาควบคู่มากับสังคมไทยสูญหายหรือคลายความสำคัญลงไป ไม่เว้นแม้แต่ย่านตลาดน้ำหลายแห่งที่ได้กล่าวถึง

2.4.3 ตลาดน้ำในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

นอกจากนี้แล้วยังมีตลาดน้ำที่อยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้แก่ ตลาดน้ำตลิ่งชัน เป็นตลาดน้ำที่ตั้งอยู่หน้าท่าว่าการ อำเภอตลิ่งชัน จัดขึ้นโดยที่ว่าการฯ โดยมีรูปแบบคือ สร้างเป็นเรือนแพริมน้ำในคลองชักพระขายอาหาร เครื่องดื่ม ผลไม้ บางครั้งนั่งอยู่ในแพอาจมีเรือพายมาขายไอศกรีมแท่งเหมือนที่เคยกินกันในสมัยก่อน เรียกได้ว่าฟื้นความเป็นเด็กกลับมาอีกครั้ง ก็ที่ริมแพตลาดน้ำตลิ่งชันนี้เอง ตลาดน้ำตลิ่งชันจะคึกคักมากในวันเสาร์และวันอาทิตย์

ตลาดน้ำวัดไทร บางขุนเทียน เป็นอีกแห่งหนึ่ง ซึ่งเคยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คึกคักของตลาดน้ำ ตั้งอยู่ในคลองตันไทร สภาพตลาดน้ำที่คึกคักเหมือนเดิมน้อยลงไปมากแล้ว อีกทั้งร้านค้าริมคลองยังเน้นการขายสินค้าที่ระลึกให้กับชาวต่างชาติเป็นส่วนใหญ่ แต่หากลองนั่งพักผ่อนริมท่อน้ำวัดไทร ปล่อยให้กระแสลมพัดพาไอเย็นของสายน้ำมาให้คลายเหนื่อยสักพัก ก็จะพบเรือพายขายของ ที่เป็นชาวจริงๆยังคงหลงเหลืออยู่

อีกแห่งของตลาดน้ำ คือ ย่านบางกรวย บางใหญ่ซึ่งเดินทางได้ทั้งทางบกและทางน้ำ โดยล่องเรือผ่านทางคลองบางกอกน้อย เป็นต้น

2.4.4 ชีวิตตามแม่น้ำลำคลอง

ในปัจจุบันชีวิตตามแม่น้ำลำคลองเริ่มจะหมดความสำคัญลงไปเนื่องจากการคมนาคมทางบกมีความเจริญมากขึ้น และสะดวกสบายกว่าการสัญจรทางน้ำ ผู้คนหันมานิยมการซื้อขายกันบนบก เพราะการขนส่งสินค้าต่างๆเปลี่ยนมาใช้รถยนต์รถไฟแทนการใช้มากกว่าแต่ก่อน เป็นเหตุทำให้บรรดาตลาดน้ำตลาดแห่งการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันต่างก็ซบเซาลงและเลิกไปในที่สุด เช่น ตลาดน้ำที่คลองมหานาคและตลาดน้ำวังไทรซึ่งเคยเป็นตลาดใหญ่มีเรือเข้าออกมากมาย แต่แล้วเมื่อมีการตัดถนนเข้าไปสู่ชุมชนสินค้าต่างๆ ก็ไปถึงประตูบ้าน บรรดาตลาดน้ำเหล่านั้นก็หมดความสำคัญลง แต่อย่างไรก็ตามการคมนาคมและการขนส่งทางน้ำก็ไ้จะหมดความสำคัญลงไปเสียทีเดียว เพราะประเทศไทยของเราเป็นประเทศที่ได้ชื่อว่ามีแม่น้ำลำคลองมาก ซึ่งหากจะรวมเอาความยาวของแม่น้ำลำคลองทั้งหมดก็จะได้ประมาณ 5,900 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังมีคลองต่างๆ ที่ขุดขึ้นมาเพื่อการเดินเรือโดยเฉพาะ ซึ่งมีอยู่หลายคลองด้วยกัน เช่น คลองแสนแสบ คลองภาษีเจริญ คลองมหาชัย คลองรังสิต คลองประเวศน์ คลองสำโรง คลองเจ้าเจ็ด คลองพิพัฒน์ และคลองดำเนินสะดวก เป็นต้น

2.4.5 กิจกรรมของชุมชนตลาดน้ำ

ชุมชนที่อาศัยในพื้นที่หนึ่งๆล้วนผูกพันและมีกิจกรรมหลายอย่างร่วมกัน ทั้งในยามปกติ และเทศกาลพิเศษต่างๆ แม้แต่ชาวชุมชนตลาดน้ำ

กิจกรรมที่มีร่วมกันของชาวชุมชนตลาดน้ำ ที่เด่นชัดที่สุดก็คงไม่พ้นเรื่องการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าหรือเครื่องอุปโภคบริโภคกันระหว่างชุมชน ซึ่งนอกจากจะเป็นกิจกรรมแล้วยังอาจเรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมตลาดน้ำกันเลยทีเดียว

บางครั้ง ชาวชุมชนตลาดน้ำยังมีการรวมตัวกันนอกเหนือกิจกรรมดังกล่าวในท้องถิ่นที่เป็นแหล่งค้าขายด้วย ส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาเทศกาลงานบุญ เช่น เข้าพรรษา ก็อาจมีการรวมตัวกันของชาวบ้าน ร้านค้าร่วมกันจัดมหรสพรื่นเริงต่างๆ

2.4.6 ตลาดน้ำกับลำเรือ

ชีวิตของผู้คนที่วิถีเป็นชาวน้ำ อาศัยตลาดน้ำในการค้าขายหาซื้อแลกเปลี่ยนสิ่งของที่ต้องการ มีบ้านเรือนตั้งอยู่ในละแวกแม่น้ำลำคลอง สัญจรทางน้ำ มีความเป็นอยู่อย่างผูกพันแนบแน่นกับท้องถิ่นล้วนย่อมคุ้นเคยกับ "เรือ"

เรือมีหลายประเภทและเหมาะแก่การใช้งานที่แตกต่าง ประเภทของเรือแบ่งได้หลายวิธี เช่น

แบ่งตามวิธีการทำ อันได้แก่ เรือขุดเรือต่อ เรือขุดนั้นทำจากไม้ซุงทั้งต้น ส่วนเรือต่อใช้ไม้แผ่นขนาดต่างๆ มาต่อกันเป็นลำเรือ หรืออาจแบ่งตามประเภทการใช้ ก็จะแบ่งได้เป็นเรือเรือพายและเรือแจว (ไม่นับรวมเรือที่ติดเครื่องยนต์)

รูปลักษณะของลำเรือ เป็นภาพสะท้อนภูมิปัญญาของช่างต่อเรือที่คิดค้นลำเรือให้เหมาะสมกับโอกาสและท้องน้ำที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น เรือบด เรือเข็ม เป็นเรือที่ต้องการเคลื่อนที่ไปอย่างรวดเร็ว คนบนเรือต้องมีจำนวนไม่มาก ช่างจะลดปากเรือให้แคบลงแล้วเสริมความยาว เปรี้ยวแหลมของหัวเรือท้ายเรือให้มากขึ้น ท้องเรือก็จะกินน้ำน้อย ทำให้เรือพุ่งไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วเหมือนเข็ม

2.4.7 รูปแบบของตลาด

นอกจากความหมายของคำ และสภาพของแหล่งตลาดแล้วสิ่งสำคัญของความเป็นตลาดก็คือ รูปแบบของตลาด ซึ่งมีความเกี่ยวพันอยู่กับสิ่งแวดล้อมและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมาก เช่น ชุมชนใดที่มีการติดต่อไปมาหาสู่ตลาดกัน โดยทางบกก็มักเรียก "ตลาดบก" ส่วนชุมชนใดที่มีการติดต่อสัญจรทางน้ำเป็นหลัก ก็จะเรียกตลาดที่เกิดขึ้นนี้ว่า "ตลาดน้ำ"

ตลาดบกเป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่ใช้ชุมนุมประกอบการค้ากันบนพื้นดิน ส่วนใหญ่เป็นชุมชนริมถนน หรือแหล่งสำคัญภายในชุมชน มักมีการติดตลาดทุกวัน อาจเป็นช่วงเช้ามีด และเลิกตลาดในช่วงสาย หรือเริ่มในช่วงบ่าย แล้วเลิกในเวลาเย็นค่ำ หรือในชุมชนบางแห่งอาจมีการติดตลาดตลอดทั้งวันก็ได้

ตลาดนัดการติดตลาดจะเปลี่ยนวันเวลาและสถานที่ไปเรื่อยๆ แล้วนัดส่วนใหญ่ ในสมัยโบราณ วันที่นิยม ติดตลาดนัดมักเป็นวันพระ วัน โคนหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์นั่นเอง ณ สถานที่แห่งนี้พ่อค้าแม่ขายทั้งหลายจากถิ่นต่างๆ จะมี โอกาสในการนำสินค้าของตนมาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวาง

ตลาดนัดเกิดขึ้นในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ด้วยนโยบายของรัฐที่คำนึงถึงชาวบ้าน หรือเกษตรกรที่มักถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา พืชผล จึงได้มีการริเริ่มจัดตลาดนัด เพื่อเป็นสถานที่ให้พ่อค้าแม่ขายรายย่อยได้นำสินค้าจากเรือกสวนไร่นามาขายด้วยตนเอง

ตลาดน้ำเป็นตลาดที่เกิดขึ้นในชุมชนที่มีชีวิตสัมพันธ์กับท้องน้ำและลำเรือ ในสมัยก่อนเรียกตลาดรูปแบบนี้ว่า "ตลาดเรือ" ต่อมาจึงเปลี่ยนเป็นตลาดน้ำ

2.4.8 ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับตลาดน้ำ

ราตรี โด่งพัฒน์ (2543, น. 3) ให้ความหมายของตลาดน้ำว่าหมายถึง แหล่งค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากันที่ท้องน้ำโดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ แต่เดิมนอกจากจะเรียกตลาดนัดแล้วยังมีชื่อเรียกกันว่าตลาดเรือหรือตลาดท้องน้ำ และในที่สุดก็กลายเป็นตลาดน้ำ ดังที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน

และตลาดน้ำมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตในอดีตของคนไทย เนื่องจากสมัยก่อนการคมนาคมติดต่อกันนั้นจะใช้ลำน้ำเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณที่ราบลุ่มที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเหมือนแอ่งน้ำ ตลาดน้ำจึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของสายน้ำในวิถีชีวิตของคนไทยที่ดำเนินชีวิต และหาเลี้ยงชีพด้วยการเป็นเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่ เพราะความอุดมสมบูรณ์ของดินและน้ำทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรนำมาแลกเปลี่ยนซื้อขายในสถานที่ที่สะดวกเหมาะสมต่อการติดต่อเดินทาง เส้นทางน้ำจึงมีบทบาทสำคัญแก่ชีวิตคนไทยในสมัยก่อนตลอดมา ซึ่งแต่เดิมผู้คนอาศัยอยู่กันอย่างง่าย ๆ รูปแบบการดำรงชีวิตของแต่ละชุมชนเป็นลักษณะของการพึ่งตนเอง ต่อมาเมื่อบ้านเมืองพัฒนามากขึ้น การดำรงชีวิตของมนุษย์ก็เปลี่ยนไป มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสิ่งของซึ่งกันและกันทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน และจากแหล่งชุมชนหนึ่งกับอีกแหล่งชุมชนหนึ่ง ทำให้เกิดสถานที่ที่ถือเป็นแหล่งซื้อขายของชุมชนขึ้นกลายเป็นย่านเศรษฐกิจที่เราเรียกว่าตลาด ชุมชนใดที่ใช้การคมนาคมทางบกในการติดต่อไปมาหาสู่ตลาดอันเป็นแหล่งสำคัญในการแลกเปลี่ยนค้าขายก็จะเรียกกันว่า “ตลาดบก” แต่ถ้าชุมชนนั้นใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นเส้นทางสัญจรส่วนใหญ่จะเรียกตลาดที่เกิดขึ้นว่า “ตลาดน้ำ” ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าลักษณะของตลาดจะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเป็นอย่างมาก อีกทั้งเป็นการแสดงวัฒนธรรมความเป็นอยู่อีกรูปแบบหนึ่งด้วย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำทั้งในเรื่องของประวัติความเป็นมาของตลาดน้ำจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ความหมายและรูปแบบของตลาดน้ำและตลาดอื่นๆ สายสัมพันธ์ระหว่างคนกับสายน้ำ ทำให้ผู้วิจัยได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อนำมาใช้ประกอบกับงานวิจัยครั้งนี้

2.5 ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาแผนสามปีของเทศบาลตำบลปลายบาง

เนื่องจากตลาดน้ำวัดตะเคียนอยู่ในพื้นที่ความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลปลายบาง ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องทำการศึกษายุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาแผนสามปีของเทศบาลตำบลปลายบาง ดังนี้ (เทศบาลตำบลปลายบาง, ม.ป.ป.)

2.5.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย

- 1) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนการศึกษาทั้งในและนอกโรงเรียน
- 2) แนวทางการพัฒนาป้องกัน แก้ไข ฝ้าระวัง ปัญหาสุขภาพจิต
- 3) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
- 4) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนการสังคมสงเคราะห์

5) แนวทางการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง

6) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนการสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

7) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายขององค์กรภาคประชาชนในรูปแบบต่างๆ

8) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

9) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนกีฬา สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

10) แนวทางการพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

2.5.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

1) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน ปรับปรุง บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.5.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย

1) แนวทางการพัฒนา ก่อสร้าง ปรับปรุง บำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

2) แนวทางการพัฒนา พัฒนาระบบไฟฟ้าและประปา

2.5.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม/ความปลอดภัยและการรักษาความสงบเรียบร้อย ประกอบด้วย

1) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนประชาธิปไตย และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

2) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม ปรับปรุงงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

2.5.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ประกอบด้วย

1) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการฝึกและการประกอบอาชีพ

2) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยว

3) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริมการบริหารจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น

2.5.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน บำรุงรักษาศิลปะ โบราณสถาน วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงานของท้องถิ่น

2) แนวทางการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนด้านศาสนา

สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาแผนสามปีของเทศบาลตำบลปลายบางที่กล่าวมาข้างต้น แบ่งเป็น 6 ด้านสำคัญ ได้แก่ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม/ความปลอดภัยและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และเมื่อพิจารณาศึกษาไปในแนวทางย่อยของยุทธศาสตร์การพัฒนาแต่ละด้านพบว่ามีส่วนสำคัญและเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

2.6 ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางคูเวียง

ตำบลบางคูเวียงเป็นที่ตั้งของตลาดน้ำวัดตะเคียน การศึกษาข้อมูลทั่วไปของตำบลบางคูเวียงจึงเป็นเรื่องจำเป็นและเกี่ยวข้องกับงานของผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไปของตำบลบางคูเวียงในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี, 2548)

2.6.1 ประวัติความเป็นมา

ตำบลบางคูเวียงตั้งอยู่ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีพื้นที่อยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา ร่วมกับตำบลปลายบาง และตำบลมหาสวัสดิ์ จัดตั้งเป็นสุขาภิบาลปลายบาง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2537 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2537 ต่อมาเนื่องจากสุขาภิบาลมีฐานะการคลังเพียงพอที่จะบริหารงานประจำของสุขาภิบาลได้ กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศให้สุขาภิบาลปลายบาง เป็นสุขาภิบาลที่มีฐานะการคลังเพียงพอที่จะบริหารงานประจำของสุขาภิบาลได้ ได้ลงในประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2539 ในปี พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 เป็นผลให้สุขาภิบาลทั่วประเทศเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบล สุขาภิบาลปลายบางจึงได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ปัจจุบันมีนายพงษ์ศักดิ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ เป็นนายกเทศมนตรี มีสมาชิกสภาเทศบาล จำนวน 12 คน เป็นเทศบาลระดับชั้นที่ 5

2.6.2 สภาพทั่วไป

ตำบลบางคูเวียงตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอบางกรวย มีพื้นที่ทั้งหมด 3,385 ไร่ แบ่งออกเป็นสวนไม้ผล 2,492 ไร่ ไม้ดอกไม้ประดับ 25 ไร่ ครั้วเรือนเกษตร 410 ไร่ อื่น ๆ 458 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขังตลอดปี และมีลำคลองผ่านเป็นจำนวนมาก ในเขตพื้นที่ต่าง ๆ คลองที่สำคัญ ได้แก่ คลองบางคูเวียง คลองบางราวนก คลองซ้อขวาง และคลองหัวคู คลองส่วนใหญ่ใช้เป็นเส้นทางส่งน้ำเข้าสวน ใช้สอยรวมทั้งคมนาคม แหล่งน้ำที่สำคัญและมีผลต่อกิจกรรมการเกษตร ได้แก่ คลองบางกอกน้อย ไหลผ่าน ระหว่างเขตติดต่อระหว่างอำเภอบางกรวย อำเภอเมืองและอำเภอบางใหญ่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และน้ำชลประทาน ได้รับความจากโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล

2.6.3 อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบางม่วง อำเภอบางใหญ่
 ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลมหาสวัสดิ์ และตำบลบางขุนทอง
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย

2.6.4 ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ทำนา ทำสวน ทำไร่ ไม้ดอกไม้ประดับ

2.6.5 ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

- 1) คลองบางกอกน้อย
- 2) โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี
- 3) วัดสิงห์
- 4) วัดตะเคียน
- 5) วัดโบสถ์
- 6) วัดหูช้าง

2.6.6 จำนวนประชากรของตำบลบางคูเวียง

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,509 คน เป็นชาย 3,959 คน เป็นหญิง 4,550 คน มีจำนวนครั้วเรือนทั้งหมด 4,427 ครั้วเรือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของตำบลบางคูเวียง ทำให้ผู้วิจัยทราบข้อมูลทั่วไปโดยรวม เช่น ประวัติความเป็นมา หน่วยงานที่รับผิดชอบ สภาพทั่วไปของตำบล อาณาเขตติดต่อ อาชีพของตำบล สถานที่สำคัญของตำบล และจำนวนประชากรและจำนวนครั้วเรือนของตำบล ดังนั้น ข้อมูลข้างต้นจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้และเป็นแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย

2.7 ข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียน

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมเนื้อหาและศึกษาข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียนซึ่งเป็นผู้จัดสร้าง ตลาคมน้ำวัดตะเคียนและเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบตลาคมน้ำวัดเคียนโดยตรง ดังนั้น ข้อมูลทั่วไปของวัด ตะเคียนจึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นที่ควรศึกษาและทำความเข้าใจ เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับ งานของผู้วิจัย โดยข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียน มีดังนี้ (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2554)

2.7.1 ประวัติความเป็นมา

วัดตะเคียนเป็นวัดที่เก่าแก่ มีอายุนับร้อยปี คาดว่าสร้างมาก่อนสมัยพระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 แต่วัดแห่งนี้ก็มีภิกษุมารำพรษาบ้างร้างบ้างสลับกันไป จนมาถึง สมัยหลวงปู่แยม มาเป็นเจ้าอาวาส จึงได้พัฒนาวัดให้เจริญเรื่อยมาจนปัจจุบัน

2.7.2 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 สิ่งภายในวัด มีดังนี้

- 1) พระอุโบสถหลังเก่า คาดว่าสร้างมาตั้งแต่สมัยอยุธยา มีพระพุทธรูปเก่าแก่ ประดิษฐานอยู่ภายใน
- 2) พระอุโบสถ ซึ่งสร้างขึ้นใหม่ ภายในประดิษฐานหลวงพ่อบุทธโคดม
- 3) การลอดใต้โบสถ์ ซึ่งเชื่อกันว่าโบสถ์เป็นสิ่งที่สะอาด บริสุทธิ์ การลอดสถานที่ หรือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อล้างอาถรรพณ์และความเป็นสิริมงคลนี้ เป็นคติความเชื่ออย่างหนึ่งของคนไทยมา ตั้งแต่อดีต พิธีลอดใต้โบสถ์นั้นก็โดยการตั้งจิตอธิษฐานแล้วสวดมนต์เวียนใต้โบสถ์ 3 รอบ เพื่อ ความเป็นมงคลในชีวิต โดยทางเข้าด้านซ้ายมือซึ่งจะสร้างทางเข้าเป็นรูปหัวเสื่อขนาดใหญ่ ส่วน ทางออกสร้างเป็นรูปมังกรขนาดใหญ่ โดยมีความเชื่อมาจากหลักฮวงจุ้ยว่าเข้าทางหัวเสื่อคือความ ชั่วร้ายทั้งปวงให้ขจัดปัดเป่าทิ้งไป ส่วนทางออกมังกรเป็นสัตว์ชั้นสูงตามความเชื่อจีน ทำให้จิตใจ บริสุทธิ์มีแต่สิ่งดีงาม
- 4) มณฑปหลวงปู่แยม โดยสร้างเป็นรูปเคารพหลวงปู่แยมเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบันไว้ให้ ผู้คนกราบไหว้
- 5) ศาลเจ้าแม่ประกายทองประกายมาศ ซึ่งชาวบ้านนิยมมาขอหวยแล้วบนด้วยเครื่อง แต่งกายชุดไทย
- 6) หลวงพ่อธรรมจักร เป็นพระยืนประดิษฐานอยู่ในวิหารหลวงพ่อธรรมจักร โดย ชาวบ้านเชื่อกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์มากจึงนิยมมาขอพรต่างๆ
- 7) การทำพิธีถวายสังฆทาน นอน โลง ต่อชะตา
- 8) ต้นตะเคียน ซึ่งมีความเก่าแก่อายุนับร้อยปีที่เหลืออยู่เพียงต้นเดียวทางด้านหน้าวัด
- 9) หลวงพ่อโต เป็นพระเก่าแก่ ซึ่งประดิษฐานอยู่ด้านนอกวัดวัดเช่นกัน ในสมัยก่อน นิยมมาบนบานสานกล่าวกันด้วยการแก้ผ้ากระโดดน้ำลงคลองด้านหน้าวัด

นอกจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 9 แล้ว ในบริเวณวัดมีรูปปั้นต่างๆ มากมายทั้งรูปพระอภัยมณี ลินสมุทรา ศิเลื้อสมุทรา ไช้อิว ตือป้วยไก่อ รูปนางยักษ์ตีบลูกชินจากขามก้วยเตี่ยว นอกจากนี้ยังมีรูปปั้นที่สอนในเรื่องอบายมุขต่างๆ ซึ่งก็ถือเป็นเอกลักษณ์ที่แปลกกว่าวัดอื่นๆ

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียน ซึ่งเป็นที่ตั้งของตลาดน้ำวัดตะเคียนทำให้ผู้วิจัยทราบข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียน เช่น ประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ของวัด เจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ 9 สิ่งภายในวัด และรูปปั้นต่างๆ ภายในวัด เมื่อพิจารณาข้อมูลทั่วไปของวัดตะเคียน ผู้วิจัยพบว่าวัดตะเคียนเป็นวัดที่เก่าแก่สร้างมานานนับร้อยปี มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ให้กราบไหว้ขอพร ทำบุญบริจาค และร่วมประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อเพื่อความเป็นสิริมงคล ดังนั้น วัดตะเคียนที่มีทั้ง โบราณสถาน โบราณวัตถุ กิจกรรมงานประเพณี และพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา จึงมีความสำคัญและมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง โดยข้อมูลข้างต้นจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้และมุ่งให้เห็นความสำคัญและคุณค่าที่มีของวัดตะเคียนต่อประชาชน

2.8 ข้อมูลทั่วไปของตลาดน้ำวัดตะเคียน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลทั่วไปของตลาดน้ำวัดตะเคียน ซึ่งเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่วิจัย โดยมีข้อมูลดังนี้ (ปิยะพงศ์ มั่นกลิ่น, 2554, น. 38-58)

2.8.1 ความเป็นมา

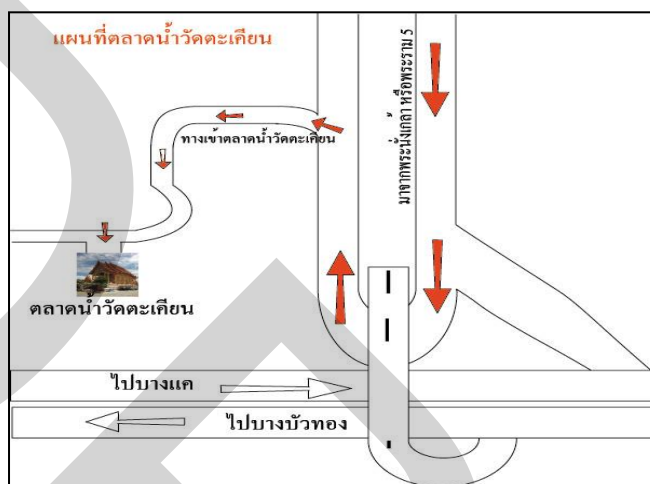
ตลาดน้ำวัดตะเคียนเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2552 โดยหลวงปู่แย้ม เจ้าอาวาสวัดตะเคียน ด้วยแนวคิดที่ต้องการพลิกฟื้นวิถีชีวิตของคนในอดีตให้คนรุ่นใหม่ได้สัมผัส และต้องการที่จะใช้พื้นที่บริเวณลำคลองแห่งนี้ให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณนี้ให้ทำมาหากิน โดยการนำพืชผักต่างๆ ที่ปลูกกันเอง รวมถึงของกินที่หลากหลายนำไปเรือพายมาขาย โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ปัจจุบันตลาดน้ำวัดตะเคียนเปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เวลาประมาณ 8.00 น. จนถึงเวลาประมาณ 17.00 น. แต่วันเสาร์-วันอาทิตย์จะมีร้านค้ามากกว่าวันธรรมดา ในแต่ละสัปดาห์จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาประมาณสัปดาห์ละ 1,000-2,000 คนเฉลี่ย 5,000-8,000 คนต่อเดือน และตลาดน้ำแห่งนี้ดำเนินการโดยวัดตะเคียน

2.8.2 สถานที่ตั้ง

ตลาดน้ำวัดตะเคียนตั้งอยู่ในบริเวณวัดตะเคียน ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลปลายบาง หมู่ที่ 3 ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง 2 ชุมชน ได้แก่ หมู่ที่ 3 บ้านวัดตะเคียน และหมู่ที่ 7 บ้านวัดศรีประวัติ

2.8.3 การเข้าถึง

ตลาดน้ำวัดตะเคียนสามารถเข้าถึงโดยทางบก จากถนนนครอินทร์ เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ขนาด 8 ช่องทาง เข้าถนนสายรองถนนบางคูเวียงเข้าสู่ตลาดน้ำ โดยใช้รถยนต์ส่วนตัว รถยนต์รับจ้าง และรถสองแถวสาย 4 ตลาดนนท์-วัดโบสถ์บน

ภาพที่ 2.1 แผนที่ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ที่มา : www.travel2guide.com, สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2555

2.8.4 ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ตลาดน้ำวัดตะเคียน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่ 1 ประเภทประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน ประกอบด้วย วัดตะเคียน ประเภทที่ 2 ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ประกอบด้วย ตลาดน้ำ วิถีชีวิตชุมชน และประเภทที่ 3 ประเภทธรรมชาติ ประกอบด้วย ทิวทัศน์ริมคลองบางคูเวียง

2.8.5 การบริการการท่องเที่ยว

ตลาดน้ำวัดตะเคียนมีมัคคุเทศก์ บอกเล่าเรื่องให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำ มีบริการเรือชมวิватิวทัศน์บ้านเรือนริมคลองและชมวิถีชีวิตคนในชุมชน ห้องน้ำที่ให้บริการภายในตลาดนั้นจะใช้ห้องน้ำของวัด ซึ่งการทำมาความสะอาดห้องน้ำทางวัดได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ทำความสะอาดช่วงเย็นของทุกวัน การให้บริการที่จอดรถ ใช้ลานจอดรถที่อยู่บริเวณวัดตะเคียนทางด้านขวาและด้านหลังของพระอุโบสถ สามารถจอดได้ 150 คัน และมีร้านค้า

ประมาณ 50 ร้าน แบ่งออกเป็นบริเวณต่างๆ ได้แก่ ร้านค้าในเรือ และร้านค้าบริเวณในวัดตะเคียน ใต้บริการแก่นักท่องเที่ยว

2.8.6 กิจกรรมการท่องเที่ยว

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทำเมื่อมาท่องเที่ยวยังตลาดน้ำวัดตะเคียน ได้แก่ นั่งเรือชมวิว ทิวทัศน์บ้านเรือนริมคลองและชมวิถีชีวิตคนในชุมชน ค่าบริการท่านละ 40 บาท ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง กราบไหว้หลวงพ่อบุทธ โคดม เลือกซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และรับประทานอาหาร

2.8.7 ผลิตภัณฑ์และสินค้าที่ระลึก

สินค้าที่มีในตลาดน้ำวัดตะเคียน ได้แก่ ผัก ผลไม้ และต้นไม้ที่เป็นผลผลิตมาจากสวนที่ ชาวบ้านปลูกเอง นอกจากนี้ยังมีร้านอาหาร ร้านเครื่องคั้ม ขนมพื้นบ้าน รวมทั้งมีร้านเครื่องจักสาน และร้านค้าของใช้ภายในบ้าน

2.8.8 ระบบสาธารณูปโภค

1) แหล่งน้ำใช้ การให้บริการด้านการประปาดำเนินการโดยการประปานครหลวง เขต บางกอกน้อย นอกจากนี้ เทศบาลตำบลปลายบางยังได้ดำเนินการให้บริการน้ำประปาอบาบาลแก่ ประชาชนในพื้นที่ที่การประปานครหลวงเข้าไม่ถึงถึง จำนวน 3 บ่อ มีผู้ให้บริการ 119 ครัวเรือน

2) ระบบไฟฟ้า การไฟฟ้าเขตของชุมชนเทศบาลตำบลปลายบาง ดำเนินการโดยการ ไฟฟ้านครหลวงเขตบางใหญ่ ให้บริการกระแสไฟฟ้าแก่ชุมชนในเขตเทศบาล ปัจจุบันการ ให้บริการไฟฟ้ามีครบทุกหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการให้บริการไฟฟ้าแสงสว่างสาธารณะในเขต เทศบาลตำบลปลายบาง

3) การกำจัดมูลฝอย การให้บริการในด้านการกำจัดขยะมูล ฝอยในเขตของชุมชนเทศบาลตำบลปลายบาง มีบรรทุกขยะมูลฝอย ขนาดความจุ 10 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 2 คัน ขนาดความจุ 12 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 8 คัน ขนาดความจุ 8 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 2 คัน และขนาดความจุ 7 ลูกบาศก์เมตร จำนวน 1 คัน เรือเก็บขยะ 2 ลำ และถังรองรับขยะมูลฝอย 2,000 ถัง ซึ่งวางไว้ตามจุดต่างๆ ในชุมชน ปริมาณขยะมูลฝอยบริเวณตลาดน้ำประมาณ 0.03 ตันต่อ วัน มีพนักงานเก็บขยะ ขน และกวาดขยะมูลฝอย 45 คน นำขยะมูลฝอยไปกำจัดที่บ่อเก็บขยะตำบล ไทรน้อย อำเภอไทรน้อย ซึ่งเป็นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของตลาดน้ำวัดตะเคียนข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงข้อมูล ทั่วไปโดยรวมของตลาดน้ำวัดตะเคียน ได้แก่ ความเป็นมา สถานที่ตั้ง และชุมชนใกล้เคียง ทรัพยากรการท่องเที่ยว การบริการการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์และสินค้าที่ ระลึก การเข้าถึง การให้บริการระบบสาธารณูปโภค โดยข้อมูลข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยเห็นว่ามี ความสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนให้ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง อยู่ในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียนที่มีวัด

ตะเคียนเป็นผู้ดำเนินการตลาดน้ำแห่งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน อีกทั้งเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ทั้งนี้องค์ความรู้จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาใช้ประกอบการวิจัยต่อไป

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.9.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน

อาภรณ์ อินฟ้าแสง และเกียรติพงษ์ พังชนะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำวัดตะเคียน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อตลาดน้ำวัดตะเคียน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านบริการของร้านค้า เรือขายสินค้า ด้านความสะดวก ด้านพื้นที่ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และด้านความปลอดภัย

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุด ด้านพื้นที่ ในเรื่องความเพียงพอของที่นั่งพัก ด้านความสะดวก ในเรื่องของที่จอดรถ ด้านความปลอดภัย ในเรื่องความปลอดภัยจากการจราจร ด้านบริการของร้านค้า เรือขายสินค้า ในเรื่องความหลากหลายของสินค้า อาหาร พืช ผักไม้ และด้านวัฒนธรรมประเพณี ในเรื่องสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดตะเคียน และพิธีกรรมทางศาสนาของวัดตะเคียน

ปิยะพงศ์ มั่นกลั่น (2554, น. 92) ได้ศึกษาเรื่อง “ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรีเพื่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว” ผลการศึกษาพบว่า ตลาดน้ำวัดตะเคียนมีศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ที่ระดับคะแนน 3.50 อยู่ในระดับปานกลาง โดยจะมีคะแนนสูงในด้านการบริการทางการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น แต่ได้คะแนนต่ำในด้านการรวมกลุ่มของประชาชน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียนข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยทราบข้อมูลทั่วไปของตลาดน้ำวัดตะเคียน ข้อมูลและข้อคิดเห็นจากทางนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นในด้านต่างๆ ของตลาดน้ำวัดตะเคียน ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของตลาดน้ำวัดตะเคียน ดังเช่น ผลการศึกษาวิจัยของ อาภรณ์ อินฟ้าแสง และเกียรติพงษ์ พังชนะ (2553) ที่ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อตลาดน้ำวัดตะเคียน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อตลาดน้ำวัดตะเคียน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความคิดเห็นอยู่ในเกณฑ์มากที่สุดด้านพื้นที่ ในเรื่องความเพียงพอของที่นั่งพัก ด้านความสะดวก ในเรื่องของที่จอดรถ ด้านความปลอดภัย ในเรื่องความปลอดภัยจากการจราจร ด้านบริการของร้านค้า เรือขายสินค้า ในเรื่องความหลากหลายของสินค้า อาหาร พืช ผัก ไม้ และด้านวัฒนธรรมประเพณี ในเรื่องสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ภายในวัดตะเคียน และพิธีกรรมทางศาสนาของวัดตะเคียน ตลอดจนวิธีการดำเนินการวิจัย และแนวทางในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน ในขณะที่ ปิยะพงศ์ มั่นกลั่น (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรีเพื่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่าตลาดน้ำวัดตะเคียนมีศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง โดยจะมีคะแนนสูงในด้านการบริการทางการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ดังนั้น งานวิจัยข้างต้นจึงเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยของผู้วิจัยในครั้งนี้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียนยังมีอยู่จำนวนจำกัด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเพิ่มจำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน เพื่อเป็นการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2.9.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว

พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ (2544, น. 91) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเกาะเกร็ด ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ ร่วมศึกษาค้นหาปัญหา ร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินงาน และร่วมในการติดตามผล เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อถือในตัวผู้นำชุมชน และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และพบว่าอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะเกร็ด ขาดงบประมาณสนับสนุนแก่ชุมชน และรองลงมาได้แก่ปัญหาจากรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีจำนวนมากวิ่งเร็วและส่งเสียงดัง และปัญหาสุนัขจรจัดที่มีจำนวนมาก บางส่วนเป็นปัญหาจากการที่ประชาชนบางกลุ่มยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนยังทำได้ไม่ทั่วถึง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการดูแลรักษาความสะอาดในชุมชน

สุพัตรา กลัปดี (2545, น. 106) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาเฉพาะการท่องเที่ยวที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษาพบว่า สภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย มีศักยภาพสูงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพราะมีความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาเป็นแหล่งจำหน่ายอาหารและสินค้าทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (วิถีชีวิต) ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำมีวัดริมน้ำที่สำคัญ เช่น วัดไร่จิงเป็นที่นับถือของคนทั่วไป และประวัติของชุมชนริมน้ำ ตลาดริมน้ำ โรงสีข้าว การดำรงชีวิตในอดีต เรือยนต์หางยาวไทยโบราณริมน้ำที่มีประวัติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่ายังขาดการประชาสัมพันธ์ในเรื่องของแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่นบางแหล่งให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เช่น ประวัติชุมชนริมน้ำและด้านการป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำคือ มีการกำหนดหรือแบ่งพื้นที่ในการเดินเรืออย่างไม่เป็นทางการ ไม่มีกำหนดพื้นที่ธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ไม่มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าในพื้นที่แต่ละวัน ไม่มีการจำกัดจำนวนผู้ประกอบการที่จะเข้ามาลงทุน ไม่มีการกำหนดกฎระเบียบในการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรในพื้นที่อย่างเป็นทางการ

ศลิษา หมัดลิ่ง (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนชาวบ้านคลองสน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านร่วมศึกษาค้นหาปัญหา ด้านร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินงาน และร่วมในการติดตามผล ทุกด้านอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าชาวบ้านคลองสนยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการจัดเวทีชุมชน และการสัมภาษณ์ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยว และปัญหาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชาวชุมชนบ้านคลองสนสรุปเป็นประเด็นได้ 5 ประเด็น ดังนี้ 1) การตระหนักถึงความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว 2) การเอาใจใส่ในการบริการต่อนักท่องเที่ยว 3) ความรู้ในการอธิบายแหล่งท่องเที่ยว 4) ความไม่แน่หรือการฉวยโอกาสในการกำหนดราคาสินค้าและบริการต่างๆ ของชาวคลองสน 5) การเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ ของสมาคม ชมรมต่างๆ ของชาวคลองสน ตลอดจนการจัดการบริหารสมาคมชมรมให้เจริญก้าวหน้า ส่วนอุปสรรคที่มีผลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชาวคลองสนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สรุปได้ก็คือ 1) การศึกษา หรือความรู้ความเข้าใจกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) อาชีพ 3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ

ณัฐรา ฝิวมา, ภัทรพร ทิมแดง และจุฑาภา จัทรมาลี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านของท่าน เพื่อให้เกิดทัศนียภาพที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงชุมชนของท่าน และด้านที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชนกับกรรมการชุมชนในการประชุมประจำเดือน

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุ การศึกษา ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

พระมหาทองมา ไบทัตทิม (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน : คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอบางแพ จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 39 ปี มีสถานภาพแต่งงาน ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษามากที่สุด ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,000-10,000 บาท ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เฉลี่ย 27 ปี ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ส่วนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ได้รับจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์มากที่สุด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ความผูกพันกับถิ่นที่อยู่ และชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ในระดับสูง และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อาชีพ ระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนไม่แตกต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ การศึกษา การเคยรับข้อมูลข่าวสารฯ รายได้รวมของครอบครัว และความผูกพันกับที่อยู่อาศัยแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พรทิพย์ วีระสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ชุมชนประตู่จีน และชุมชนป้อมเพชร อำเภอบางแพ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจข้อมูลข่าวสาร

เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนใหญ่เข้าใจในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับดี ชุมชนเห็นว่ารัฐมีการจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น มีสื่อ โฆษณา ป้าย ประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เทศบาล อบจ. ส่วนองค์กรเอกชน ไม่มีส่วนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่นกับชุมชน เช่น บริษัทนำเที่ยว ร้านค้าที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวไม่ได้ทำให้ชุมชนมีความรู้และความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น ในด้านการบริหารจัดการของชุมชนเองได้มีคณะกรรมการชุมชนที่ชัดเจน ซึ่งจะมี คณะกรรมการบริหารงานท้องถิ่น เช่น คณะกรรมการวัด คณะกรรมการกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ปัญหา อุปสรรคสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ขาดงบประมาณสนับสนุน ภาครัฐควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องการจัดการเชิงอนุรักษ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม

สมภพ สายมา (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านศรีนาป่า ตำบลเรือ อำเภอมือง จังหวัดน่าน” ผลการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน พบว่า ชุมชนได้รับการฝึกอบรมและเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหน่วยงานต่างๆ พร้อมกับได้นำองค์ความรู้ด้านภูมิสังคมมาประยุกต์ใช้โดยนำสภาพแวดล้อมที่เป็นภูมิประเทศที่ยังคงไว้เป็นธรรมชาติมาจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการด้านต่างๆ เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการที่จะมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชนเอง และมีกิจกรรมนันทนาการทางการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน จำนวน 8 กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมศึกษาพืชพรรณไม้ในป่าธรรมชาติ กิจกรรมศึกษาดำรงชีวิตของสัตว์ป่า (บนผืนใกล้เมือง) กิจกรรมถ่ายรูปวิถีธรรมชาติ กิจกรรมฟังเสียงนกหรือ/คุณธรรมชาติบนป่า ดอยหลวงป่าเมี่ยงเขาสูงสลับซับซ้อน (ดอยเขาแก้ว) กิจกรรมศึกษาสมุนไพรป่าท้องถิ่น (สมุนไพรภูมิปัญญาพื้นบ้าน) กิจกรรมประกอบอาหารป่าพื้นเมืองท้องถิ่น (วัฒนธรรมชุมชน) กิจกรรมเล่าขานตำนานโบราณ (วัฒนธรรมชุมชน) และกิจกรรมนันทนาการรอบกองไฟ และกิจกรรมการเข้าค่ายพักแรม ตามลำดับ

นอกจากนี้ผลจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน พบว่า ชุมชนได้ร่วมกันวิเคราะห์พื้นที่ และได้นำทรัพยากรและสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นมาเป็นจุดเด่นและพัฒนาเป็นกิจกรรม ทำให้เกิดความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น โดยจะเห็นได้จากความสามัคคีในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น และเกิดจิตสำนึกที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี

ขึ้น ประชาชนมีรายได้จากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และประชาชนในพื้นที่โยกย้ายไปหาอาชีพรับจ้างนอกพื้นที่ลดลงจากเดิมร้อยละ 80 เหลือเพียงไม่เกินร้อยละ 10 เท่านั้น

ณรงค์ บูรวัณ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอเสถียร จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลโนนบุรี อำเภอเสถียร จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

สุนทอน ไชสงคาม (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาบ้านเกิดโง้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านเกิดโง้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ผลสำเร็จและดำรงอยู่ได้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์และได้รับการท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้เพิ่มจากการทำเกษตรและการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ประชาชนในชุมชนเริ่มต้นตัวในการอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี ค.ศ.1975 (พ.ศ.2518) ต่อมาในปี ค.ศ.1996 (พ.ศ.2535) ได้มีการประกาศใช้กฎหมายป่าไม้ เจ้าหน้าที่ได้มีการอบรมให้ความรู้กับผู้นำชุมชน และผู้นำชุมชนได้เผยแพร่ความรู้ต่อประชาชน ให้มีจิตสำนึกและเกิดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อการท่องเที่ยว และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของทรัพยากร ผู้นำชุมชนจึงได้มีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ขึ้นภูอาสา ชมป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ที่เขวชมบริเวณวัดภูอาสา เพราะบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งวัตถุโบราณที่ได้เคารพนับถือสืบต่อกันมา ด้านปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า ขาดแคลนเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาพยาบาลช้าง แหล่งอาหารช้าง และขาดการประชาสัมพันธ์ในการดำเนินกิจกรรมของบ้านเกิดโง้ง ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่อง จำนวนช้างที่ใช้ในการท่องเที่ยวลดลง ค่าบริการท่องเที่ยวยังไม่มีเกณฑ์ที่เหมาะสม และขาดการวางแผนรับการท่องเที่ยว

วิภาดา มุกดา, บุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพร กระเวน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก” ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.25

อายุส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 20 -30 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 อาชีพส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่มีระยะเวลา 16 – 25 ปี จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 42.75

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 372 คน คิดเป็นร้อยละ 93.00 แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับส่วนใหญ่เป็นสื่อบุคคล (ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ) จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมส่วนใหญ่เป็นการประชุมหมู่บ้านของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 26.34 ความคิดเห็นของประชาชนต่อระดับการรับรู้ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 67.00

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า ภาพรวมระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00

ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ลำดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ลำดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ลำดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนอายุ อาชีพ และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Sprecher (2000, pp. 158-159) ได้ศึกษาเรื่อง “Village Tourism Monitoring Tourism Change on the Mekong River” ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาเป็นตัวอย่างและวัดว่าการท่องเที่ยวในบริเวณแถบลุ่มน้ำโขงมีการเจริญเติบโตอย่างมีศักยภาพที่ยั่งยืนเพราะแม่น้ำโขงไหลผ่านหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้แม่น้ำโขงมีความสำคัญในการพัฒนาทางตรงและมีโครงการนำร่องในหลายประเทศที่ต้องสร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวแถบลุ่มแม่น้ำโขง เช่น ประเทศพม่า ไทย ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ทั้งนี้ปรากฏว่าหมู่บ้านมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและสามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนในอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น

สรุปได้ว่า จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว ทั้งในรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่แห่งใด ประชาชนส่วนใหญ่ให้การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง โดยเห็นได้จากผลการศึกษาวิจัยของหลายท่านที่การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ เช่น ปิยะพงศ์ มั่นกลั่น (2554) ศึกษาเรื่องศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรีเพื่อจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ตลาดน้ำวัดตะเคียนใต้คะแนนต่ำในด้านการรวมกลุ่มของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ ศลิษา หมัดลิ่ง (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนชาวบ้านคลองสนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกันกับ ณรงค์ ชูรัรักษ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และมีผลการศึกษาวิจัยของหลายท่านที่การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง เช่น พิเชษฐ ไพบุญย์ศิริ (2544) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนเกาะเกร็ด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ ณีฐรา พิωμα และคณะ (2549) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ขณะเดียวกัน พระมหาทองมา ไบทัตทิเม (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน กลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกันกับ วิภาดา มุกดา และคณะ (2556) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของบางท่านที่ได้บ่งชี้ในทางบวกว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี เช่น สมภพ สายมา (2552) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านศรีนาป่า ตำบลเรือง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ผลการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชน พบว่า ชุมชนได้รับการ

ฝึกอบรมและเรียนรู้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากหน่วยงานต่างๆ พร้อมกับได้นำองค์ความรู้ด้านภูมิสังคมมาประยุกต์ใช้โดยนำสภาพแวดล้อมที่เป็นภูมิประเทศที่ยังคงไว้เป็นธรรมชาติมาจัดการแหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการด้านต่างๆ เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนในการที่จะมีการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชนเอง และมีกิจกรรมนันทนาการทางการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน ในขณะที่ สุนทอน ไชสงคาม (2553) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาบ้านเกียดโง้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านเกียดโง้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ทำให้เกิดความรู้สึกรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมต่างๆ ผลสำเร็จและดำรงอยู่ได้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์และได้รับการท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้เพิ่มจากการทำเกษตรและการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกัน Sprecher (2000) ได้ศึกษาเรื่อง Village Tourism Monitoring Tourism Change on the Mekong River ผลการศึกษาพบว่า หมู่บ้านมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและสามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนในอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น

นอกจากนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยได้ทราบแนวทางในการดำเนินงานวิจัยของผู้วิจัยเองว่าต้องศึกษาอย่างไร มีแนวคิดและทฤษฎีอะไรที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นใดที่ต้องนำมาศึกษาบ้าง จนนำมาซึ่งการสร้างกรอบแนวคิดงานวิจัย และแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัยเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยจะนำมาทำการสังเคราะห์เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน

2.10 กรอบแนวคิดงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎีของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) และคำอธิบายขั้นตอนการมีส่วนร่วมจาก สุภรกรณ์ ธรรมชาติ (2541) และอินทิรา มณีคุณ (2540) ที่ได้รวบรวมไว้ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการทบทวนงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ โดยมีกรอบแนวคิดงานวิจัยและตัวแปรในการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

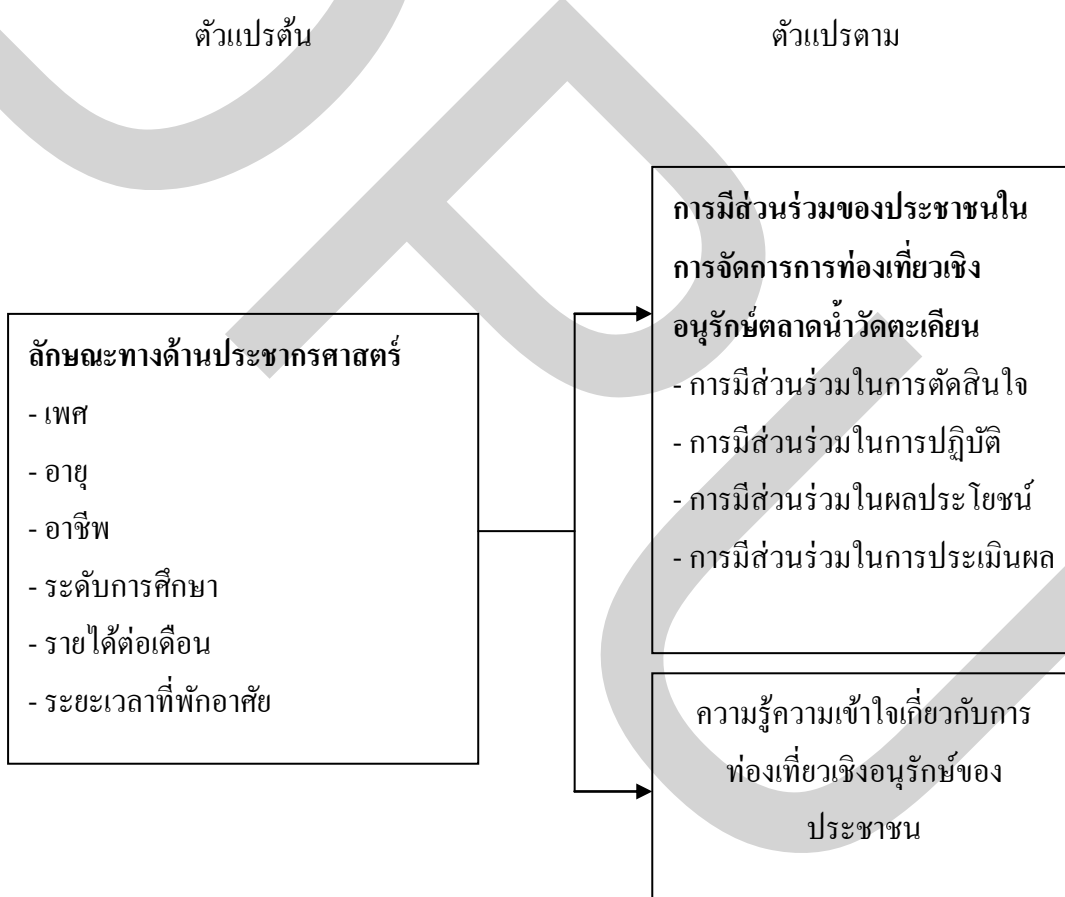
1) ตัวแปรต้น มี 1 ตัวแปร คือ

1. ตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัย

2) ตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยเชิงผสมผสานระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนั้นในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ภูมิศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จึงมีขั้นตอนการดำเนินงานและระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) กับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน 2) ผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน 3) ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

1.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรของตำบลบางคูเวียงของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2555 มีทั้งสิ้น 8,509 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ผู้วิจัยจึง

ใช้ประชากรกลุ่มนี้มาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการแทนค่าในสูตรขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2534, น. 14) และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 400 คน

โดยมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$N = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

เมื่อ

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร (8,509 คน)

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง (0.05)

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถคำนวณขนาดตัวอย่างได้ดังนี้

$$N = \frac{8,509}{1+8,509 (0.05)^2} = 399.82 \text{ หรือประมาณ } 400$$

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างประชาชนจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

จากข้อมูลสถิติจำนวนประชากรของตำบลบางคูเวียงของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2555 มีทั้งสิ้น 8,509 คน แบ่งเป็นชาย 3,959 คน เป็นหญิง 4,550 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบเป็นอัตราส่วนระหว่างชายและหญิงจากจำนวนประชากรทั้งหมดจะได้เป็น 47 : 53 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยเก็บแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด แบ่งเป็นการเก็บแบบสอบถามจากผู้ชาย จำนวน 188 ชุด และผู้หญิง จำนวน 212 ชุด ในบริเวณพื้นที่ตำบลบางคูเวียง เช่น ตลาดน้ำวัดตะเคียน วัดตะเคียน สำนักงานเทศบาลตำบลปลายบาง โรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี โรงเรียนวัดสิงห์ แหล่งชุมชนและแหล่งที่พักอาศัย ทั้งนี้ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการทั้งหมด 400 ชุด

2) กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

2.1 ขนาดกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) กับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน 2) ผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน 3) ผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน

2.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 5 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนนทบุรี 1 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลปลายบาง 1 คน ครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี 1 คน ตัวแทนจากวัดตะเคียน 1 คน และตัวแทนผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน 1 คน

3.2 เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) มีดังต่อไปนี้

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลกับประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Question) ชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน สมาชิกชมรม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Question) ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามหลักของ Likert โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

มีส่วนร่วมของประชาชน	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คะแนนสำหรับการแปลผลค่าเฉลี่ยในการสรุปผล โดยการหาพิสัยของคะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535, น. 23 -24) ซึ่งมีวิธีคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันดับภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้นของคะแนน}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

จะได้ช่วงระหว่างชั้นเท่ากับ 0.8 คะแนน แล้วนำมาจัดช่วงคะแนนเฉลี่ยและเกณฑ์ความหมายของระดับค่าเฉลี่ย ได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยในช่วง	4.21 - 5.00	=	มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยในช่วง	3.41 - 4.20	=	มีระดับการมีส่วนร่วมมาก
คะแนนเฉลี่ยในช่วง	2.61 - 3.40	=	มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยในช่วง	1.81 - 2.60	=	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย
คะแนนเฉลี่ยในช่วง	1.00 - 1.80	=	มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน จำนวน 18 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Question) ชนิดให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก (Yes or No Answer) โดยครอบคลุมเนื้อหาความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยให้เลือกตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่ สำหรับคำถามมีทั้งคำถามเชิงบวก จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1,2,5,11,12,13, 14,16,18 และคำถามเชิงลบ จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3,4,6,7,8,9,10,15,17 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อที่ตอบถูก ให้คะแนน 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด ให้คะแนน 0 คะแนน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 18 ข้อ คิดเป็นคะแนนเต็มทั้งหมด 18 คะแนน ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน โดยใช้เกณฑ์แบ่งความรู้ความเข้าใจช่วงชั้นเท่ากันออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยในช่วง	13 - 18	=	มีความรู้ความเข้าใจมาก
คะแนนเฉลี่ยในช่วง	7 - 12	=	มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ยในช่วง	0 - 6	=	มีความรู้ความเข้าใจน้อย

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ ประเภทการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในรูปแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยกำหนดประเด็นแนวคำถามในแบบสัมภาษณ์เป็น 4 ตอน ดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์

2.2 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

2.3 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.4 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

โดยผู้วิจัยจะใช้คำถามในแต่ละตอน ตั้งประเด็นคำถามย่อยเพื่อให้ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ตอบอธิบาย และร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน จนครบประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำอุปกรณ์สำหรับการเก็บบันทึกข้อมูลไปใช้ในระหว่างการสัมภาษณ์ เช่น ปากกา สมุดจดบันทึก เครื่องอัดเสียง กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

3.3 การสร้างเครื่องมือวิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลและให้ผลการวิจัยที่น่าเชื่อถือและมีความถูกต้องต้องได้มากที่สุด มีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแหล่งข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดขอบเขตข้อมูลในการร่างและสร้างคำถามในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2. ทำการสร้างแบบสอบถามสำหรับประชาชน และแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ตัวแปรและกรอบแนวคิดงานวิจัย สมมติฐาน และขอบเขตเนื้อหาการวิจัย หลังจากนั้นนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนของภาษาและความตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นั้นกลับมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Pre-Test) โดยทำการทดลองกับกลุ่มที่คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 ชุด เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

4. หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความตรงและความเชื่อมั่นไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนทั่วไปในตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

จำนวน 400 คน และนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 5 คน

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแหล่งข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเพิ่มองค์ความรู้และใช้เป็นแนวทางในการวิจัยของผู้วิจัย

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ระหว่างการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและได้เข้าร่วมทำกิจกรรม เช่น การสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น ข้อมูลจากแบบสอบถามและข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลด้วยตนเองในทุกวัน โดยพิจารณาตามความเหมาะสมและความพร้อมของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1) ทำการสำรวจข้อมูลต่างๆ เบื้องต้น โดยการลงพื้นที่จริง เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของตลาดน้ำวัดตะเคียน กิจกรรมและสิ่งที่น่าสนใจภายในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน รูปแบบการเดินทางและเส้นทางการเข้าถึงตลาดน้ำวัดตะเคียน บุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล เป็นต้น

2) ติดต่อและนัดหมายบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน เพื่อขออนุญาตใช้พื้นที่ในการเก็บข้อมูลและขอข้อมูลต่างๆ เพื่อทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ทำการศึกษาดด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ทำการแจกแบบสอบถามกับประชาชนทั่วไปในตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบโควตาตามเพศ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก และทำการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 5 คน ตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น

4) เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ แปลผล และสรุปผล ตามลำดับ ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำไปสรุปผลเชิงเนื้อหาต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์และประมวลผล ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและความสมบูรณ์ของคำตอบของแบบสอบถามทั้งหมด และคัดเอาเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์เท่านั้น

2. การลงรหัส (Coding) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาลงรหัสตามที่กำหนดไว้

3. การประมวลผลข้อมูล (Data Processing) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ทำการลงรหัสเรียบร้อยแล้วมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลข้อมูล และใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ดังนี้

3.1.1 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.1.2 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.1.3 นำข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

3.2.1 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test แบบ Independent Sample (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 109)

3.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปร 3 กลุ่มขึ้นไป โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว โดยใช้ F-test (One-Way Analysis of Variance) และกรณีพบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe' (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 115-116)

3.5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนแล้ว ผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปประเด็นเชิงเนื้อหาในภาพรวมโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามข้อคำถามในแต่ละตอนของแบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งครอบคลุมตามวัตถุประสงค์และขอบเขตของเนื้อหาการวิจัย อันประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์ ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ความรู้ความเข้าใจ และศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โครงสร้างของการเสนอบทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- 4.2 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน
- 4.3 การทดสอบสมมติฐาน
- 4.4 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน โดยแจกแจงจำนวน (ความถี่) และร้อยละ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน (ความถี่) และร้อยละของประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่ท่านพักอาศัยในชุมชน และการเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กร

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	188	47.0
หญิง	212	53.0
รวม	400	100.0
2. อายุ		
น้อยกว่า 20 ปี	41	10.3
20 – 35ปี	116	29.0
36 – 50 ปี	152	38.0
มากกว่า 50 ปี	91	22.7
รวม	400	100.0
3. สถานภาพ		
โสด	157	39.3
สมรส	223	55.8
หม้าย	9	2.3
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	11	2.8
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	119	29.8
พนักงานบริษัท	12	3.0
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	143	35.8
นักเรียน/นักศึกษา	52	13.0
เกษตรกร	5	1.3
รับจ้างทั่วไป	61	15.3
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	8	2.0
รวม	400	100.0
5. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	47	11.8
มัธยมศึกษา	173	43.3
ปริญญาตรี	180	45.0
รวม	400	100.0
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	145	36.3
10,001 – 20,000 บาท	169	42.3
20,001 – 30,000 บาท	57	14.3
มากกว่า 30,000 บาท	29	7.3
รวม	400	100.0
7. ระยะเวลาที่ท่านพักอาศัยในชุมชน		
น้อยกว่า 1 ปี	24	6.0
1-5 ปี	69	17.3
6-10 ปี	61	15.3
มากกว่า 10 ปี	246	61.5
รวม	400	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. ท่านเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กรใดหรือไม่		
เป็นสมาชิก	14	3.5
ไม่เป็นสมาชิก	386	96.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4.1 สามารถอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างได้ ดังนี้

จากประชาชน จำนวน 400 คน เป็นเพศชาย จำนวน 188 คน (ร้อยละ 47) เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน (ร้อยละ 53) เมื่อพิจารณาตามอายุโดยเรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีร้อยละมากที่สุดคือ ประชาชนที่มีอายุ 36 – 50 ปี มีจำนวน 152 คน (ร้อยละ 38) รองลงมาคือ อายุ 20 – 35 ปี มีจำนวน 116 คน (ร้อยละ 29) และอันดับสุดท้าย อายุต่ำกว่า 20 ปี มีจำนวน 41 คน (ร้อยละ 10.3) ในส่วนของสถานภาพสมรส เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย พบว่า ข้อที่มีร้อยละมากที่สุดคือ สถานภาพสมรส มีจำนวน 223 คน (ร้อยละ 55.8) รองลงมาคือ สถานภาพโสด มีจำนวน 157 คน (ร้อยละ 39.3) และสุดท้ายสถานภาพหม้าย มีจำนวน 9 คน (ร้อยละ 2.3) ทางด้านอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง ข้อที่มีร้อยละมากที่สุดคือ อาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 143 คน (ร้อยละ 35.8) รองลงมาคือ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 119 คน (ร้อยละ 29.8) และอันดับสุดท้าย อาชีพเกษตรกร มีจำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.3) ในด้านระดับการศึกษา เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 180 คน (ร้อยละ 44.8) รองลงมาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 173 คน (ร้อยละ 43.3) และอันดับสุดท้าย การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน 47 คน (ร้อยละ 11.8) ทางด้านรายได้ต่อเดือน ข้อที่มีร้อยละมากที่สุดคือ ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท มีจำนวน 169 คน (ร้อยละ 42.3) รองลงมาคือ ผู้ที่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 145 คน (ร้อยละ 36.3) และอันดับสุดท้าย รายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท มีจำนวน 29 คน (ร้อยละ 7.3) ในส่วนของระยะเวลาที่ท่านพักอาศัยในชุมชน เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย พบว่า พักอาศัยมากกว่า 10 ปี มีจำนวน 246 คน (ร้อยละ 61.5) รองลงมา 1-5 ปี มีจำนวน 69 คน (ร้อยละ 17.3) และอันดับสุดท้าย น้อยกว่า 1 ปี มีจำนวน 24 คน (ร้อยละ 6.0) และอันดับสุดท้าย การเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กร เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย พบว่า ไม่ได้เป็นสมาชิก มีจำนวน 386 คน (ร้อยละ 96.5) และเป็นสมาชิก มีจำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.5)

4.2 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน มีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำ
วัดตะเคียน

4.2.2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

4.2.1 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำ
วัดตะเคียน

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน (ตัวแปร)	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	(S.D.)	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.03	0.81	น้อย
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.92	0.79	ปานกลาง
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.26	0.77	มาก
4. ร่วมประเมินผล	2.56	0.81	น้อย
รวม	2.69	0.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ตลาดน้ำวัดตะเคียนโดยมีค่าเฉลี่ยรวม = 2.69 (ระดับปานกลาง)

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านในองค์ประกอบ (1-4) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกับการมีส่วน
ร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.26 (ระดับมาก) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย = 2.92 (ระดับปานกลาง) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ค่าเฉลี่ย =
2.56 (ระดับน้อย) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ย = 2.03 (ระดับน้อย)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการค้นหา ปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาคน้ำวัดตะเคียน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหา สิ่งแวดล้อม เป็นต้น	2.28	0.89	น้อย
1.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการค้นหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาคน้ำวัด ตะเคียน เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน การร่วมมือของคนในชุมชน เป็นต้น	2.23	0.91	น้อย
1.3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการคิดหา วิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาคน้ำ วัดตะเคียน	2.11	0.87	น้อย
1.4 ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนว ทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การจัดงาน หรือกิจกรรม การให้ข้อมูลข่าวสารด้าน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น	2.00	0.96	น้อย
1.5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดต่อ ประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้าน การท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของตลาค น้ำวัดตะเคียน	2.00	0.97	น้อย
1.6 ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอ แนวทางเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ในตลาคน้ำวัดตะเคียน	1.95	0.93	น้อย

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1.7 ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการดูแลรักษาทรัพย์สินบัตติของตลาดน้ำวัดตะเคียน	2.04	1.00	น้อย
1.8 ท่านได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จัดให้มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน	1.85	0.95	น้อย
1.9 ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	2.02	0.92	น้อย
1.10 ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาการจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ของชุมชน	1.89	0.96	น้อย
รวม	2.03	0.81	น้อย

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยรวม = 2.03 (ระดับน้อย)

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านในองค์ประกอบย่อย (1.1-1.10) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 2.28 (ระดับน้อย) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การร่วมมือของคนในชุมชน เป็นต้น ค่าเฉลี่ย = 2.23 (ระดับน้อย) และอันดับสุดท้าย การมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จัดให้มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน ค่าเฉลี่ย = 1.85 (ระดับน้อย)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
2.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับทางวัดตะเคียนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดน้ำวัดตะเคียน	2.80	1.00	ปานกลาง
2.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดน้ำวัดตะเคียน	2.68	0.97	ปานกลาง
2.3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของตลาดน้ำวัดตะเคียนที่ได้กำหนดไว้	3.45	1.17	มาก
2.4 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนกับนักท่องเที่ยวและบุคคลภายนอกได้รับทราบ	3.32	1.16	ปานกลาง
2.5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำกลุ่มหรือเป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน	2.07	1.05	น้อย
2.6 ท่านได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนปัจจัยเพื่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น เงิน สิ่งของ แรงงาน เป็นต้น	3.05	1.06	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
2.7 ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในวันสำคัญเพื่อสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันตรุษจีน วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันเข้าพรรษา เป็นต้น	3.42	1.09	มาก
2.8 ท่านได้มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยและป้องกันทรัพย์สินในตลาดน้ำวัดตะเคียน	3.06	1.05	ปานกลาง
2.9 ท่านได้มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความสวยงามเป็นระเบียบภายในชุมชน	3.22	1.01	ปานกลาง
2.10 ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การสาธิตและการจัดแสดงสินค้าและวัฒนธรรมท้องถิ่น การศึกษาเส้นทางธรรมชาติทางน้ำ เป็นต้น	2.15	1.13	น้อย
รวม	2.92	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยรวม = 2.92 (ระดับปานกลาง)

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านในองค์ประกอบย่อย (2.1-2.10) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของตลาดน้ำวัดตะเคียนที่ได้กำหนดไว้มากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 3.45 (ระดับมาก) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในวันสำคัญเพื่อสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันตรุษจีน วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันเข้าพรรษา เป็นต้น ค่าเฉลี่ย = 3.42 (ระดับมาก) และอันดับสุดท้าย การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ

กลุ่มหรือเป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน ค่าเฉลี่ย = 2.07 (ระดับน้อย)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
3.1 ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ	3.40	0.86	ปานกลาง
3.2 ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียนเป็นที่เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิตชุมชนริมคลอง	3.39	0.87	ปานกลาง
3.3 ท่านได้รับความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น ความภาคภูมิใจที่ตลาดน้ำวัดตะเคียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ความรักและความสามัคคีกันของคนในชุมชน เป็นต้น	3.83	0.97	มาก
3.4 ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียนเป็นแหล่งซื้ออาหารและสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น	3.41	0.88	มาก
3.5 ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางสังคมต่างๆ	3.59	1.05	มาก
3.6 ท่านได้มีอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน	2.93	1.50	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
3.7 ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.16	0.92	ปานกลาง
3.8 ท่านได้รับรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน	2.95	1.50	ปานกลาง
3.9 ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2.67	0.99	ปานกลาง
3.10 ท่านได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.28	1.00	ปานกลาง
รวม	3.26	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยรวม = 2.92 (ระดับปานกลาง)

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านในองค์ประกอบย่อย (3.1-3.10) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกับการได้รับความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น ความภาคภูมิใจที่ตลาดน้ำวัดตะเคียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ความรักและความสามัคคีกันของคนในชุมชน เป็นต้นมากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 3.83 (ระดับมาก) รองลงมาคือ การได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางสังคมต่างๆ ค่าเฉลี่ย = 3.59 (ระดับมาก) และอันดับสุดท้าย การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ค่าเฉลี่ย = 2.67 (ระดับปานกลาง)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
4.1 ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารตลาดนัดน้ำวัดตะเคียนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดนัดน้ำวัดตะเคียน	2.30	0.93	น้อย
4.2 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดนัดน้ำวัดตะเคียน	2.30	0.93.	น้อย
4.3 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพสินค้าจากร้านค้าและธุรกิจต่างๆ ในตลาดนัดน้ำวัดตะเคียน	2.60	0.92	น้อย
4.4 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินการให้บริการของร้านค้าและธุรกิจต่างๆ ที่มีในตลาดนัดน้ำวัดตะเคียน	2.63	0.88	ปานกลาง
4.5 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและไม่ดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน	2.67	0.93	ปานกลาง
4.6 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและไม่ดีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน	2.63	0.94	ปานกลาง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X} (ค่าเฉลี่ย)	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
4.7 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่ง ที่ส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและไม่ดีต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ ชุมชน	2.63	0.96	ปานกลาง
4.8 ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการ ทำงานของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำ วัดตะเคียน และวัดตะเคียน	2.64	0.93	ปานกลาง
4.9 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินการ ดูแลรักษาสาธารณะสมบัติที่สร้างขึ้นใน ตลาดน้ำวัดตะเคียนของนักท่องเที่ยว	2.46	0.96	น้อย
4.10 ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมิน การดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของตลาด น้ำวัดตะเคียนให้สะอาด สวยงาม เป็น ระเบียบของผู้ประกอบการ	2.77	0.98	ปานกลาง
รวม	2.56	0.81	น้อย

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วม ด้านการมีส่วนร่วมในการร่วมประเมินผล มีค่าเฉลี่ยรวม = 2.56 (ระดับน้อย)

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านในองค์ประกอบย่อย (4.1-4.10) พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกับการได้มีส่วนร่วมในการประเมินการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของตลาดน้ำวัดตะเคียนให้สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบของผู้ประกอบการ มากที่สุด ค่าเฉลี่ย = 2.77 (ระดับปานกลาง) รองลงมาคือ การได้มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและไม่ดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน ค่าเฉลี่ย = 2.67 (ระดับปานกลาง) และอันดับสุดท้าย การได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารตลาดน้ำวัดตะเคียนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ค่าเฉลี่ย = 2.30 (ระดับน้อย)

4.2.2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

ตารางที่ 4.7 แสดงร้อยละของประเด็นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
1. ตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น เช่น สถานที่จำหน่ายสินค้าท้องถิ่น ของชาวบ้าน การประกอบอาชีพดั้งเดิม การล่องเรือชมวิถีชีวิต การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ ความเก่าแก่ของวัดตะเคียนและต้นไม้ตะเคียน เป็นต้น	96.5	3.5
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ความสำคัญกับการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่น	96.5	3.5
3. การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่คนในชุมชนเป็นสิ่งไม่จำเป็น เนื่องจากคนในชุมชนรู้ดีหมดแล้ว	64.5	35.5
4. การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพื้นที่เพียงเท่านั้น	79.5	20.5
5. การจัดการขยะของเสีย มีความสำคัญต่อการรักษาสภาพแวดล้อม	97.0	3.0
6. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเพียงเท่านั้น เนื่องจากอยู่นอกเหนือขีดความสามารถของผู้นำชุมชนและคนในชุมชนจะทำได้	81.0	19.0
7. นักท่องเที่ยวจำนวนมากๆ เดินทางมาแห่งเดียวกัน ในคราวเดียวกัน ส่งผลดีต่อการรักษาสภาพแวดล้อม	50.5	49.5
8. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น	68.5	31.5
9. นักท่องเที่ยวเป็นผู้ที่ทำให้ชุมชนมีรายได้ จึงไม่จำเป็นต้องทำตามกฎระเบียบ ที่ชุมชนกำหนดขึ้น	85.5	14.5

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ตอบถูก (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
10. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องเน้นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้มากที่สุด เช่น สถานบันเทิง และห้างสรรพสินค้า	82.5	17.5
11. การสร้างค่านิยมและปลูกฝังจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างรู้คุณค่าแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	93.5	6.5
12. การแบ่งปันประโยชน์คืนกลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนที่ช่วยรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน	95.0	5.0
13. การรับเงินบริจาค หรือเก็บค่าเข้าชม หรือค่าใช้จ่ายสถานที่ เช่น ห้องสุขา ค่าที่จอดรถ รายได้ทั้งหมดนี้นำมาใช้ในบำรุงรักษาสถานที่ให้คงสภาพดีเพื่อการใช้งานในระยะยาว	87.0	13.0
14. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	94.5	5.5
15. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มุ่งเน้นการเที่ยวชมเพื่อความบันเทิงใจ	65.0	35.0
16. ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งที่จะต้องตระหนักในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	93.5	6.5
17. การประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว	90.5	9.5
18. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น	98.0	2.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ประชาชนตอบถูกมากที่สุด 5 อันดับแรก เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 18 (ร้อยละ 98.0) ข้อที่ 5 (ร้อยละ 97.0) ข้อที่ 1 (ร้อยละ 96.5) ข้อที่ 2 (ร้อยละ 96.5) และข้อที่ 12 (ร้อยละ 95.0) ส่วนประเด็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ประชาชนตอบผิดมากที่สุด 5 อันดับแรก เรียงลำดับค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ข้อที่ 7 (ร้อยละ 49.5) ข้อที่ 3 (ร้อยละ 35.5) ข้อที่ 15 (ร้อยละ 35.0) ข้อที่ 8 (ร้อยละ 31.5) และข้อที่ 4 (ร้อยละ 20.5)

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นจึงทำการตรวจสอบคำตอบและให้คะแนน ถ้าข้อใดตอบ ถูกจะให้ 1 คะแนน ข้อมูลทั้งหมด 18 ข้อ คิดเป็นคะแนนเต็มทั้งหมด 18 คะแนน ผู้วิจัยได้แบ่งคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน โดยใช้เกณฑ์แบ่งความรู้ความเข้าใจช่วงชั้นเท่ากันออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยในช่วง 13 - 18 = มีความรู้ความเข้าใจมาก

คะแนนเฉลี่ยในช่วง 7 - 12 = มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยในช่วง 0 - 6 = มีความรู้ความเข้าใจน้อย

ซึ่งผลโดยสรุปความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยรวม

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 18 คะแนน)	S.D.	ระดับความรู้ ความเข้าใจ
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	15.28	0.30	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม = 15.28 (ระดับความรู้ความเข้าใจมาก)

4.3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานหลักข้อที่ 1 ประชาชนที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

จากสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 สามารถจำแนกเป็นสมมติฐานย่อยเชิงสถิติ ได้ดังนี้

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 1.1

H_0 : ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้ประชาชนทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ 2-tails Prob (p) มีค่าน้อยกว่า .05

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	เพศชาย \bar{X}	เพศหญิง \bar{X}	t	P
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.03	2.04	.137	.711
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.96	2.88	2.875	.091
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.33	3.19	.205	.651
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.52	2.60	.134	.714
รวม	2.71	2.68	.131	.717

จากการทดสอบค่า t-test ดังแสดงในตารางที่ 4.9 พบว่า ค่า Probability (p) โดยรวมมีค่าความน่าจะเป็น (Probability) เท่ากับ 0.717 ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความน่าจะเป็น (Probability) เท่ากับ .711 .091 .651 และ .714 ตามลำดับ ซึ่งมากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 1.2

H_0 : ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำวัดตะเคียนไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	น้อยกว่า 20 ปี	20-35 ปี	36-50 ปี	มากกว่า 50 ปี	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.71	2.20	2.05	2.03	4.379	.005*
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.72	2.80	2.85	2.92	8.984	.000*
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.38	3.20	3.08	3.26	8.726	.000*
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.21	2.55	2.57	2.56	4.009	.008*
รวม	2.50	2.69	2.64	2.69	4.147	.007*

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอายุของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาใน

ภาพรวม พบว่า มีค่า P เท่ากับ 0.008 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่า P เท่ากับ 0.005 0.000 .000 และ 0.08 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันในรายกลุ่มใดบ้าง ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายกลุ่ม โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายกลุ่ม

อายุ	น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 1.71$)	20-35 ปี ($\bar{X} = 2.20$)	36-50 ปี ($\bar{X} = 2.05$)	มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 2.03$)
น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 1.71$)	-	-.49384* (.001)	-.34373* (.015)	-.23286 (.124)
20-35 ปี ($\bar{X} = 2.20$)		-	.15011 (.130)	.26098* (.021)
36-50 ปี ($\bar{X} = 2.05$)			-	.11087 (.298)
มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 2.03$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.11 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอายุแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุ 20-35 ปี และประชาชนกลุ่มอายุ 36-50 ปี

ประชาชนกลุ่มอายุ 20-35 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อายุ	น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 2.72$)	20-35 ปี ($\bar{X} = 2.80$)	36-50 ปี ($\bar{X} = 2.85$)	มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 2.92$)
น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 2.72$)	-	-.07504 (.594)	-.12271 (.368)	-.55974* (.000)
20-35 ปี ($\bar{X} = 2.80$)		-	-.04766 (.618)	-.48470* (.000)
36-50 ปี ($\bar{X} = 2.85$)			-	-.43704* (.000)
มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 2.92$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.12 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอายุแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

ประชาชนกลุ่มอายุ 20-35 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

ประชาชนกลุ่มอายุ 36-50 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อายุ	น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 3.38$)	20-35 ปี ($\bar{X} = 3.20$)	36-50 ปี ($\bar{X} = 3.08$)	มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 3.26$)
น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 3.38$)	-	.18019 (.188)	.29984* (.024)	-.19266 (.174)
20-35 ปี ($\bar{X} = 3.20$)		-	.11965 (.198)	-.37285* (.000)
36-50 ปี ($\bar{X} = 3.08$)			-	-.49250* (.000)
มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 3.26$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.13 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอายุแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุ 36-50 ปี

ประชาชนกลุ่มอายุ 20-35 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

ประชาชนกลุ่มอายุ 36-50 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อายุ	น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 2.21$)	20-35 ปี ($\bar{X} = 2.55$)	36-50 ปี ($\bar{X} = 2.57$)	มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 2.56$)
น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 2.21$)	-	-.33780* (.021)	-.36083* (.011)	-.52187* (.001)
20-35 ปี ($\bar{X} = 2.55$)		-	-.02303 (.816)	-.18407 (.102)
36-50 ปี ($\bar{X} = 2.57$)			-	-.16104 (.131)
มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 2.56$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.14 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอายุแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุ 20-35 ปี ประชาชนกลุ่มอายุ 36-50 ปี และประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 1.3

H_0 : ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาคน้ำวัดตะเคียนไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาคน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	รับราชการ	พนักงานบริษัท	ค้าขาย	นักเรียน	เกษตรกร	รับจ้าง	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.27	1.47	1.98	1.94	1.20	1.99	1.67	4.283	.000*
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.72	2.56	3.22	2.75	2.94	2.88	2.47	6.340	.000*
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.88	2.93	3.60	3.36	3.08	3.12	3.75	12.810	.000*
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.52	2.06	2.72	2.38	2.54	2.55	2.22	2.459	.024*
รวม	2.60	2.26	2.88	2.61	2.44	2.64	2.53	3.932	.001*

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอาชีพของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า มีค่า P เท่ากับ 0.001 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน แตกต่างกัน

และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่า P เท่ากับ 0.000 0.000 .000 และ 0.24 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน แตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่าประชาชน ที่มีอาชีพแตกต่างกันในรายหมู่ใดบ้าง ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายหมู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.16 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อาชีพ	รับราชการ ($\bar{X} = 2.27$)	พนักงาน บริษัท ($\bar{X} = 1.47$)	ค้าขาย ($\bar{X} = 1.98$)	นักเรียน ($\bar{X} = 1.94$)	เกษตรกร ($\bar{X} = 1.20$)	รับจ้าง ($\bar{X} = 1.99$)	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน ($\bar{X} = 1.67$)
รับราชการ ($\bar{X} = 2.27$)	-	.80399* (.001)	.28948* (.003)	.33284* (.012)	1.07899* (.003)	.28555* (.023)	.60399* (.038)
พนักงาน บริษัท ($\bar{X} = 1.47$)		-	-.51451* (.032)	-.47115 (.064)	.27500 (.515)	-.51844* (.039)	-.20000 (.581)
ค้าขาย ($\bar{X} = 1.98$)			-	.04336 (.736)	.78951* (.029)	-.00393 (.974)	.31451 (.276)
นักเรียน ($\bar{X} = 1.94$)				-	.74615* (.045)	-.04729 (.752)	.27115 (.369)
เกษตรกร ($\bar{X} = 1.20$)					-	-.79344* (.032)	-.47500 (.294)
รับจ้าง ($\bar{X} = 1.99$)						-	.31844 (.286)
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน ($\bar{X} = 1.67$)							-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.16 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพพบว่า

ประชาชนกลุ่มอาชีพรับราชการ มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท ประชาชนกลุ่ม

อาชีพค้าขาย ประชาชนกลุ่มอาชีพนักเรียน ประชาชนกลุ่มอาชีพเกษตรกร ประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง และประชาชนกลุ่มอาชีพพ่อบ้าน แม่บ้าน

ประชาชนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย และประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง

ประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพเกษตรกร

ประชาชนกลุ่มอาชีพนักเรียน มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพเกษตรกร

ประชาชนกลุ่มอาชีพเกษตรกร มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง

ตารางที่ 4.17 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อาชีพ	รับราชการ (\bar{X} = 2.72)	พนักงานบริษัท (\bar{X} = 2.56)	ค้าขาย (\bar{X} = 3.22)	นักเรียน (\bar{X} = 2.75)	เกษตรกร (\bar{X} = 2.94)	รับจ้าง (\bar{X} = 2.88)	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน (\bar{X} = 2.47)
รับราชการ (\bar{X} = 2.72)	-	.16022 (.490)	-.49758* (.000)	-.02311 (.856)	-.21311 (.543)	-.15999 (.186)	.25189 (.369)
พนักงานบริษัท (\bar{X} = 2.56)		-	-.65781* (.005)	-.18333 (.455)	-.37333 (.361)	-.30222 (.187)	.09167 (.793)
ค้าขาย (\bar{X} = 3.22)			-	.47448* (.000)	.28448 (.415)	.33759* (.004)	.74948* (.007)
นักเรียน (\bar{X} = 2.75)				-	-.19000 (.597)	-.13689 (.345)	.27500 (.345)
เกษตรกร (\bar{X} = 2.94)					-	.05311 (.882)	.46500 (.288)
รับจ้าง (\bar{X} = 2.88)						-	.41189 (.154)
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน (\bar{X} = 2.47)							-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.17 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพพบว่า

ประชาชนกลุ่มอาชีพรับราชการ มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย

ประชาชนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย

ประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพนักเรียน ประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง และประชาชนกลุ่มอาชีพพ่อบ้าน แม่บ้าน

ตารางที่ 4.18 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อาชีพ	รับราชการ (\bar{X} = 2.88)	พนักงานบริษัท (\bar{X} = 2.93)	ค้าขาย (\bar{X} = 3.60)	นักเรียน (\bar{X} = 3.36)	เกษตรกร (\bar{X} = 3.08)	รับจ้าง (\bar{X} = 3.12)	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน (\bar{X} = 3.75)
รับราชการ (\bar{X} = 2.88)	-	-0.04762 (.826)	-.72268* (.000)	-.47582* (.000)	-.19429 (.551)	-.23560* (.037)	-.86429* (.001)
พนักงานบริษัท (\bar{X} = 2.93)		-	-.67506* (.002)	-.42821 (.062)	-.14667 (.699)	-.18798 (.404)	-.51667* (.013)
ค้าขาย (\bar{X} = 3.60)			-	.24685* (.033)	.52839 (.104)	.48708* (.000)	-.14161 (.585)
นักเรียน (\bar{X} = 3.36)				-	.28154 (.075)	.24023 (.075)	-.38846 (.152)
เกษตรกร (\bar{X} = 3.08)					-	-.04131 (.901)	-.67000 (.100)
รับจ้าง (\bar{X} = 3.12)						-	-.62869* (.020)
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน (\bar{X} = 3.75)							-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.18 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพพบว่า

ประชาชนกลุ่มกลุ่มอาชีพรับราชการ มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย ประชาชนกลุ่มอาชีพนักเรียน ประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง ประชาชนกลุ่มอาชีพพ่อบ้าน แม่บ้าน

ประชาชนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขายและประชาชนกลุ่มอาชีพพ่อบ้าน แม่บ้าน

ประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพนักเรียนและประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง

ประชาชนกลุ่มอาชีพรับจ้าง มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพพ่อบ้าน แม่บ้าน

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามอาชีพ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อาชีพ	รับราชการ (\bar{X} = 2.52)	พนักงานบริษัท (\bar{X} = 2.06)	ค้าขาย (\bar{X} = 2.72)	นักเรียน (\bar{X} = 2.38)	เกษตรกร (\bar{X} = 2.54)	รับจ้าง (\bar{X} = 2.55)	พ่อบ้าน/ แม่บ้าน (\bar{X} = 2.22)
รับราชการ (\bar{X} = 2.52)	-	.46022 (.059)	-.20108* (.044)	.13843 (.300)	-.01311 (.971)	-.03213 (.799)	.30189 (.304)
พนักงานบริษัท (\bar{X} = 2.06)		-	-.66131* (.006)	-.32179 (.211)	-.47333 (.268)	-.49235 (.053)	-.15833 (.666)
ค้าขาย (\bar{X} = 2.72)			-	.33951* (.009)	.18797 (.607)	.16896 (.169)	.50297 (.085)
นักเรียน (\bar{X} = 2.38)				-	-.15154 (.687)	-.17055 (.261)	.16346 (.592)
เกษตรกร (\bar{X} = 2.54)					-	-.01902 (.959)	.31500 (.492)
รับจ้าง (\bar{X} = 2.55)						-	.33402 (.269)
พ่อบ้าน/ แม่บ้าน (\bar{X} = 2.22)							-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.18 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอาชีพแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพพบว่า

ประชาชนกลุ่มอาชีพรับราชการ มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย

ประชาชนกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย

ประชาชนกลุ่มอาชีพค้าขาย มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกับประชาชนกลุ่มนักเรียน

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 1.4

H_0 : ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ประถมศึกษา	มัธยม	ปริญญาตรี	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.59	1.96	2.22	13.156	.000*
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.35	2.97	2.76	11.428	.000*
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.59	3.38	3.06	13.390	.000*
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.76	2.52	2.55	1.678	.188
รวม	2.82	2.71	2.65	1.547	.192

จากตารางที่ 4.10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอายุของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ค่า P เท่ากับ .192 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ไม่แตกต่างกัน

และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่า P เท่ากับ .188 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ไม่แตกต่างกัน

แต่ในด้านด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่า P เท่ากับ .000 .000 และ .000 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่

มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่าประชาชน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันในรายชื่อใดบ้าง ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายชื่อ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายชื่อ

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา ($\bar{X} = 1.59$)	มัธยมศึกษา ($\bar{X} = 1.96$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.22$)
ประถมศึกษา ($\bar{X} = 1.59$)	-	-.37730* (.004)	-.63184* (.000)
มัธยมศึกษา ($\bar{X} = 1.96$)		-	-.25455* (.003)
ปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.22$)			-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.20 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.21 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายชื่อของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มมัธยมศึกษาและประชาชนกลุ่มปริญญาตรี

ประชาชนกลุ่มมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มปริญญาตรี

ตารางที่ 4.22 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.35$)	มัธยมศึกษา ($\bar{X} = 2.97$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.76$)
ประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.35$)	-	.38017* (.003)	.59087* (.000)
มัธยมศึกษา ($\bar{X} = 2.97$)		-	.21070* (.011)
ปริญญาตรี ($\bar{X} = 2.76$)			-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.20 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.22 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มมัธยมศึกษาและประชาชนกลุ่มปริญญาตรี

ประชาชนกลุ่มมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มปริญญาตรี

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.59$)	มัธยมศึกษา ($\bar{X} = 3.38$)	ปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.06$)
ประถมศึกษา ($\bar{X} = 3.59$)	-	.20922 (.091)	.53362* (.000)
มัธยมศึกษา ($\bar{X} = 3.38$)		-	.32439* (.000)
ปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.06$)			-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.20 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.23 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มปริญญาตรี

ประชาชนกลุ่มมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มปริญญาตรี

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 1.5

H_0 : ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความ

เชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.24 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,000 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.85	2.07	2.26	2.29	5.174	.002*
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.84	2.87	2.98	3.47	5.667	.001*
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.20	3.26	3.21	3.61	2.32	.075
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.46	2.61	2.50	2.89	2.791	.040*
รวม	2.59	2.70	2.74	3.07	4.650	.003*

จากตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้ของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีค่า P เท่ากับ .003 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน แตกต่างกัน

และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่า P เท่ากับ .075 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_a)

หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ไม่แตกต่างกัน

แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่า P เท่ากับ .002 .001 และ .040 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่าประชาชน ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันในรายคู่ใดบ้าง ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

รายได้ต่อเดือน	น้อยกว่า 10,000 บาท ($\bar{X} = 1.85$)	10,000 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.07$)	20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.26$)	มากกว่า 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.29$)
น้อยกว่า 10,000บาท ($\bar{X} = 1.85$)	-	-.22550* (.013)	-.40761* (.001)	-.43931* (.007)
10,000 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.07$)		-	-.18211 (.138)	-.21381 (.185)
20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.26$)			-	-.03170 (.862)
มากกว่า 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.29$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.24 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.25 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 – 20,000 บาท ประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 20,001 – 30,000 บาท และประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

รายได้ต่อเดือน	น้อยกว่า 10,000 บาท ($\bar{X} = 2.84$)	10,000 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.87$)	20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.98$)	มากกว่า 30,000 บาท ($\bar{X} = 3.47$)
น้อยกว่า 10,000บาท ($\bar{X} = 2.84$)	-	-.02628 (.767)	-.13944 (.255)	-.63103* (.000)
10,000 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.87$)		-	-.11316 (.346)	-.60475* (.000)
20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.98$)			-	.49159* (.006)
มากกว่า 30,000 บาท ($\bar{X} = 3.47$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.24 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.26 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน

(โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

ประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000-20,000 บาท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

ประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

ตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามรายได้ต่อเดือน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

รายได้ต่อเดือน	น้อยกว่า 10,000 บาท ($\bar{X} = 2.46$)	10,000 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.61$)	20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.50$)	มากกว่า 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.89$)
น้อยกว่า 10,000บาท ($\bar{X} = 2.46$)	-	-0.15825 (.084)	-0.04808 (.703)	-0.43586* (.008)
10,000 – 20,000 บาท ($\bar{X} = 2.61$)		-	.11016 (.373)	-0.27762 (.087)
20,001 – 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.50$)			-	-0.38778* (.036)
มากกว่า 30,000 บาท ($\bar{X} = 2.89$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.24 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.27 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกับประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

ประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 20,001 – 30,000 บาท มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกับประชาชนกลุ่มรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 1.6

H_0 : ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.28 ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	น้อยกว่า 1 ปี	1-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.60	2.25	3.05	1.89	3.614	.013*
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	1.91	3.02	3.46	2.60	6.605	.000*
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.15	2.91	3.25	2.72	2.373	.070
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.08	2.96	3.22	2.58	6.661	.000*
รวม	2.03	2.92	3.26	2.56	5.247	.001*

จากตารางที่ 4.28 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้ของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า มีค่า P เท่ากับ .001 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน แตกต่างกัน

และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่า P เท่ากับ .070 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ไม่แตกต่างกัน

แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่า P เท่ากับ .013 .000 และ .000 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มี

ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน แตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่าง ที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกันในรายคู่ใดบ้าง ที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.29 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ระยะเวลา ที่พักอาศัยในชุมชน	น้อยกว่า 1 ปี ($\bar{X} = 1.60$)	1-5 ปี ($\bar{X} = 1.91$)	6-10 ปี ($\bar{X} = 2.15$)	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.08$)
น้อยกว่า 1 ปี ($\bar{X} = 1.60$)	-	-0.31884 (.095)	-0.55738* (.004)	-0.48618* (.005)
1-5 ปี ($\bar{X} = 1.91$)		-	-0.23854 (.093)	-0.16734 (.128)
6-10 ปี ($\bar{X} = 2.15$)			-	0.07120 (.537)
มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.08$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.28 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.29 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลา 6-10 ปี และประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลามากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ระยะเวลา ที่พักอาศัยในชุมชน	น้อยกว่า 1 ปี ($\bar{X} = 2.25$)	1-5 ปี ($\bar{X} = 3.02$)	6-10 ปี ($\bar{X} = 2.91$)	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.96$)
น้อยกว่า 1 ปี ($\bar{X} = 2.25$)	-	-.77609* (.000)	-.66148* (.000)	-.71585* (.000)
1-5 ปี ($\bar{X} = 3.02$)		-	.11461 (.404)	.06023 (.571)
6-10 ปี ($\bar{X} = 2.91$)			-	-.05438 (.626)
มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.96$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.28 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.30 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลา 1-5 ปี ประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลา 6-10 ปี และประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลามากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

ระยะเวลา ที่พักอาศัยในชุมชน	น้อยกว่า 1 ปี ($\bar{X} = 1.89$)	1-5 ปี ($\bar{X} = 2.60$)	6-10 ปี ($\bar{X} = 2.72$)	มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.58$)
น้อยกว่า 1 ปี ($\bar{X} = 1.89$)	-	-.71413* (.000)	-.83292* (.000)	-.68963* (.000)
1-5 ปี ($\bar{X} = 2.60$)		-	-.11879 (.395)	.02450 (.821)
6-10 ปี ($\bar{X} = 2.72$)			-	.14329 (.208)
มากกว่า 10 ปี ($\bar{X} = 2.58$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.28 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.31 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยเวลาน้อยกว่า 1 ปี มีค่าเฉลี่ยที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต่อการมีส่วนร่วมประเมินผล แตกต่างกับประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลา 1-5 ปี ประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลา 6-10 ปี และประชาชนกลุ่มที่พักอาศัยในชุมชนระยะเวลามากกว่า 10 ปี

สมมติฐานหลักข้อที่ 2 ประชาชนที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

จากสมมติฐานหลักการวิจัยข้อที่ 2 สามารถจำแนกเป็นสมมติฐานย่อยดังนี้

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 2.1

H_0 : ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้ประชาชนทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ 2-tails Prob (p) มีค่าน้อยกว่า .05

ตารางที่ 4.32 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามเพศ (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	เพศชาย \bar{X}	เพศหญิง \bar{X}	T	P
ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	15.61	14.99	10.604	.001*

จากการทดสอบค่า t-test ดังแสดงในตารางที่ 4.32 พบว่า ค่า Probability (p) โดยรวมมีค่าความน่าจะเป็น (Probability) เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 2.2

H_0 : ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้ประชาชนทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ 2-tails Prob (p) มีค่าน้อยกว่า .05

ตารางที่ 4.33 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอายุ (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	น้อยกว่า 20 ปี	20-35 ปี	36-50 ปี	มากกว่า 50 ปี	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	15.53	14.72	15.83	14.96	4.299	.005*

จากตารางที่ 4.33 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอายุของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาพบว่าความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีค่า P เท่ากับ 0.005 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

เพื่อให้ทราบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันในรายใดบ้าง ที่มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Least Significant Difference (LSD) ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีต่อความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำแนกตามอายุ โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

อายุ	น้อยกว่า 20 ปี ($\bar{X} = 15.53$)	20-35 ปี ($\bar{X} = 14.72$)	36-50 ปี ($\bar{X} = 15.82$)	มากกว่า 50ปี ($\bar{X} = 14.96$)
น้อยกว่า 20ปี ($\bar{X} = 15.53$)	-	.13225* (.015)	.01043 (.824)	.03913 (.484)
20-35 ปี ($\bar{X} = 14.72$)		-	-.12182* (.001)	-.09312* (.026)
36-50 ปี ($\bar{X} = 15.82$)			-	.02870 (.466)
มากกว่า 50 ปี ($\bar{X} = 14.96$)				-

หมายเหตุ. *ค่าเฉลี่ยของคะแนน 2 กลุ่มอายุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยวิธี LSD ที่ระดับ 0.05

สืบเนื่องจากตารางที่ 4.33 พบว่า ค่าเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ดังนั้นตารางที่ 4.34 จึงวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของประชาชน (โดยใช้วิธี Least Significant Difference : LSD) ที่มีอายุแตกต่างกัน ในด้านลักษณะกายภาพ พบว่า

ประชาชนกลุ่มอายุน้อยกว่า 20 ปี มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุระหว่าง 20-35 ปี

ประชาชนกลุ่มอายุระหว่าง 20-35 ปี มีค่าเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แตกต่างกับประชาชนกลุ่มอายุระหว่าง 36-50 ปี และประชาชนกลุ่มอายุมากกว่า 50 ปี

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 2.3

H_0 : ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้ประชาชนทั้งสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent t-test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ 2-tails Prob (p) มีค่าน้อยกว่า .05

ตารางที่ 4.35 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามอาชีพ (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	รับราชการ	พนักงานบริษัท	ค้าขาย	นักเรียน	เกษตรกร	รับจ้าง	พ่อบ้าน/แม่บ้าน	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	16.05	16.66	15.17	15.38	14.00	13.90	14.50	.946	.462

จากตารางที่ 4.35 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอาชีพของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีค่า P เท่ากับ 0.462 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ขอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และขอมรับสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 2.4

H_0 : ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.36 ค่าเฉลี่ยคะแนนการมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระดับการศึกษา (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	ประถมศึกษา	มัธยม	ปริญญาตรี	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	14.23	14.98	15.84	.073	.929

จากตารางที่ 4.36 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการศึกษาของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พบว่า มีค่า P เท่ากับ .929 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน การมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 2.5

H_0 : ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.37 ค่าเฉลี่ยการคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,000 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	14.54	15.43	15.96	16.75	1.512	.211

จากตารางที่ 4.37 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้ของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พบว่า มีค่า P เท่ากับ .211 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน การมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานย่อยเชิงสถิติ 2.6

H_0 : ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน การมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

H_a : ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน การมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_a) ก็ต่อเมื่อมีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ตารางที่ 4.38 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจำแนกตามระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน (คะแนนเต็ม 18 คะแนน)

ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	น้อยกว่า 1 ปี	1-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี	F	ค่า P
	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}	\bar{X}		
ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	14.66	14.91	15.29	15.44	.079	.971

จากตารางที่ 4.38 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนของประชาชน โดยใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way Anova) เมื่อพิจารณาการมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พบว่า มีค่า P เท่ากับ .211 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_a) หมายความว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน การมีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน

4.4 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตารางที่ 4.39 สรุปประเด็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ประเด็น	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ผู้ประกอบการ ตลาดน้ำวัดตะเคียน	ผู้นำชุมชน
1. ข้อมูลทั่วไป	<p>1. เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลปลายบาง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพศชาย อายุ 54 ปี - อาศัยอยู่ในชุมชน 40 ปี <p>2. ครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพศชาย อายุ 25 ปี - ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน <p>3. เจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนนทบุรี</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพศชาย อายุ 53 ปี - ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน 	<p>1. แม่ค้าขายอาหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพศหญิง อายุ 47 ปี - อาศัยในชุมชน 47 ปี 	<p>1. พระวัดตะเคียน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพศชาย อายุ 25 ปี - อาศัยอยู่ในชุมชน 3 ปี
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน	<p>- เจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นตัวกลางระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ โดยปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและภารกิจที่ตนเองได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นการตอบสนองความ</p>	<p>- โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะช่วยกันดูแลด้านความสะดวก ความปลอดภัย บริเวณร้านค้าของตนเอง และบริเวณตลาดน้ำวัดตะเคียนอยู่ตลอด และช่วยกันสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน ไม่ให้เกิด</p>	<p>- วัดตะเคียนเป็นผู้ก่อตั้งตลาดน้ำ โดยหลวงปู่แย้มใช้เงินของทางวัดในการก่อสร้างทั้งหมด วัดอุประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านคูเวียงใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งซื้อขายอาหารและสินค้าต่างๆ ของชาวบ้าน โดยเป็น</p>

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ประเด็น	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ผู้ประกอบการ ตลาดน้ำวัดตะเคียน	ผู้นำชุมชน
	<p>ต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าทางภาครัฐมีงบก็ช่วยเหลือทางวัดและทางชุมชนตลอด</p> <p>- สำนักงานการท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัดนนทบุรี และโรงเรียนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยตรง ยกเว้นแต่หากทางวัดขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยงานเข้ามาร่วมงาน เช่น งานด้านวิชาการ งานด้านประชาสัมพันธ์ งานด้านกิจกรรม เป็นต้น</p>	<p>ความวุ่นวายภายในตลาดน้ำวัดตะเคียน</p> <p>- ผู้ประกอบการหรือพ่อค้าแม่ค้าในตลาดน้ำวัดตะเคียนจะนำสินค้าหรือผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงสินค้าและบริการประเภทต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน มานำเสนอและขายให้กับนักท่องเที่ยวและลูกค้าทั่วไป โดยส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น อาหารไทย ขนมไทย ผักผลไม้ ต้นไม้ สมุนไพร เครื่องดื่ม เครื่องสังฆภัณฑ์ บริการนวดแผนไทย บริการเรือนำเที่ยว เป็นต้น</p> <p>- ผู้ประกอบการเข้าร่วมกิจกรรมของตลาดน้ำวัดตะเคียนและวัดตะเคียน เช่น การแต่งกายย้อนยุค</p>	<p>การเปิดโอกาสและสร้างอาชีพหลักและอาชีพเสริมให้กับชาวบ้าน</p> <p>- ทางวัดจะเป็นผู้ตกลงกับพ่อค้า แม่ค้าในเรื่องของประเภทสินค้าที่นำมาขาย เพราะไม่อยากจะให้มีการทะเลาะเกิดขึ้น</p> <p>- ทางวัดเองไม่ได้มีการวางแผนงานอะไรมากนัก เน้นเพียงแค่ถือหลักพึ่งพากันแบบชาวสวน</p> <p>- ทางวัดได้มีการปรับปรุงและต่อเติมสิ่งต่างๆ เช่น การดูแลและปรับปรุงภูมิทัศน์ของตลาดน้ำวัดตะเคียนและวัดตะเคียนให้สวยงาม มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ สะอาด สะดวกสบาย ปลอดภัย เช่น การติดกันสาด บริเวณตลาดน้ำวัดตะเคียนที่ติดริมคลอง เพื่อป้องกันแสงแดดและช่วงเวลาฝนตก การ</p>

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ประเด็น	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ผู้ประกอบการ ตลาดน้ำวัดตะเคียน	ผู้นำชุมชน
		การจัดร้านค้าและสินค้า ให้คู่สวยงามมี เอกลักษณ์ ทำอาหาร การร่วมบริจาคเงินเป็น ค่าบำรุงน้ำไฟและค่า ขยะ การร่วมบริจาคเงิน ทำบุญวัด การร่วมงาน ประเพณี เป็นต้น	แสดงป้ายราคาสินค้า ของทุกร้าน - ทางวัดได้ขอความ ร่วมมือจากประชาชนใน ท้องถิ่นช่วยกันรักษา ความสะอาดในบริเวณ ตลาดน้ำวัดตะเคียน วัด ตะเคียน คลองบางคูเวียง และบริเวณพื้นที่ โดยรอบคลองบางคูเวียง
3. ความรู้ความ เข้าใจในการ	<p>- ทั้ง 3 กลุ่มให้ความคิดเห็นเหมือนกันคือการอนุรักษ์ประเพณี และวิถีชีวิตในชุมชนไว้ดั้งเดิม เช่นการ ขายของบนเรือ การนำของที่ผลิตเองมาจำหน่าย ซึ่งถือเป็นธุรกิจท้องถิ่น รวมถึงการแต่งกายพื้นบ้านในวันสำคัญต่างๆ</p> <p>- จุดเด่นของตลาดน้ำวัดตะเคียนนั้น ทุกกลุ่มคิดว่า คือ การเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ภายในวัดตะเคียน การทำบุญสะเดาะห์เคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นการนอนโลงศพ หรือ การถวายสังฆทาน รวมถึงของกิน ของฝากพื้นบ้านต่างๆ และการล่องเรือเที่ยวชมวิถีชีวิตชุมชนริมคลองและบรรยากาศโดยรอบคลองบางคูเวียง</p> <p>- จุดด้อย การกำจัดขยะยังทำได้ไม่ดีพอ และการดูแลทางด้านจราจรยังต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น เนื่องจากในช่วงวันหยุดจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก ทำให้การจราจรติดขัด รวมถึงเพิ่มจำนวนป้ายบอกทาง และ ซึ่งยังมีอยู่น้อยมาก</p> <p>- และยังให้ความเห็นว่าตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนมีความสำคัญในการสืบสาน อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และช่วยให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพและสร้างรายได้</p>		

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

ประเด็น	เจ้าหน้าที่ของรัฐ	ผู้ประกอบการ ตลาดน้ำวัดตะเคียน	ผู้นำชุมชน
4. ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วม จัดการการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ตลาด น้ำวัดตะเคียน	<p>- ทางหน่วยงานภาครัฐไม่พบปัญหา หรืออุปสรรคอะไร ขึ้นอยู่กับทางวัดว่าจะให้ทางภาครัฐช่วยสนับสนุนด้านใดบ้าง</p> <p>- ส่วนข้อเสนอแนะนั้น ถ้าเป็นไปได้อยากให้ทางทางวัดจัดกลุ่มสินค้าที่จะมาจำหน่าย เพื่อให้สะดวกกับนักท่องเที่ยวที่มาเลือกชมสินค้า</p> <p>- ควรรักษารูปแบบเดิมของวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวสินค้าท้องถิ่นเอาไว้ อย่าทำหรือสร้างอะไรจนมองว่าเป็นการปรุงแต่งเกินความพอดี และไม่ไช่ของแท้ดั้งเดิม</p> <p>- ควรเพิ่มจำนวนรถสาธารณะที่ให้บริการไปตลาดน้ำวัดตะเคียน เนื่องจากมีจำนวนน้อย</p> <p>- รมัควางแผนด้านหน้าวัดตะเคียนเวลาเดินทางไป-กลับ</p>	<p>- ทางผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียนไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค</p> <p>- ส่วนข้อเสนอแนะนั้นอยากให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวในวันธรรมดา วันหยุดราชการ และวันหยุดนักขัตฤกษ์เพิ่มมากขึ้น</p> <p>- อยากให้ทุกคนช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของตลาดน้ำวัดตะเคียนและบริเวณ โดยรอบให้มีความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย และช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของตลาดน้ำวัดตะเคียนและของทางวัดตะเคียนให้คงอยู่ใช้งานได้ยาวนาน และใช้เท่าที่จำเป็น</p> <p>- อยากให้ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางวัดจัดขึ้น เช่น งานประเพณี งานบุญ ฯลฯ</p>	<p>- พระวัดตะเคียนไม่มีปัญหาหรืออุปสรรค</p> <p>- ส่วนข้อเสนอแนะนั้นทางวัดอยากให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามข้อตกลงในการค้าขายสินค้าในตลาดน้ำอย่างจริงจัง</p> <p>- อยากให้ผู้ประกอบการร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทย และร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในตลาดน้ำวัดตะเคียนและบริเวณโดยรอบให้ดี สวยงาม สะอาด ปลอดภัย สร้างความเป็นมิตรและไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยว</p> <p>- อยากให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวอย่างมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบและให้ความเคารพต่อบุคคลและสถานที่ที่เข้ามาท่องเที่ยว</p>

จากตารางที่ 4.39 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) กับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 5 คน ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน 2) ผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน 3) ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยผู้วิจัยได้สรุปผลแยกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียนจำนวน 5 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 3 คน ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลปลายบาง เพศชาย อายุ 54 ปี อาศัยอยู่ในชุมชน 40 ปี จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี เพศชาย อายุ 25 ปี ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนนทบุรี เพศชาย อายุ 53 ปี ไม่ได้อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 1 คน

2) ผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 1 คน ได้แก่ แม่ค้าขายอาหาร เพศหญิง อายุ 47 ปี อาศัยในชุมชน 47 ปี

3) ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ได้แก่ พระวัดตะเคียน เพศชาย อายุ 25 ปี อาศัยอยู่ในชุมชน 3 ปี

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

กิจกรรมและงานท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียนและวัดตะเคียนนั้น จะเริ่มจากทางวัดตะเคียนเป็นผู้ออกนโยบายและบริหารดูแลรับผิดชอบการจัดงาน โดยแรกเริ่มของการก่อตั้งตลาดน้ำวัดตะเคียนนั้นวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อให้ชุมชนชาวบางคูเวียงใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และเป็นการสร้างอาชีพให้กับชุมชนชาวบางคูเวียง โดยการนำวัตถุดิบจากสวนออกมาสู่ตลาดโดยชาวสวนเองถึงผู้บริโภคโดยตรง ซึ่งจะทำให้ตัดปัญหาเรื่องพ่อค้าคนกลางออกไป จึงได้ของที่มีราคาถูก สด สะอาด ปกติแล้วตลาดน้ำแห่งนี้จะมีพ่อค้า แม่ค้าที่ทางวัดได้ทำการขึ้นทะเบียนผู้ค้าไว้ นำของมาขายทุกวัน ยิ่งโดยเฉพาะในวันหยุดราชการและวันหยุดนักขัตฤกษ์ซึ่งเป็นวันที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดน้ำมากกว่าวันธรรมดา และมีพ่อค้า แม่ค้าจำนวนมากนำผลผลิตและสินค้าของตนเองออกมาจำหน่ายในวันดังกล่าวเช่นเดียวกัน สำหรับในช่วงเทศกาลสำคัญๆ ที่ต้องขอความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ เช่น งานวันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันลอยกระทง ฯลฯ เมื่อทางวัดออกนโยบายจัดงานสำคัญๆ ออกมา จะทำการประชาสัมพันธ์และ

เชิญชวนหน่วยงานต่างๆ เข้ามาร่วมงานและร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น ทั้งในส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และสื่อมวลชน โดยทางวัดจะเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการและแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่บุคคลภายในวัดและตลาดน้ำวัดตะเคียนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ขณะที่หน่วยงานต่างๆ ภายนอกจะไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยตรง ยกตัวอย่าง เช่น ทางด้านสำนักงานเทศบาลตำบลปลายบางจะคอยดูแลในด้านสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า น้ำประปา การจัดเก็บและกำจัดขยะ การป้องกันสาธารณภัย การจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เพื่อส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะความรู้และสภาพชีวิตความอยู่ที่ดีให้ชาวบ้าน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ให้กับชาวบ้านในชุมชนทราบ ไม่ว่าจะเป็นด้านสาธารณสุข หรือด้านความปลอดภัยต่างๆ ถ้าชาวบ้านมีข้อเสนอแนะหรือข้อซักถามก็สามารถปรึกษากับเจ้าหน้าที่ทันที ทางด้านภาคประชาชนสามารถจัดกิจกรรมพิเศษของแต่ละชุมชนได้ ซึ่งทางภาครัฐจะมีงบประมาณของแต่ละชุมชน โดยให้ทางคณะกรรมการแต่ละชุมชนเขียนแผน โครงการมาว่าจะทำอะไร ค่าใช้จ่าย รายละเอียดต่างๆ เท่าไร ซึ่งทางเจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาลตำบลปลายบางจะไปตรวจสอบเพื่อทำการอนุมัติงบประมาณกันต่อไป ทางด้านสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนนทบุรีจะทำหน้าที่ เช่น การประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรม การจัดโครงการงานด้านการท่องเที่ยวและกีฬาในจังหวัดนนทบุรี เป็นต้น โดยปกติหน่วยงานดังกล่าวไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของตลาดน้ำวัดตะเคียน เนื่องจากทางวัดเป็นผู้ดูแลบริหารจัดการเองทั้งหมด ยกเว้นแต่หากทางวัดขอความช่วยเหลือให้หน่วยงานเข้ามาร่วมงาน เช่นเดียวกันกับทางด้านสถานศึกษาหรือโรงเรียนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะการเชิญครู อาจารย์มาร่วมทำงานในเชิงวิชาการ เช่น การศึกษาวิจัย การประเมินผล การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยนำผลของการประเมินผลมาวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกันต่อไป การให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนนักศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดนิทรรศการ การทัศนจร การดูงานนอกสถานที่ การสนับสนุนนักเรียนนักศึกษาและบุคลากรของทางโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของทางวัดตะเคียน เป็นต้น

ทางด้านบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียนนั้น ทุกภาคส่วนมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการ โดยทางสำนักงานเทศบาลตำบลปลายบางจะมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมประเพณีหล่อเทียนและแห่เทียนพรรษาทางน้ำของอำเภอบางกรวย กิจกรรมประกวดการแข่งขันประดิษฐ์กระทงและประกวดหุ่นน้อยนพมาศที่จัดเป็นประจำทุกปีโดยหมุนเวียนการจัดงานในแต่ละปีไปตามวัดต่างๆ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลปลายบาง การเข้าร่วมงานประจำปีของทางวัดตะเคียน เช่น งานวันพ่อแห่งชาติ งานวันแม่แห่งชาติ งานวันลอยกระทง งานวันสำคัญทางศาสนา งานสรงน้ำพระ 119 รูป ที่

นิมนต์พระสงฆ์จากวัดต่างๆ เข้าร่วมพิธี เป็นต้น ทางด้านโรงเรียนจะส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน ไม่ใช่มุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ จัดให้มีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น ทางด้านผู้ประกอบการหรือพ่อค้าแม่ค้าในตลาดน้ำวัดตะเคียนมีหน้าที่นำสินค้าหรือผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงสินค้าและบริการประเภทต่างๆ ที่มีความแตกต่างกัน มานำเสนอและขายให้กับนักท่องเที่ยวและลูกค้าทั่วไป โดยส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น อาหารไทย ขนมไทย ผักผลไม้ ต้นไม้ สมุนไพร เครื่องดื่ม เครื่องสังฆภัณฑ์ บริการนวดแผนไทย บริการเรือนำเที่ยว เป็นต้น ตลาดน้ำวัดตะเคียนเปิดให้บริการทุกวันตั้งแต่เช้าจรดเย็น ภายในมีทั้งร้านค้ามากมายที่อยู่บนบก ร้านค้าที่อยู่ริมคลอง และร้านค้าที่อยู่บนเรือ ความหลากหลายและจำนวนของร้านค้าที่มีจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดราชการ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ช่วยทำให้ตลาดน้ำแห่งนี้มีความน่าสนใจและน่าเที่ยวชมมากยิ่งขึ้นกว่าวันธรรมดา ประกอบกับสินค้าที่ขายในตลาดน้ำวัดตะเคียนมีราคาไม่แพง ราคาส่งดี รสชาติอร่อย สด ใหม่ และด้วยความเป็นกันเองของผู้ประกอบการที่ส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านในท้องถิ่น ส่งผลให้การอนุรักษ์วัฒนธรรมวิถีชีวิตชุมชนริมคลองและการค้าขายซื้อสินค้าริมคลองได้รับการตอบรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี จากทางผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมของตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน เช่น การแต่งกายย้อนยุค การจัดร้านค้าและสินค้าให้ดูสวยงามมีเอกลักษณ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สวยงามมีความเหมาะสมและเข้ากับสินค้า การให้ข้อมูลสินค้า การสาธิตการทำอาหาร การร่วมบริจาคเงินเป็นค่าบำรุงน้ำไฟและค่าขยะ การร่วมบริจาคเงินทำบุญวัด การร่วมทอดผ้าป่า การร่วมพิธีกรรมของทางวัด การร่วมงานประเพณีในวันสำคัญของไทย เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันเข้าพรรษา วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ เป็นต้น ทางด้านผู้นำชุมชนหรือตัวแทนพระในวัดตะเคียน อธิบายบทบาทของวัดตะเคียนว่าเป็นผู้ก่อตั้งตลาดน้ำ โดยหลวงปู่แถมใช้เงินของทางวัดในการก่อสร้างทั้งหมด วัดอุประสงค์เพื่อให้ชาวบางคูเวียงใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งซื้อขายอาหารและสินค้าต่างๆของชาวบ้าน โดยเป็นการเปิดโอกาสและสร้างอาชีพหลักและอาชีพเสริมให้กับชาวบ้าน ทั้งนี้ทางวัดจะเป็นผู้ตกลงกับพ่อค้า แม่ค้าในเรื่องของประเภทสินค้าที่นำมาขาย เพราะไม่อยากให้มีการทะเลาะกันเกิดขึ้น

ในส่วนของแผนงาน นโยบายและยุทธศาสตร์โครงการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นทางสำนักปลัดเทศบาลตำบลปลายบางได้กำหนดยุทธศาสตร์แผน 3 ปี โดยแนวทางของยุทธศาสตร์เน้น ไปในด้านเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ดูแลให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้รับผลประโยชน์ในด้านต่างๆอย่างครอบคลุม และทั่วถึง มีการส่งเสริมให้ข้อมูลผู้ประกอบการ และประชาชนท้องถิ่นให้มีจิตสำนึกใน

การใช้ทรัพยากร ดูแลไม่ให้เกิดผลกระทบด้านลบในการท่องเที่ยว อีกทั้งผู้บริหารองค์กรท้องถิ่น และประชาชนในชุมชน ควรหมั่นตรวจสอบ ประเมินผลเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ส่วน ทางด้านผู้นำชุมชนหรือตัวแทนพระในวัดตะเคียนตอบว่าทางวัดไม่ได้มีแผนงานใดในการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นเพียงแต่ถือหลักพึ่งพากันแบบชาวสวน ทางวัดมีการนำ ผู้ประกอบการมาลงทะเบียนรายชื่อเพื่อที่สามารถทำการค้าขายในตลาดน้ำวัดตะเคียนได้และเป็น การรวบรวมข้อมูลของผู้ประกอบการ ทำให้ได้จัดจำแนกประเภทสินค้าของผู้ประกอบการในแต่ละ รายเนื่องจากทางวัดไม่ต้องการให้ผู้ประกอบการแต่ละรายนำขายสินค้ามาขายซ้ำซ้อนกันในตลาด น้ำวัดตะเคียน และเป็นการจำกัดจำนวนผู้ประกอบการที่มาทำการค้าขายในตลาดน้ำวัดตะเคียนเพื่อ ไม่ให้มีผู้ประกอบการจำนวนมากเกินไปและทางวัดสามารถทำการจัดการดูแลผู้ประกอบการ ได้ อย่างทั่วถึง โดยทางวัดได้ทำความเข้าใจและขอความร่วมมือในเรื่องต่างๆ กับผู้ประกอบการที่นำ สินค้ามาขายในตลาดน้ำวัดตะเคียนอยู่เสมอ ขณะเดียวกันทางวัดได้มีการปรับปรุงและต่อเติมสิ่ง ที่ควรทำ เช่น การดูแลและปรับปรุงภูมิทัศน์ของตลาดน้ำวัดตะเคียนและวัดตะเคียนให้สวยงาม มี ความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ สะอาด สะดวกสบาย ปลอดภัย เช่น การติดกันเสาตอม่อตลาดน้ำวัด ตะเคียนที่ติดริมคลองเพื่อป้องกันแสงแดดและช่วงเวลาฝนตก การแสดงป้ายราคาสินค้าของทุกร้าน และทางวัดได้ขอความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นช่วยกันรักษาความสะอาดในบริเวณตลาด น้ำวัดตะเคียน วัดตะเคียน คลองบางคูเวียงและบริเวณพื้นที่โดยรอบคลองบางคูเวียง

3. ด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เมื่อผู้สัมภาษณ์ได้ถามถึงความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทุกกลุ่มได้ตอบใน ทำนองเดียวกันว่า คือการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายธรรมชาติ มีการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่ อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีของไทย เช่น การแห่เทียนทางน้ำ การสงฆ์พระดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ข้างต้น ซึ่งสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติได้มาร่วมสนุก และศึกษา วัฒนธรรมอันดีงามของไทยไปด้วยพร้อมกัน

นอกจากนี้ทุกกลุ่มยังให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดเด่น และจุดด้อยของการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน ผู้สัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

จุดเด่น

ตลาดน้ำวัดตะเคียนสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มี ความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการล่องเรือ สามารถเดินเลือกซื้อของบริเวณตลาดน้ำ รวมไปถึงได้ สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่นับถือของชุมชน และความเชื่อต่างๆ เช่น การสะเดาะเคราะห์โดยการ นอนในโลงศพ ซึ่งเชื่อกันว่าช่วยให้หมดทุกข์หมดโศก การถวายสังฆทาน การลอดโบสถ์ เข้าปาก

เสื่อออกปากมังกร ปล่อยนกลปล่อยปลา ทำบุญบริจาคต่างๆ ฯลฯ ซึ่งวัดตะเคียนมีชื่อเสียงทางด้านเครื่องรางของขลัง ด้านไสยศาสตร์ ซึ่งถือเป็นจุดเด่นของชุมชน มีการนำภูมิปัญญา และการสืบทอดทางด้านการผลิตและขายสินค้าท้องถิ่น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตลาดน้ำวัดตะเคียน

จุดด้อย

การดูแลการจัดการในวันหยุดซึ่งจะเป็นวันที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่น การจัดการด้านความสะอาดยังทำได้ไม่ดี มีขยะมูลฝอยเยอะ พื้นที่จอดรถยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ การจราจรติดขัดเป็นอย่างมากเนื่องจากทางเข้าตลาดน้ำถนนค่อนข้างแคบ ปริมาณและประเภทของรถโดยสารสาธารณะที่สามารถเดินทางไปยังวัดตะเคียนมีจำนวนจำกัด และพ่อค้าแม่ค้าบางรายยังเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไปในการประกอบธุรกิจ

แต่ทั้งนี้ ทุกกลุ่มยังมองว่าตลาดน้ำวัดตะเคียน มีศักยภาพเหมาะสมเพียงพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่มีอายุยาวนานกว่า 100 ปี และยังรักษามรดกวัฒนธรรมนิยมประเพณีแบบไทยๆ

4. ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ทางหน่วยงานภาครัฐ ไม่พบปัญหา หรืออุปสรรคอะไร ขึ้นอยู่กับทางวัดว่าจะให้ทางภาครัฐช่วยสนับสนุนด้านใดบ้าง ส่วนทางผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียนและทางวัดไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคอะไร

ทางผู้ให้สัมภาษณ์ในกลุ่มของทางหน่วยงานภาครัฐได้ให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เช่น ต้องการให้มีการขุดคลองให้ลึกมากขึ้นกว่านี้ เพราะตอนนี้มีขนาดที่ตื้นเขินเกินไปทำให้สัตว์น้ำต่างๆ มาอาศัยได้ไม่มาก จำนวนปลาน้อย ถ้าขุดคลองให้ลึกกว่านี้จะทำให้สัตว์น้ำมาอาศัยได้มากยิ่งขึ้น อยากให้มีการจัดพื้นที่ขายของแยกเป็นหมวดหมู่ เช่น โซนขายอาหาร โซนพืชผัก ผลไม้ โซนวัตถุดิบ ฯลฯ เพื่อให้เป็นระเบียบและสะดวกต่อผู้ที่มาท่องเที่ยว และอยากให้มีการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ระดับพื้นที่ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายระดับสูงต่อไป รวมถึงช่วยกันรณรงค์ไม่ให้ทิ้งขยะลงในลำคลอง เพราะจะทำให้น้ำเน่าเสีย ซึ่งถ้าลำคลองมีน้ำเสียมากๆก็จะทำให้ภูมิทัศน์ของตลาดน้ำไม่น่าชม จำนวนนักท่องเที่ยวก็จะน้อยตามไปด้วย

การให้ความสำคัญกับธรรมชาติ ประเพณี และวัฒนธรรม ควรให้ความรู้แก่ประชาชนรวมถึงผู้ประกอบการเกี่ยวกับการจัดการด้านทรัพยากร ชี้แจงให้เห็นถึงผลเสีย ผลกระทบที่เกิดขึ้น หากไม่ช่วยกันรักษาทรัพยากร และจัดอบรมประชาชนในชุมชน รวมทั้งผู้ประกอบการให้มีความรู้เพิ่มขึ้น เพื่อชักจูงและแนะนำให้นักท่องเที่ยวช่วยกันรักษาไม่ทิ้งขยะลงในลำคลอง และบนพื้นถนน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เพื่อสำรวจความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน และเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับทางวัด หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนองค์กรต่างๆ ได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนในการสร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อความยั่งยืน และเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น

5.1.1 ผลสรุปข้อมูลเชิงพรรณนา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ดังนี้

1. สรุปข้อมูลส่วนบุคคล
2. สรุปข้อมูลค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน
3. สรุปข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐาน
4. สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
5. สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน
6. สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน
 1. สรุปข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน (53%) กลุ่มอายุ 36 – 50 ปี มีจำนวน 152 คน (38%) สถานภาพสมรสแล้ว มีจำนวน 223 คน (55.8%) อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 143 คน (35.8%) ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน

179 คน (44.8%) รายได้ต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท มีจำนวน 169 คน (42.3%) ระยะพักอาศัยในชุมชน มากกว่า 10 ปี มีจำนวน 246 คน (61.5%) และไม่ได้เป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กร มีจำนวน 386 คน (96.5%)

2. สรุปข้อมูลค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน พบว่า

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนโดยมีค่าเฉลี่ยรวม = 2.69 (ระดับปานกลาง) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านในองค์ประกอบ (1-4) พบว่า ประชาชนให้การมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 3.26 (ระดับมาก) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.92 (ระดับปานกลาง) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ค่าเฉลี่ย = 2.56 (ระดับน้อย) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ย = 2.03 (ระดับน้อย)

2.2 ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม = 15.28 (ระดับความรู้ความเข้าใจมาก)

3. สรุปผลข้อมูลจากการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานหลักข้อที่ 1 ประชาชนที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

จากสมมติฐานหลักข้อที่ 1 สามารถจำแนกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

1.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธกับสมมติฐานหลัก

1.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานหลัก

1.3 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานหลัก

1.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานหลัก

1.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานหลัก

1.6 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานหลัก

สมมติฐานหลักข้อที่ 2 ประชาชนที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

จากสมมติฐานหลักข้อที่ 2 สามารถจำแนกเป็นสมมติฐานย่อยดังนี้

2.1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานหลัก

2.2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานหลัก

2.3 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธกับสมมติฐานหลัก

2.4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธกับสมมติฐานหลัก

2.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธกับสมมติฐานหลัก

2.6 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธกับสมมติฐานหลัก

4. การสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

4.1 การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่รัฐในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ผลการสัมภาษณ์พบว่า

เจ้าหน้าที่รัฐจะเป็นตัวกลางระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ โดยปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบและภารกิจที่ตนเองได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ ซึ่งถ้าทางภาครัฐมีงบก็ช่วยเหลือทางวัดและทางชุมชน

หน้าที่ในการส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวขึ้น ทางสำนักงานเทศบาลตำบลปลายบางจะเข้าไปร่วมจัดงานประจำปีของทางวัด และตามที่ทางวัดร้องขอให้เข้าร่วมเท่านั้น โดยจะคอยดูแลจัดการและอำนวยความสะดวกต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดขยะ หรือดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ยังได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน โดยมีแผนดำเนินงาน 3 ปี โดยประเด็นสำคัญคือเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

4.2 การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการตลาดน้ำวัดตะเคียนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ผลการสัมภาษณ์พบว่า

โดยส่วนใหญ่ผู้ประกอบการจะช่วยกันดูแลด้านความสะอาด ความปลอดภัยบริเวณร้านค้าของตนเอง และบริเวณตลาดน้ำวัดตะเคียนอยู่ตลอด และช่วยกันสอดส่องดูแลซึ่งกันและกัน ไม่ให้เกิดความวุ่นวายภายในตลาดน้ำวัดตะเคียน

ทางด้านแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น ผู้ประกอบการจะช่วยกันดูแลให้สินค้ามีราคาถูก สด ใหม่ หลากหลาย รสชาติดี มีความเป็นเอกลักษณ์และเป็นเจ้าตำรับสินค้า รวมทั้งการให้บริการที่เป็นกันเองแบบชาวบ้าน ผู้ที่มาท่องเที่ยวจะได้มีความประทับใจและจดจำภาพบรรยากาศที่ดี

4.3 การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ผลการสัมภาษณ์พบว่า

วัดตะเคียนเป็นผู้ก่อตั้งตลาดน้ำ โดยหลวงปู่แย้มใช้เงินของทางวัดในการก่อสร้างทั้งหมด วัดอุปประสงค์เพื่อให้ชาวบางคูเวียงใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งซื้อขายอาหารและสินค้าต่างๆของชาวบ้าน โดยเป็นการเปิดโอกาสและสร้างอาชีพหลักและอาชีพเสริมให้กับชาวบ้าน

ทางวัดจะเป็นผู้ตกลงกับพ่อค้า แม่ค้าในเรื่องของประเภทสินค้าที่นำมาขาย เพราะไม่อยากจะให้มีการทะเลาะเกิดขึ้น

ทางวัดเองไม่ได้มีการวางแผนงานอะไรมาก เน้นเพียงแค่ถือหลักพึ่งพากันแบบชาวสวน

5. สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

ผลการสัมภาษณ์พบว่า

ประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียนทั้ง 3 กลุ่มให้ความคิดเห็นเหมือนกันว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการอนุรักษ์ประเพณี และวิถีชีวิตในชุมชนไว้ดั้งเดิม เช่น การขายของบนเรือ การนำของที่ผลิตเองมาจำหน่าย ซึ่งถือเป็นธุรกิจท้องถิ่น รวมถึงการแต่งกายพื้นบ้านในวันสำคัญๆต่างๆ

จุดเด่นของตลาดน้ำวัดตะเคียนนั้น ทุกกลุ่มคิดว่า คือการทำบุญสะเดาะเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นการนอน โลงศพ หรือ การถวายสังฆทาน รวมถึงของกิน และของฝากพื้นบ้านต่างๆ

จุดด้อย ทุกกลุ่มคิดว่า การกำจัดขยะยังทำได้ไม่ดีพอ และการดูแลทางด้านจราจรยังต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น เนื่องจากในช่วงวันหยุดจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยอะ ทำให้การจราจรติดขัด รวมถึง

เพิ่มจำนวนป้ายบอกทาง และ ซึ่งยังมีอยู่น้อยมาก และยังให้ความเห็นว่าตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนมีความสำคัญในการสืบสาน อนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และช่วยให้คนในท้องถิ่นมีอาชีพ และสร้างรายได้

6. สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ผลการสัมภาษณ์พบว่า โดยรวมแล้ว ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ทั้ง 3 กลุ่มไม่พบปัญหา หรืออุปสรรคอะไร ขึ้นอยู่กับทางวัดว่าจะให้ทางภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ช่วยสนับสนุนด้านใดบ้าง เนื่องจากทางวัดเป็นผู้บริหารจัดการดูแลตลาดน้ำวัดตะเคียนด้วยตัวเอง

ในส่วนข้อเสนอแนะนั้น สามารถสรุปเป็นภาพรวมได้เป็นประเด็นดังต่อไปนี้

อยากให้ทางวัดจัดกลุ่มสินค้าที่จะมาจำหน่าย เพื่อให้สะดวกกับนักท่องเที่ยวที่มาเลือกชมสินค้า

ควรรักษารูปแบบเดิมของวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวสินค้าท้องถิ่นเอาไว้ อย่าทำหรือสร้างอะไรจนมองว่าเป็นการปรุงแต่งเกินความพอดีและไม่ใช่ของแท้ดั้งเดิม

ควรเพิ่มจำนวนรถสาธารณะที่ให้บริการไปตลาดน้ำวัดตะเคียนเนื่องจากมีจำนวนน้อย

อยากให้ทุกคนช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของตลาดน้ำวัดตะเคียนและบริเวณโดยรอบให้มีความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย และช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของตลาดน้ำวัดตะเคียนและของทางวัดตะเคียนให้คงอยู่ใช้งานได้ยาวนาน และใช้เท่าที่จำเป็น

อยากให้ผู้ประกอบการร่วมกันอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทย และร่วมกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในตลาดน้ำวัดตะเคียนและบริเวณโดยรอบให้ดี สวยงาม สะอาด ปลอดภัย สร้างความเป็นมิตรและไม่เอาเปรียบนักท่องเที่ยวและลูกค้า

ช่วยกันรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อและให้ความเคารพต่อบุคคลและสถานที่ที่เข้ามาท่องเที่ยว

5.2 อภิปรายผล

การศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน และปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน จำนวน 4 ด้าน พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากทั้ง 4 ด้านนั้น ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เป็นด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ แต่ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ การที่ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอาจเกิดจากความคิดของประชาชนที่คิดว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ทางประชาชนไม่ได้มีหน้าที่ในการดำเนินการ เป็นหน้าที่ของทางฝ่ายวัดตะเคียน และภาครัฐร่วมกันตัดสินใจและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ พิเศษฐ ไพบุลย์ศิริ (2544, น. 91) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งภาพรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ อายุ อาชีพ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การคาดหวังในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความเชื่อในตัวผู้นำชุมชนและการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และพบว่าอุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนเกาะเกร็ด ขาดงบประมาณสนับสนุนแก่ชุมชน และรองลงมาได้แก่ปัญหาจากรถจักรยานยนต์รับจ้างที่มีจำนวนมากวิ่งเร็วและส่งเสียงดัง และปัญหาสุนัขจรจัดที่มีจำนวนมาก บางส่วนเป็นปัญหาจากการที่ประชาชนบางกลุ่มยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนยังทำได้ไม่ทั่วถึง ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในการดูแลรักษาความสะอาดในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีฐฐา พิฆาภิทรพร ทิมแดง และจุฑาทวดี จัทรมาลี (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมบริเวณบ้านของท่านเพื่อให้เกิดทัศนียภาพที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวบริเวณใกล้เคียงมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีร่วมมือเสนอแนะในการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงชุมชนของท่าน และด้านที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านการเสนอความคิดเห็นในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ชุมชนกับกรรมการชุมชนในการประชุมประจำเดือน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี พบว่า อายุ การศึกษา ระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปัญหาและอุปสรรคใน

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ ศลิษา หมัดลั้ง (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนชาวบ้านคลองสน มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในด้านร่วมศึกษาค้นหาปัญหา ด้านร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินงาน และร่วมในการติดตามผล ทุกด้านอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย เพราะเมื่อพิจารณาลงไป ในแนวลึก พบว่า พื้นฐานความรู้ของประชาชนชาวบ้านคลองสนอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่านั้น และหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเข้าไปให้ความรู้และจัดอบรม ชาวบ้านยังมีจำนวนครั้งน้อยและไม่ครอบคลุมทุกเพศ ทุกวัย ถึงแม้ว่าโรงเรียนบ้านคลองสนจะมีหลักสูตรมัคคุเทศก์ก็ตาม อีกทั้งชุมชนบ้านคลองสนเป็นชุมชนที่อยู่บนเกาะช้างการเข้าไปดูแล แนะนำให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวอาจจะน้อย ทำให้ชาวบ้านคลองสนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย นอกจากนี้พื้นฐานการศึกษาหรือความรู้ของชาวบ้านคลองสนก็เป็นส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้ชาวคลองสนมีไม่กล้าที่เข้าไปร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จำนวน 18 ประเด็น พบว่า ภาพรวมของทั้ง 18 ประเด็น มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับมาก สาเหตุที่ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับมากอาจเป็นเพราะว่าได้รับการสื่อสารจากช่องทางต่างๆ ทำให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พระมหาทองมา ไบทัตทิม (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ได้รับจากโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์มากที่สุด ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ความผูกพันกับถิ่นที่อยู่ และชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนในระดับสูง และสอดคล้องกับ วิภาดา มุกดา บุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพ กระเวน (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ได้กล่าวไว้ว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า ภาพรวมระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับสูง เช่นเดียวกัน

จากผลการวิจัย พบว่า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยรวมแล้วต้องการให้รักษารูปแบบเดิมของวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวสินค้าท้องถิ่นเอาไว้ อย่าทำหรือสร้างอะไรจนมองว่าเป็นการปรุงแต่งเกินความพอดีและไม่ใช่ของแท้ดั้งเดิม และประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนช่วยกันดูแลรักษา สภาพแวดล้อมของตลาดน้ำวัดตะเคียนและบริเวณโดยรอบให้มีความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย

และช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของตลาดน้ำวัดตะเคียนและของทางวัดตะเคียนให้คงอยู่ใช้งาน ได้ยาวนาน และใช้เท่าที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ วีระสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ชุมชนประจวบ และชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคสำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชาชนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ขาดงบประมาณสนับสนุน ภาครัฐควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะเรื่องการจัดการ เชิงอนุรักษ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาใน 3 ประเด็น ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ ประชาชน และปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำวัดตะเคียน พบว่า ทั้ง 3 ปัจจัยนั้นมีส่วนสำคัญที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งเสริมสร้างและ พัฒนาความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนดังนั้นในส่วนของข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม = 2.69) เท่านั้น เมื่อพิจารณาลงไปในแต่ละ ประเด็นจะเห็นได้ว่า ประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ย = 2.03) การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล (ค่าเฉลี่ย = 2.56) และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย = 2.92) ระดับการมี ส่วนร่วมยังอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลางเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่ทั้งทางวัด ภาครัฐและ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันโดยมุ่งให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ ถ้ามีส่วนร่วม ในประเด็นต่างๆ มิใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายวัด และภาครัฐเท่านั้น ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาและทุก ฝ่ายเข้าใจในบทบาทและหน้าที่เป็นอย่างดี

2. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน พบว่า ระดับ ความรู้ความเข้าใจของประชาชนอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาลงไปในแต่ละประเด็น ยังมีบาง ประเด็นที่มีความเข้าใจที่ผิวดู เช่น เรื่องนักท่องเที่ยวจำนวนมากๆ เดินทางมาแห่งเดียวกัน ในคราว เดียวกัน ส่งผลต่อการรักษาสภาพแวดล้อม มีผู้ตอบผิวดูถึง 49.5 เปอร์เซ็นต์ และประเด็นเรื่องการ ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่คนในชุมชน

เป็นสิ่งไม่จำเป็น เนื่องจากคนในชุมชนรู้ดีหมดแล้ว มีผู้ตอบผิด 35.5 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะเข้าไปส่งเสริมให้มีการปฏิบัติและการทำกิจกรรมให้มากขึ้น และสื่อสารทำความเข้าใจถึงข้อดีของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และปรับปรุงในส่วนต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้นไป เช่น การจัดฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้แก่ผู้นำชุมชน ประชาชนและผู้สนใจ การจัดฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่บุคลากรด้านการท่องเที่ยว การจัดฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้แก่ผู้ประกอบการในตลาดน้ำวัดตะเคียน การจัดฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การจัดงานประเพณีท้องถิ่น รวมไปถึงการจัดการประกวดผลงานหรือการแสดงทางวัฒนธรรม เช่น ภาพถ่าย ภาพวาด งานฝีมือ เครื่องแต่งกาย ดนตรีไทย การละเล่น การร้องเพลง อาหารท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ควรทำการจัดหาและเพิ่มเติมหนังสือที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เข้าไปไว้ในห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดโรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนการจัดนิทรรศกาลย้อนรำลึกประเพณีหรือบุคคลสำคัญ การมอบรางวัลเชิดชูเกียรติให้แก่ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

3. ด้านปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน พบว่า ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่มไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยขึ้นอยู่กับทางวัดว่าจะให้ทางภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ ช่วยสนับสนุนด้านใดบ้าง ส่วนข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้ง 3 กลุ่มต้องการให้รักษารูปแบบเดิมของวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวสินค้าท้องถิ่นเอาไว้ แต่ละกลุ่มอย่าทำหรือสร้างอะไรจนมองว่าเป็นการปรุงแต่งเกินความพอดีและไม่ใช่ของแท้ดั้งเดิม และประชาสัมพันธ์ให้ทุกคนช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของตลาดน้ำวัดตะเคียนและบริเวณโดยรอบให้มีความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย และช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินสมบัติของตลาดน้ำวัดตะเคียนและของทางวัดตะเคียนให้คงอยู่ใช้งานได้ยาวนาน โดยอาจจะจัดกิจกรรมที่ชี้ให้เห็นว่าถ้าไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด บริเวณตลาดน้ำวัดตะเคียน หรือปล่อยให้ล่าถองบริเวณตลาดน้ำเสีย จะเกิดผลกระทบเช่นไร และควรจะติดป้ายรณรงค์การรักษาความสะอาดโดยรอบ จัดการเพิ่มถังขยะหรือเพิ่มความถี่ในการกำจัดขยะให้บ่อยขึ้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมดังนี้

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาในด้านความคาดหวัง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มาท่องเที่ยว เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ศึกษาทางด้านของประชาชนในบริเวณตลาดน้ำวัดตะเคียนเพียงด้านเดียว ควรจะศึกษาในด้านของนักท่องเที่ยวเพื่อจะได้ทราบว่าปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีความคาดหวัง ความพึงพอใจในการจัดการการท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. หากจะพัฒนาให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้อยู่ในระดับสากล ควรทำวิจัยเพิ่มเติมกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่นนักท่องเที่ยวต่างชาติ นักเรียน นักศึกษา และบริษัทนำเที่ยว เพื่อจะได้รับทราบมุมมองที่หลากหลาย จะได้สามารถนำไปพัฒนาให้ครบทุกด้าน

กรม
พัฒนา
การค้า

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เรื่อง แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้น 5 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.mots.go.th>

เกียรติศักดิ์ เรือนทองดี. (2536). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนา ศึกษาเฉพาะ กรณีตำบลสหกรณ์นิคม อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). *การบริหารการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

เฉลิมพร ชูศรี. (2543). *การมีส่วนร่วมของชาวประมงพื้นบ้านในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรณีศึกษา อ่าวปัตตานี จังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ. (2545). *ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. กรุงเทพฯ: เอส อาร์ พรินติ้ง.

ชนิสรา ครุจิรานูวัฒน์. (2546). *เจตคติของผู้ประกอบการด้านที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทในเขตภาคกลางของประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ไชยชนะ สุทธิวรชัย. (2536). *ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ศึกษาเฉพาะ กรณี อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ณรงค์ ชูบุรีรักษ์. (2552). *การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ณัฐษา ผิวมา, ภัทรพร ทิมแดง และจุฑาภา จัทรมาลี. (2549). *การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : กรณีศึกษาตลาดน้ำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ ศูนย์พงษ์สวัสดิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ดร.รชนี เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. (2539). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : แนวคิด หลักการและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในอุทยานแห่งชาติ. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาอุทยานแห่งชาติกับนันทนาการและการท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อทรัพยากรยั่งยืน, 27-28 พฤษภาคม 2539. กรุงเทพฯ: กรมป่าไม้.

ทราเวลทูไกด์. (ม.ป.ป.). แผนที่ตลาดน้ำวัดตะเคียน. สืบค้น 5 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.travel2guide.com>

เทศบาลตำบลปลายบาง. (ม.ป.ป.). แนวทางการพัฒนาเทศบาลตำบลบางคูเวียง. สืบค้น 1 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.plaibang.go.th>

นิคม จารุมณี. (2536). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตน.

นิตยา ชัชกุล. (2542). การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กูเกิ้ล: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏราชนครินทร์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญธรรม กิจปริดาภิรสุทธิ. (2534). ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้ง.

ปิยะพงศ์ มั่นกลิ่น. (2554). ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวตลาดน้ำในจังหวัดนนทบุรีเพื่อการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรทิพย์ ดังคณานุกุลชัย. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรป่าอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา โครงการป่าชุมชนน้ำหยา อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรทิพย์ วีระสวัสดิ์. (2551). ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ชุมชนประจวบ และชุมชนป้อมเพชร อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

พระมหาทองมา ไบทัตทิม. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน : คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

- พิเชษฐ ไพบูลย์ศิริ. (2544). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : ศึกษาเฉพาะ กรณีชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี* (ภาคนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนา ปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2547). *การบริหารงานสำนักงาน หน่วยที่ 1-8* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มุกดา ปิ่นสุนทร. (2542). *การวางแผนเส้นทางจักรยานที่เหมาะสมเพื่อการท่องเที่ยวในเขต กรุงเทพมหานคร โกสินทร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูประบบราชการ* (ภาคนิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ราตรี โตเฟ่งพัฒน์. (2543). *ตลาดน้ำ : วิถีชีวิตของเกษตรกรภาคกลาง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- รูปภาพแหล่งท่องเที่ยว. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 ธันวาคม 2556 จาก <http://www.manager.co.th> , <http://www.bloggang.com> , <http://travel.truelife.com>, <http://www.travel2guide.com> , <http://www.oknation.net> , <http://travel.thaiza.com>, <http://kulthida-tour.blogspot.com/>
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: ชธรรมสาร.
- วิภาดา มุกดา นุรพร กำบุญ และเพ็ญภาพ กระเวน. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ระนอง 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วิวรรณ ชันชโกทัย. (2544). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศลิษา หมัดลิ่ง. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านคลองสน กิ่งอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศุภราภรณ์ ธรรมชาติ. (2541). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรชายฝั่ง กรณีศึกษา อำเภอละงู จังหวัดสตูล* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2540). *โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). *การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : รายงานผลการดำเนินงาน (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

_____. (2539). *ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สมภพ สายมา. (2552). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เหมาะสมกับชุมชน บ้านศรีนาป่า ตำบลเรือ อำเภอมือง จังหวัดน่าน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สมัย สุทธิธรรม. (2539). *สารคดีชีวิตไทยในแม่น้ำลำคลอง (ตลาดน้ำ)*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สุมนหา หลบภัย. (2543). *จิตสำนึกในการอนุรักษ์ตลาดน้ำดำเนินสะดวกของผู้ประกอบการค้าบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาต และดร.ชนิ เอ็มพันธ์. (2538). *แนวคิดที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สุวรรณชัย ฤทธิรักษ์. (2546). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง ชุดที่ 48: 6.

สุวันชัย หวนนากลาง. (2548, ธันวาคม). *การท่องเที่ยวทางเลือก-ทางเลือกของคนไทย*. *มติชนรายวัน*, 28(10148), น. 5-6.

สุนทอน ไชสงคาม. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาบ้านเกียดโจ้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

เสนาะ ดิยาว. (2546). *หลักการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เสรี วังสัไฟจิตร. (2533). *จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

เสรี เวชบุษกร. (2538). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. (2537). *รายงานการวิจัยเรื่องขีดความสามารถในการพึ่งตนเองเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำของชาวนบพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

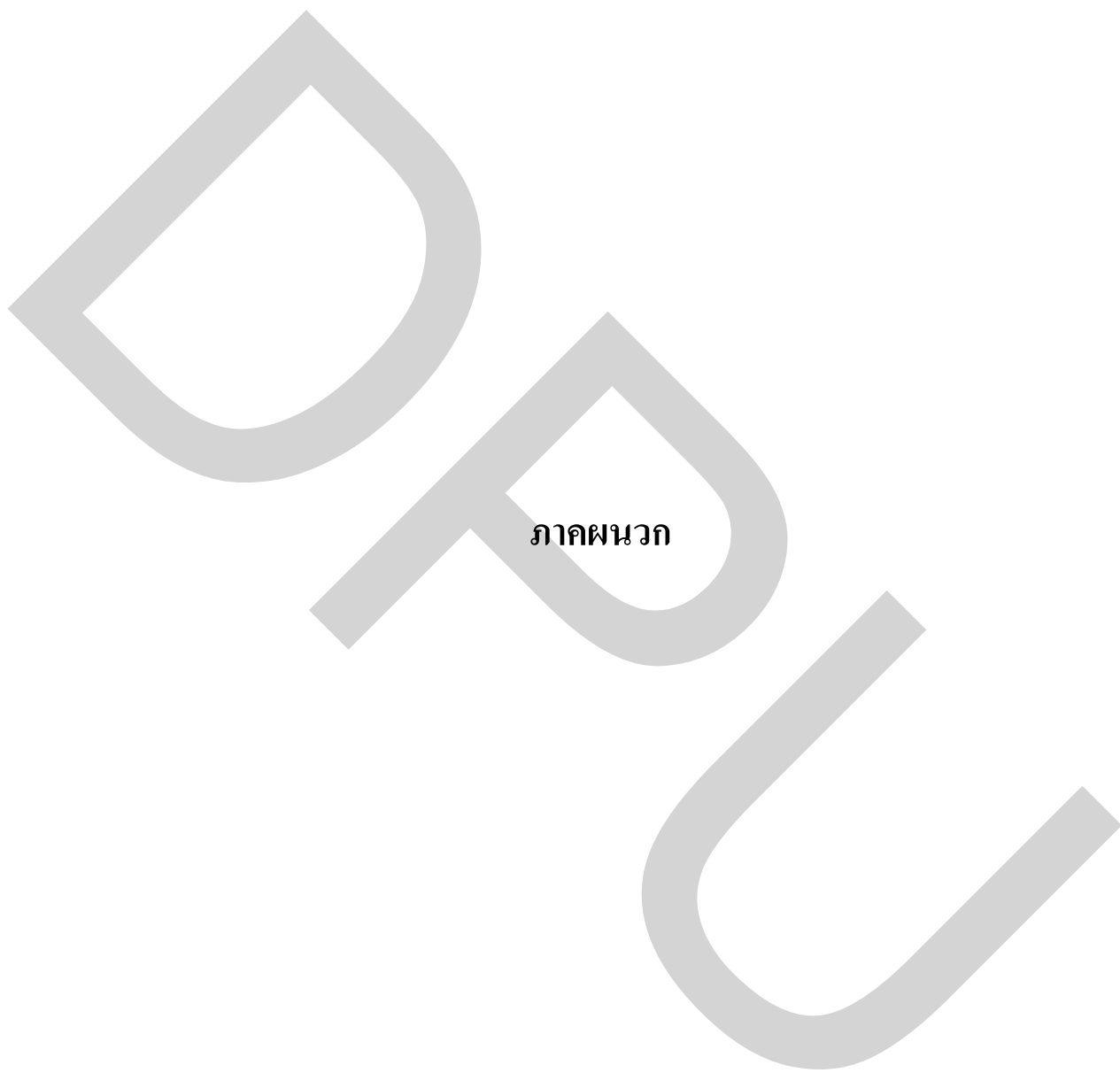
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (ม.ป.ป.) *สถิติจำนวนประชากรตำบลบางคูเวียง 2555*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2556, จาก <http://stat.dopa.go.th>
- อกิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. (2548). *ตำบลบางคูเวียง*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.nont-pro.go.th>
- อนุชาติ พวงสำลี. (2540). *ท้องถิ่นของเรา : ทำเมืองไทยให้น่าอยู่และยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ข่ายความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาไทย.
- อาชิป เหมือนสุดใจ. (2541). *การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะช้างจังหวัดตราด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อาภรณ์ อินฟ้าแสง และเกียรติพงษ์ พงษ์ชนะ. (2553). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำวัดตะเคียน อ.บางกรวย จ.นนทบุรี* (รายงานผลการวิจัย). นนทบุรี : วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- อินทรา มณีคุณ. (2540). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนาจังหวัดนราธิวาส* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอสทีวี ผู้จัดการออนไลน์. (2554). *ซ้อป ชิมริมน้ำ ลอดใต้โบสถ์ ไขว้หลวงพ่อดโต ที่วัดตะเคียนเมืองนนท์*. สืบค้น 5 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.manager.co.th>
- เอนไวเรเนท. (ม.ป.ป.). *หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. สืบค้น 1 ธันวาคม 2556, จาก <http://www.environnet.in.th>
- อังฉรา ชีวะตระกูลกิจ. (2549). *การจัดการสำหรับวิศวกร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาษาต่างประเทศ

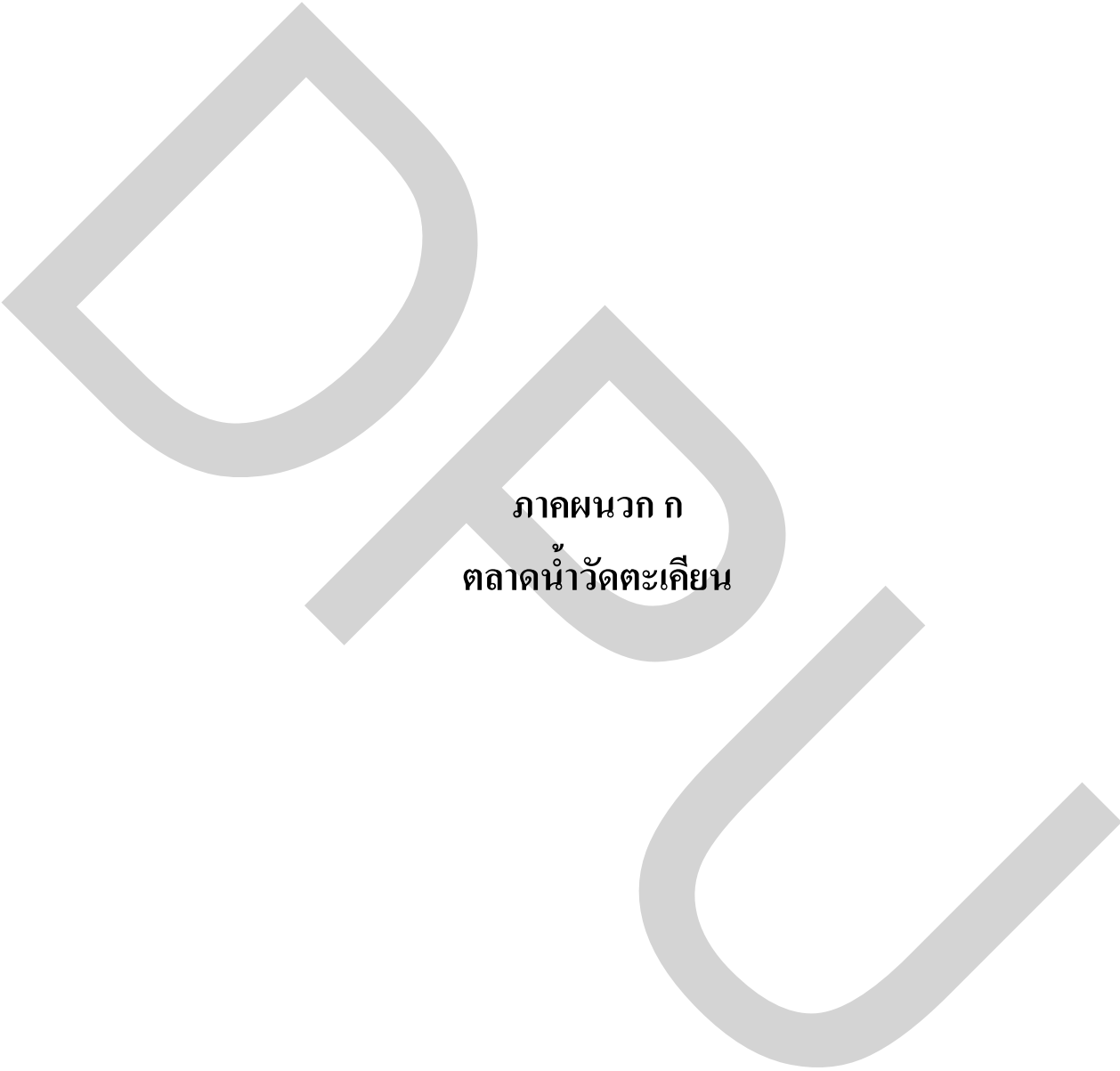
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for International Studies : Cornell University.

Fornaroff, A. (1980). *Community Involvement in Health System for Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.

Sprecher, Dawn Marie. (2000). *Village Tourism : Monitoring Tourism Change on the Mekong River*. Dissertation Abstracts International. Faculty of Environmental Design: The University of Calgary.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ภาพที่ 1 ป้ายตลาดน้ำวัดตะเคียน

ตลาดน้ำวัดตะเคียน
เปิดบริการทุกวันตั้งแต่ 8.00 - 16.00 น.

ภาพที่ 2 บรรยากาศตลาดน้ำวัดตะเคียน

ภาพที่ 3 บรรยากาศตลาดน้ำวัดตะเคียน

ภาพที่ 4 บรรยากาศตลาดน้ำวัดตะเคียน

ภาพที่ 5 บรรยากาศตลาดน้ำวัดตะเคียน

ภาพที่ 6 บรรยากาศตลาดน้ำวัดตะเคียน

ภาพที่ 7 บรรยากาศตลาดบักวัดตะเคียน

ภาพที่ 8 บรรยากาศตลาดบักวัดตะเคียน

ภาพที่ 9 ผัก ผลไม้ ขนมไทย อาหารไทย

ภาพที่ 10 ร้านขายต้นไม้มงคล ไม้ประดับ

ภาพที่ 11 ร้านก๋วยเตี๋ยวเรือวัดตะเคียน

ภาพที่ 12 ร้านก๋วยเตี๋ยวเรือวัดตะเคียน

ภาพที่ 13 บรรยากาศร้านกวยเตี๋ยวเรือวัดตะเคียน

ภาพที่ 14 บรรยากาศร้านต่างๆ ภายในตลาดน้ำวัดตะเคียน

ภาพที่ 15 ข้าวต้มปลาบางคูเวียง

ภาพที่ 16 ข้าวต้มปลาบางคูเวียง

ภาพที่ 17 กาแฟโบราณตาเต็ง

ภาพที่ 18 เรือขายหมูย่าง

ภาพที่ 19 บริการต่อเรือชมคลอง

ภาพที่ 20 บริการเรือถีบและบรรยากาศริมน้ำ

ภาพที่ 21 วัดตะเคียน

ภาพที่ 22 อุโบสถวัดตะเคียน

ภาพที่ 23 การลอคใต้โบสถ์วัดตะเคียน

ภาพที่ 24 รูปเคารพหลวงปู่แ้ม

ภาพที่ 25 ศาลเจ้าแม่ประกายทองประกายมาศ

ภาพที่ 26 วิหารหลวงพ่อธรรมจักร

ภาพที่ 27 รูปปั้นสัตว์ล้อเลียนต่างๆ

ภาพที่ 28 รูปปั้นศูตสารและม้านิลมังกร

ภาพที่ 29 รูปปั้นนางยักษ์ผีเสื้อสมุทร

ภาพที่ 30 เรือนตำรายาโบราณหลวงปู่แ้ม

ภาพที่ 31 ป้ายเชิญชวนทำสังฆทาน สะเดาะเคราะห์ต่อชะตา นอนโลง

ภาพที่ 32 ร้านบูชาวัตุมงคล

ภาพที่ 33 พิธีกรรมนอนโลง

ภาพที่ 34 บรรดาผู้คนที่ร่วมพิธีกรรม

ภาพที่ 35 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด

ภาพที่ 36 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด

ภาพที่ 37 งานจิตรกรรมฝาผนัง

ภาพที่ 38 เรือโบราณ

ภาพที่ 39 การจัดงานวันมหาสงกรานต์

ภาพที่ 40 การจัดงานย้อนยุค

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนสำคัญของการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้นข้อมูลของท่านที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาและการพัฒนาเท่านั้น ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ โดยแบบสอบถามได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

คมลักษณ์ สงทิพย์

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ท่านเลือกเพียงข้อเดียว

1. เพศ
 1. () ชาย
 2. () หญิง
2. อายุ
 1. () น้อยกว่า 20 ปี
 2. () 20-35 ปี
 3. () 36-50 ปี
 4. () มากกว่า 50 ปี
3. สถานภาพสมรส
 1. () โสด
 2. () สมรส
 3. () หม้าย
 4. () หย่าร้าง/แยกกันอยู่
4. อาชีพ
 1. () รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 2. () พนักงานบริษัท
 3. () ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
 4. () นักเรียน/นักศึกษา
 5. () เกษตรกร
 6. () รับจ้างทั่วไป
 7. () พ่อบ้าน/แม่บ้าน
 8. () อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
5. ระดับการศึกษา
 1. () ประถมศึกษา
 2. () มัธยมศึกษา
 3. () ปริญญาตรี
 3. () สูงกว่าปริญญาตรี
 5. () อื่นๆ (โปรดระบุ.....)
6. รายได้ต่อเดือน
 1. () น้อยกว่า 10,000 บาท
 2. () 10,000 - 20,000 บาท
 3. () 20,001 - 30,000 บาท
 4. () มากกว่า 30,000 บาท
7. ระยะเวลาที่ท่านพักอาศัยในชุมชน
 1. () น้อยกว่า 1 ปี
 2. () 1-5 ปี
 3. () 6-10 ปี
 4. () มากกว่า 10 ปี
8. ท่านเป็นสมาชิกของชมรมหรือองค์กรใดหรือไม่
 1. () เป็นสมาชิก (โปรดระบุ.....)
 2. () ไม่เป็นสมาชิก

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

คำชี้แจง จงเติมเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ให้ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1.1	ท่านได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น					
1.2	ท่านได้มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การร่วมมือของคนในชุมชน เป็นต้น					
1.3	ท่านได้มีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
1.4	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากรเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การจัดงานหรือกิจกรรม การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น					
1.5	ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมของตลาดน้ำวัดตะเคียน					
1.6	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
1.7	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการดูแลรักษาทรัพย์สินของตลาดน้ำวัดตะเคียน					
1.8	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จัดให้มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน					
1.9	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน					
1.10	ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาการจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ของชุมชน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2.	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
2.1	ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับทางวัดตะเคียนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดน้ำวัดตะเคียน					
2.2	ท่านได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาตลาดน้ำวัดตะเคียน					
2.3	ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของตลาดน้ำวัดตะเคียนที่ได้กำหนดไว้					
2.4	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียนกับนักท่องเที่ยวและบุคคลภายนอกได้รับทราบ					
2.5	ท่านได้มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำกลุ่มหรือเป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
2.6	ท่านได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนปัจจัยเพื่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น เงินสิ่งของ แรงงาน เป็นต้น					
2.7	ท่านได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในวันสำคัญเพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันตรุษจีน วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันเข้าพรรษา เป็นต้น					
2.8	ท่านได้มีส่วนร่วมในการดูแลความปลอดภัยและป้องกันทรัพย์สินในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
2.9	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความสวยงามเป็นระเบียบภายในชุมชน					
2.10	ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การสาธิตและการจัดแสดงสินค้าและวัฒนธรรมท้องถิ่น การศึกษาเส้นทางธรรมชาติทางน้ำ เป็นต้น					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
3.1	ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ					
3.2	ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียนเป็นที่เรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น และวิถีชีวิตชุมชนริมคลอง					
3.3	ท่านได้รับความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน เช่น ความภาคภูมิใจที่ตลาดน้ำวัดตะเคียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ความรักและความสามัคคีกันของคนในชุมชน เป็นต้น					
3.4	ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียนเป็นแหล่งซื้ออาหารและสินค้าทางการเกษตร เป็นต้น					
3.5	ท่านได้ใช้ประโยชน์ตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางสังคมต่างๆ					
3.6	ท่านได้มีอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
3.7	ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
3.8	ท่านได้รับรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
3.9	ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
3.10	ท่านได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4	ร่วมประเมินผล					
4.1	ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารตลาดน้ำวัดตะเคียนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน					
4.2	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินการปฏิบัติงานของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน					
4.3	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพสินค้าจากร้านค้าและธุรกิจต่างๆ ในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
4.4	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินการให้บริการของร้านค้าและธุรกิจต่างๆ ที่มีในตลาดน้ำวัดตะเคียน					
4.5	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในทางที่ดีและไม่ดีต่อเศรษฐกิจของชุมชน					
4.6	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในทางที่ดีและไม่ดีต่อสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน					
4.7	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพในทางที่ดีและไม่ดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน					
4.8	ท่านได้มีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน					
4.9	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินการดูแลรักษาสาธารณะสมบัติที่สร้างขึ้นในตลาดน้ำวัดตะเคียนของนักท่องเที่ยว					
4.10	ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของตลาดน้ำวัดตะเคียนให้สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบของผู้ประกอบการ					

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

คำชี้แจง จงเติมเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง “ใช่” ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นถูกต้อง และเติมเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ไม่ใช่” ถ้าท่านคิดว่าข้อความนั้นไม่ถูกต้อง

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1.	ตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เนื่องจากมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น เช่น สถานที่จำหน่ายสินค้าท้องถิ่นของชาวบ้าน การประกอบอาชีพดั้งเดิม การล่องเรือชมวิถีชีวิต การประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ ความเก่าแก่ของวัดตะเคียนและต้นไม้ตะเคียน เป็นต้น		
2.	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ความสำคัญกับการใช้ผลิตภัณฑ์และบริการของท้องถิ่น		
3.	การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่คนในชุมชนเป็นสิ่งไม่จำเป็น เนื่องจากคนในชุมชนรู้ดีหมดแล้ว		
4.	การดูแลรักษาความสะอาดในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลพื้นที่เพียงเท่านั้น		
5.	การจัดการขยะของเสีย มีความสำคัญต่อการรักษาสภาพแวดล้อม		
6.	การจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐเพียงเท่านั้น เนื่องจากอยู่นอกเหนือขีดความสามารถของผู้นำชุมชนและคนในชุมชนจะทำได้		
7.	นักท่องเที่ยวจำนวนมากๆ เดินทางมาแห่งเดียวกัน ในคราวเดียวกัน ส่งผลดีต่อการรักษาสภาพแวดล้อม		
8.	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คือการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น		
9.	นักท่องเที่ยวเป็นผู้ที่ทำให้ชุมชนมีรายได้ จึงไม่จำเป็นต้องทำตามกฎระเบียบ ที่ชุมชนกำหนดขึ้น		
10.	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องเน้นการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้มากที่สุด เช่น สถานบันเทิง และห้างสรรพสินค้า		
11.	การสร้างค่านิยมและปลูกฝังจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างรู้คุณค่าแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์		
12.	การแบ่งปันประโยชน์คืนกลับสู่ชุมชนท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนที่ช่วยรักษาระบบนิเวศให้มีความยั่งยืน		
13.	การรับเงินบริจาค หรือเก็บค่าเข้าชม หรือค่าใช้สถานที่ เช่น ห้องสุขา ค่าที่จอดรถ รายได้ทั้งหมดนี้นำมาใช้ในบำรุงรักษาสถานที่ให้คงสภาพดีเพื่อการใช้งานในระยะยาว		
14.	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว		
15.	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มุ่งเน้นการเที่ยวชมเพื่อความบันเทิงใจ		
16.	ความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวถือเป็นสิ่งที่ต้องตระหนักในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์		

ข้อ	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
17.	การประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่เกี่ยวข้องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเพียงฝ่ายเดียว		
18.	การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น		

***** ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาใช้เวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม *****

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

คำชี้แจง

การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามนี้เป็นส่วนสำคัญของการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ดังนั้นข้อมูลของท่านที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะเก็บเป็นความลับและนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาและการพัฒนาเท่านั้น ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริงและตอบทุกข้อ โดยแบบสอบถามได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

คมลักษณ์ สงทิพย์

นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ.....เพศ.....อายุ.....ระยะเวลาพักอาศัยในชุมชน.....
 ภูมิลำเนา.....ระดับการศึกษา.....อาชีพ.....รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....
 ตำแหน่ง.....สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างไรบ้าง

.....

2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

.....

3. ท่านได้มีส่วนร่วมในผลประโยชน์อย่างไรบ้าง

.....

4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลอย่างไรบ้าง

.....

.....

5. ท่านและหน่วยงานของท่านมีบทบาทและหน้าที่ในส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ในตลาคน้ำว้ดตะเคียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

6. ท่านและหน่วยงานของท่านมีแนวทาง/แผนงาน/นโยบาย/ยุทธศาสตร์/กิจกรรม/โครงการในการ
พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาคน้ำว้ดตะเคียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

7. ท่านและหน่วยงานของท่านมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการ
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาคน้ำว้ดตะเคียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คืออะไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลิ่งน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนมีจุดเด่น จุดด้อย ปัญหา และอุปสรรคอย่างไรบ้าง

2.1 จุดเด่น

.....

.....

.....

.....

2.2 จุดด้อย

.....

.....

.....

.....

2.3 ปัญหา

.....

.....

.....

.....

2.4 อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลิ่งน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนมีความสำคัญอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนมีประโยชน์กับกลุ่มใด
อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่าตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียน มีศักยภาพเหมาะสมเพียงพอที่จะพัฒนาเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

6. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนส่งผลกระทบต่อด้าน
เศรษฐกิจอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

7. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนส่งผลกระทบต่อด้าน
สังคมและวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

8. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตลาดน้ำวัดตะเคียน และวัดตะเคียนส่งผลกระทบบ้าน
สิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน

1. ท่านและหน่วยงานของท่านมีปัญหาในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำ
วัดตะเคียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

2. ท่านและหน่วยงานของท่านมีอุปสรรคในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำ
วัดตะเคียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

3. ท่านและหน่วยงานของท่านมีข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ตลาดน้ำวัดตะเคียนอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

***** ขอขอบพระคุณที่ท่านกรุณาสละเวลา และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ ***

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

นายคมลักษณ์ สงทิพย์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2549 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะวิทยาการจัดการ

สาขาการจัดการการท่องเที่ยว

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

พ.ศ. 2557 ทำงานอิสระ เช่น งานอีเว้นท์ งานโรงแรม

งานทัวร์ งานวิจัย งานการสอน งานอบรมสัมมนา